[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] सिद्धि स्थिता

[illegible] पूज्या उपाध्यायका

[illegible] रत्नत्रया राधका

[illegible] वो मंगलम्.

નિવેદન.

પ્રિય વાચક વૃંદ ! આ પુસ્તકને પ્રસ્તાવનાની જરૂર ન હોય. જે મહાન પુરૂષો આ સંસારમાં જન્મી સંસાર દાવાનળથી ઉદ્વેગ પામી કર્મશત્રુઓ સામે પ્રચંડ યુદ્ધ ખેલી, તે પર વિજય મેળવી, કૈવલ્ય-લક્ષ્મીને વર્યા, અને જગતના પ્રાણીઓને જ્ઞાન, દયા, સત્ય, પરોપકાર, સેવા, દાન ઇત્યાદિનો મહાન મંત્ર શીખવ્યો, તે મહાપુરૂષો ના જીવનનો આછો ચિતાર એ વિચારકત્રમંને પ્રસ્તાવના રૂપેજ છે. હંમેશાં જીવનનું બંધારણ જીવનપરિચયના સંસ્કારથીજ ઘડાય છે, તેઓશ્રીના આદર્શ જીવનના આધારે ઘણા ભવ્ય અને સુલભબોધી જીવો સુસંસ્કારને પામે છે, અને સમ્યકશ્રેણિ પર ચઢે છે. એટલુંજ નહિ પણ તેમના ઉત્તમોત્તમ જીવનનું નિરંતર સ્મરણ કરવાથી આત્મા નિર્મળ અને પવિત્ર થઈ શકે છે.

જૈન સિદ્ધાંતમાં પ્રભુએ ચાર પ્રકારનાં અનુયોગ કહ્યાં છે; જે વડે પ્રાણીયો સંસાર અટવિ ઉલ્લંઘન કરી શકે છે. (૧) દ્રવ્યાનુયોગ (૨) ગણિતાનુયોગ (૩) કથાનુયોગ (૪) ચરણકરણાનુયોગ. સમાજનો મોટો વર્ગ બહુધા જૈન સિદ્ધાંતો વાંચવા તરફ બેદરકાર છે. તેમાં રહેલું અદ્ભુત તત્વ, નય, નિક્ષેપ, ષટદ્રવ્ય જીવવિચાર એ તરફ સમાજ ભાગ્યેજ દૃષ્ટિપાત કરે છે. તે બધું તેમના હૃદયને લગભગ મુંઝવનારૂં થઇ પડે છે. એટલે સમાજ તે પ્રત્યે અરૂચિ બતાવી બાહ્ય ગ્રંથો વાંચવા વધારે લલચાય છે. પરિણામે સિદ્ધાંત તત્વોમાં રહેલી અપૂર્વતા તેઓ જોઈ શકતા નથી.

આ ઉપરથી મ્હને એમ લાગ્યું કે જૈન વર્ગને જૈનસિદ્ધાંતોમાં રહેલી ખુબીઓ, રહસ્ય, તત્વ અને ઉપયોગીતાથી પરિચીત બનાવવા માટે જૈનસૂત્રોનો કયા વિભાગ પ્રથમ બહાર પાડયો હોય, તો સમાજ

તેમાં રહેલી વિશિષ્ટતાઓ નિરખી સિદ્ધાંત વાંચવા પ્રત્યે લક્ષ કરે. અને કદાચ અવકાશનો અભાવ હોય તો આ પુસ્તકના વાંચનથી સૂત્રોના રહસ્યનો કંઈક ખ્યાલ આવે; અને વાર્તાઓથી પોતાના શ્રમિત જીવનને આનંદ દેશે; અને આત્મહિત સાધે.

આશા છે કે સમાજ આ પુસ્તકને અવલથી આખરસુધી વાંચશે અને પ્રભુ કથનની [illegible] ખુબીઓ બારીકાઈથી અવલોકી, પોતાથી બનતું [illegible] કરવા પ્રયત્ન કરશે તો લેખક પોતાનો શ્રમ [illegible]

આજથી [illegible] એક વિદ્વાન ક્રિયાપાત્ર મુનિશ્રી કહાન [illegible] નો મને સુઅવસર પ્રાપ્ત થયો હતો. [illegible] હતા. તે સુત્રમાં રહેલો કથા [illegible] થયો અને પ્રભુ વાણીની ખૂબી [illegible] સિદ્ધાંતોની આવી અપૂર્વ કથાઓ [illegible] સમાજને બહુ ઉપયોગી [illegible]

બે વર્ષ [illegible] પેમ્ફલેટો મેં છપાવ્યા. અને [illegible] તૈયાર કરી. પણ સખેદ [illegible] ન મળ્યું. [illegible] મ્હારે [illegible]

[illegible] પુસ્તક [illegible] હૃદયમાં [illegible] કરે. [illegible] થયું. દેશ [illegible] માં મ્હારો [illegible] અને વરોડાનો [illegible] અનુભવ [illegible]

ત્યારબાદ [illegible] ક્રમે કરી [illegible] નહિ. આ [illegible] થી.

મૂલચંદજી સ્વામીને કરી. તેમણે મને પ્રોત્સાહન આપ્યું અને મને પેમ્ફલેટો બહાર પાડતાં સારું ઉત્તેજન મળ્યું. તેથી તે પરમ ઉપકારી મુનિમહારાજનો તથા આ કામમાં મદદ આપનાર દ. સં. ના વિદ્વાન મહાસતીજી ઉજમબાઇ આર્યાજીનો તથા ગ્રાહક થઇ ઉત્તેજન આપનાર સર્વ સ્વધર્મી બંધુઓનો હું સહૃદય આભાર માનું છું; અને મને આશા છે કે સ્વધર્મી બંધુઓ પુસ્તક બહાર પાડવાના મારા પ્રયાસને અવાર નવાર ઉત્તેજન આપશે તો જૈન સાહિત્યદ્વારા હું સમાજની વધુને વધુ સેવા બજાવવા ભાગ્યશાળી થઇશ.

આ પુસ્તક લખવામાં, શ્રીમાન પ્રાતઃસ્મરણિય પંડિત પુજ્ય શ્રી અમોલખઋષીજી મહારાજ કે જેમણે ખુબ પરિશ્રમ લઇ હિંદી ભાષામાં સિદ્ધાંત બત્રીસી લખીને જૈન સમાજ પર અથાગ ઉપકાર કર્યો છે, તે સિદ્ધાંતનો ઘણોખરો આશ્રય લેવામાં આવ્યો છે. તેમજ કેટલીક બાબતો માટે બીજાં કેટલાક પુસ્તકો તપાસવા પડ્યા છે તેથી તે બધાયે મહાશયોનો હું વિનય પૂર્વક આભાર માનું છું.

આ પુસ્તકની વાર્તાઓ પૈકી જ્ઞાતાસુત્રની ૧૯ વિપાકની ૧૧ ઉપાસક ૧૦ નિર્યાવલિકા ૫, તથા ઉત્તરાધ્યયન, ભગવતી, ઉવવાઇ, રાય પ્રશ્રીય આદિ સુત્રોમાંથી સંક્ષિપ્તરૂપે લખી છે, અને બાકીની ચંદનબાળા આદિ વાર્તાઓ રસદાયક લાગવાથી કલ્પસુત્રાદિ ગ્રંથોની છે અને દરેક વાર્તાને અંતે સાર આપ્યો છે. ઉદાર વાંચકો, મારા અલ્પ જ્ઞાનને અભાવે રહી ગએલી ભુલો તરફ ક્ષંતવ્ય દ્રષ્ટિથી જોશે, અને તેમનિ ભાવ, રહસ્ય, ન્યાય, વગેરે વિચારી સ્વજીવનમાં ઉતારવા પ્રયત્ન કરશે. તો મારો શ્રમ જૈનસમાજની યત્કિંચીત સેવારૂપે સફળ થયો મનાશે.

પંચભાઇની પોળ, ઉત્તરાયન ૧૯૮૮

લી. શ્રી સંઘનો નમ્ર સેવક
જીવણલાલ છગનલાલ સંઘવી.

અર્પણ !

જે મહાપુરૂષો અહિંસા અને સત્યનો વિજય વાવટો જગત પર ફરકાવી જગત જીવોને સત્ય, દયા, ક્ષમા, પરોપકાર, દાન, સેવા ઈ. નો મહાનમંત્ર શીખવી આત્મકલ્યાણ પામ્યા, તે પરમ પવિત્ર વિતરાગી મહાત્માઓના ચરણ કમળમાં વિનય પૂર્વક વંદન સાથે આ પુસ્તક અર્પણ કરૂં છું.

દાસાનુદાસ—જીવન

૧ મેઘકુમાર

સૌંદર્યસમી રાજગૃહી નગરીનો મહારાજા શ્રેણિક એક દિવસે સવારમાં પોતાના રાજ્યભુવનમાં સિંહાસન પર અત્યંત શોક સાગરમાં બેઠો હતો. તેની મુખમુદ્રા નિસ્તેજ જણાતી હતી, અને તે કોઇ મહાન કાર્ય પૂર્ણ કરવાના મનોરથોમાં મગ્ન હતો. તે સમયે અભયકુમાર નામનો મહાબુદ્ધિશાળી, મંત્રી અને સુપુત્ર નિત્યનિયમ પ્રમાણે પિતાશ્રીના પાયવંદન કરવા આવ્યો. શોકમાં ગરકાવ થયેલા મહારાજાએ કુમારનો સત્કાર ન કર્યો. બુદ્ધિવાન કુમારે પિતાશ્રીની શોકજન્ય દશા નિહાળી અતિ નમ્રતાથી ઉદાસીનતાનું કારણ પૂછ્યું અને પોતાની અલ્પમતિ અનુસાર ઇષ્ટ કાર્ય સિદ્ધ કરવાનું વચન આપ્યું. મહારાજા શ્રેણિકે સર્વ વાત નિવેદન કરી.

તે ચીંતા શાની હતી ? અભયકુમારની નાની માતા ધારણી દેવીને ગર્ભાવસ્થામાં અકાળે મેઘ વરસતો જોવાની ઉત્કટ ઇચ્છા થઈ હતી. અને તે ઇચ્છા પૂર્ણ કરવા ચીંતાતુર હતી, અને અહરનિશ આર્ત ધ્યાન ધ્યાતી, દીવસે દીવસે ક્ષીણ થતી જતી હતી. આ વાતની દાસી દ્વારા રાજા શ્રેણિકને ખબર પડી. રાજા શ્રેણિક દોહદ× પૂર્ણ કરવાનું ધારણી રાણીને વચન આપીને પોતાના આવાસમાં ચિંતામગ્ન બેઠો હતો. પિતાને આશ્વાસન આપ્યા બાદ અભયકુમાર વિચારમાં પડયો. દેવતાની સહાય વગર માનવજાતિની મગદૂર નથી કે અકાળે મેઘ પૃથ્વી ઉપર વરસાવી શકે, અભયકુમારે પોતાના પૂર્વ પરિચયવાળા

× ડોહળો, ઇચ્છા.

[illegible]

[illegible] વિદ્યુત્પ્રભ [illegible] અને [illegible] વાર નિવેદન કરી, [illegible] તેમને [illegible] થયું. [illegible] અને પુત્ર વિવેક [illegible] વિષયોમાં આરામ [illegible] ઉપકાર કરવા લાગ્યો [illegible] અને વિલાપ કરતી [illegible] 'આપના [illegible] પિતા ? પુત્ર, જ્યારે [illegible] વિવેક મારાથી [illegible] નહિ થઈ શકે, ત્યાં સુધી મારા દેહમાં પ્રાણ છે, ત્યાં સુધી તમે આ મનુષ્ય [illegible] કામ ભોગ સુખે સુખે ભોગવો, આ વિપુલ રાજ્ય લક્ષ્મી, અનુપમ સૌંદર્યવાન લલનાઓના ઉપભોગમાં અત્યંત આનંદ દેહનું સાર્થક કરો. અને [illegible] ધાર સમાન એ કઠિન સંયમ માર્ગ ગ્રહણ કરવાના વિચારો છોડી દો.'

પાન વગરનું એક મેદાન તેં બનાવ્યું કે જ્યાં અગ્નિ પ્રસરી શકે નહી. ત્યાં તે મેદાનમાં તું નિર્ભય થઈને રહ્યો. તે મેદાનમાં હાથી, સીંહ, વાઘ, શિયાળ વગેરે અનેક પ્રાણીઓએ આશ્રય લીધો. તે વખતે હે મેઘ, તારું શરીર ખણવા માટે તેં એક પગ ઉપાડયો. અનેક પ્રાણિયોની ગીચોગીચમાં અને જગ્યા માટે હલન ચલન થતા, તારા પગ મુકવાની જગ્યા નીચે એક સસલો આવી રહ્યો. શરીર ખણીને તેં પગ નીચે મુકવાનો વિચાર કર્યો, તેવામાં તે જગ્યાએ એક સસલો તારી નજરમાં આવ્યો. પ્રાણી જીવની મહાન દયાની ખાતર તેં તારો પગ નીચે નહી મુકતા અધર રાખ્યો. હે મેઘ, તે જીવદયાના મહાન પ્રભાવે તેં તારો સંસાર કાપી નાખ્યો અને મહાન રત્નચિંતા-મણિ સમાન અમૂલ્ય મનુષ્યત્વનો બંધ કર્યો. તે વનદવ અઢી દિવસ સુધી રહ્યો. અને પછી શાંત થવાથી પ્રાણીઓ ફરવા લાગ્યા. સસલો પણ ત્યાંથી ખસી ગયો. આટલો વખત અધર પગે ઉભો રહેવાથી, તું નિર્બળ અશક્ત બની ગયો. અને પગ નીચે મુકવાની સાથે તું એકદમ નીચે ઢળી પડયો. અત્યંત વેદના પામી ત્યાંજ તું મરણ પામ્યો અને તે જીવ-દયાના પ્રતાપે તું મેઘકુમાર થયો. તિર્યંચના ભવમાં જ્યાં સમક્તિ પ્રાપ્તિની આશા પણ નહોતી તે વખતે અપાર કષ્ટ વેઠીને તેં સમતા દાખવી! તો ઉત્તમ કુળમાં જન્મીને અને જૈન ધર્મ પામીને સાધુ મુનિના હાથપગના સંઘર્ષણની અલ્પ કિલામના પણ હે મેઘ, તું સહન ન કરી શકયો તે કેટલા ખેદની વાત!

મેઘ આશ્ચર્યમુગ્ધ બન્યો, ગતરાત્રિએ કરેલાં અશુભ વિચારોનો પશ્ચાતાપ કરવા લાગ્યો. અને વિચાર કરતાં જાતિ સ્મરણ જ્ઞાન થયું. તે વડે ભગવાનની વાત સત્ય માનીને વૈરાગ્ય ભાવનામાં ચડયો. પ્રભુ

પાસે પુનઃ દીક્ષા લીધી. સખ્ત તપ જપ ધ્યાન ધરી સર્વ નિર્ગ્રંથને ખમાવીને સંથારો કર્યો, એક માસનો સંથારો ભોગવી સમાધિ સહિત કાળ કરી સ્વાર્થસિદ્ધ વિમાનમાં દેવતાપણે ઉત્પન્ન થયા અને ત્યાંથી ચવી મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં ઉત્પન્ન થઇને મોક્ષ જશે.

ધન્ય છે એ મહાન મુનિવર મેઘને ! તેમને આપણાં ત્રિકાળ વંદન હોજો !

ન્યાય—જેવી રીતે ભગવાન મહાવીરે મેઘકુમારને મધુર વચનથી સમજાવી સંયમ માર્ગમાં સ્થિર કર્યા; તેવીજ રીતે આચાર્યો કોઇપણ અવિનિત શિષ્યોને મધુર વચનથી સમજાવી સંયમમાર્ગમાં સ્થિર કરે.

---

૨ ધન્ના સાર્થવાહ

રાજગૃહી નગરીમાં મહા ઋદ્ધિવંત ધન્ના નામનો સાર્થવાહ રહેતો હતો, તેને ભદ્રા નામની સુસ્વરૂપવાન સ્ત્રી હતી. તેને કોઈ પણ જાતની કમીના ન હતી. વિપુલ ધન, ધાન્ય, નોકર ચાકર, સુંદર સ્ત્રી ઇત્યાદિ સર્વ વાતે તે સુખી હતો, પરંતુ તેને એકેય પુત્ર ન હતો એ જ તેને મુખ્ય દુઃખ હતું. ભદ્રા અહર્નિશ ચિંતવતી કે ધન્ય છે તે માતાને કે જેને ઘેર પારણું ઝુલે છે, જે પુત્રને સ્તન પાન કરાવે છે, બાળકને રમાડે છે અને જીવનનો અણમોલો આનંદ ભોગવે છે. ભદ્રાને પુત્ર ન હોવાથી તે અહર્નિશ શોકમાં દીવસો વીતાવતી.

એક દિવસ ભદ્રા પોતાના ભરથારની આજ્ઞા લઈને રાજગૃહી નગરીની બહાર યક્ષના મંદિરમાં ગઈ. તેની પુજા કરી સેવા ભક્તિ કરવા લાગી. જો પોતાને પુત્ર પ્રાપ્તિ થાય તો મંદિરના ભંડારમાં વિપુલ દ્રવ્ય ખર્ચવાની ભદ્રાએ ત્યાં પ્રતિજ્ઞા કરી. અને પોતાને ઘેર આવી. કાળાન્તરે તે ગર્ભવતી થઈ. ગર્ભાધાનના બે માસ પછી તેને યક્ષના દર્શન કરવાનો દોહદ થયો. વસ્ત્રાલંકાર પ્હેરી યક્ષના મંદિર ગઈ, યક્ષની ધુપ વગેરેથી પુજા કરી સ્વસ્થાનકે આવી. અનુક્રમે નવ માસે પુત્રનો પ્રસવ થયો. દેવે પુત્ર આપ્યો એવી માન્યતાથી તેનું નામ 'દેવદત્તકુમાર' પાડ્યું. કેટલાંક વર્ષે તેને પુત્ર સાંપડ્યાથી તેના આનંદનો પાર ન્હોતો. પુત્રને વિવિધ વસ્ત્રાલંકારો, આભરણો

પદેશાંતરમાં તે અદ્ભુત આનંદ માનતી. એક વખત કાદવે જેના પંથક નામના દાસ પુત્રની સાથે આ દેવદત્ત કુમારને પુરાણ આજ્ઞાએ પદેશથી રમાડવા માટે બહાર મોકલ્યો. પંથક નામનો દાસ કેટલાક બાળકો સાથે કુમારને આનંદિત કરાવવા માટે લઈ ગયો.

કુમાર આનંદિત કરતો હતો. પંથકની નજર અન્ય બાળકો તરફ હતી. તે તકનો લાભ લઈને તે નગરમાં વસનાર અને સર્વ કર્મોમાં પ્રવિણ એવો વિજય નામનો ચોર ત્યાં આવ્યો. દેવદત્ત પર પહેરેલાં ઘરેણાં જોઈને તેનું મન લોભિત થયું. એક તક સાધી આ દેવદત્ત કુમારને એકદમ ઉપાડીને ચોર ત્યાંથી પલાયન કરી ગયો. એક બગીચા પાસે આવી તે બાળકના શરીર પરથી ઘરેણાં ઉતારી બાળકને મારી નાખ્યું અને પાસેના એક કૂવામાં તેનું શબ ફેંકી દઈ ચોર પોતાના રહેવાને સ્થાને ચાલ્યો ગયો.

થોડીવારે દેવદત્તને સાચવનાર પંથક દેવદત્ત તરફ જોવા માંડ્યું તો ત્યાં દેવદત્તને જોયો નહીં. પંથકને ધ્રાસકો પડ્યો. આમ તેમ તેની તપાસ કરવા માંડી, પણ ક્યાંય તે બાળકનો પત્તો લાગ્યો નહીં. પંથક નિસ્તેજ અને શોકાતુર વદને ઘેર આવ્યો અને કુમાર ગુમ થયાની વાત જણાવી. વાત સાંભળતાં ધનો મૂર્છિત થઈને ધરણી પર ઢળી પડ્યો. ભદ્રા દોડી આવી, તેના દુઃખનો પણ પાર ન રહ્યો. માથે આભ તૂટી પડ્યો હોય તેવું તેને લાગ્યું. ધન્નો શુદ્ધિમાં આવ્યા બાદ કોટવાળ પાસે ગયો, પુષ્કળ દ્રવ્યની ભેટ ધરી અને કુમારને શોધી આપવા કોટવાળને કહ્યું. કોટવાળ હથિયારો લઈ કુમારની શોધમાં નીકળી પડ્યો, નગરી બહાર ઉદ્યાન પાસે એક કૂવામાં તે બાળકનું મૃત શરીર જોવામાં આવ્યું. ત્યાંથી કુમારને મારનારના પગરવનો કોટવાળે પત્તો લીધો, અને વિજય ચોર ને

જગ્યાએ રહેતો ત્યાં જ તે ગયો. ચોરને પકડીને બાંધ્યો અને તપાસ કરતાં સર્વ આભરણો નીકળ્યાં. ત્યાંથી તે ચોરને બાંધી રાજ્ય દરબારમાં લાવ્યો અને તેને કેદખાનામાં પૂરવામાં આવ્યો. કાળાન્તરે ધન્ના સાર્થવાહનો શોક વિસારે પડયો.

એક દિવસ ધન્ના સાર્થવાહ રાજ્યના દાણ ચોરી જેવા કોઈ અલ્પ ગુન્હા માટે અપરાધમાં આવ્યો, તેથી કોટવાળ તેને કેદખાનામાં લઈ ગયો અને જ્યાં વિજય ચોરની કોટડી હતી તેમાં જ તેની સાથે ધન્ના સાર્થવાહને પણ બાંધીને પૂરવામાં આવ્યો. ધન્ના સાર્થવાહની સ્ત્રી પોતાના પતિ માટે વિવિધ જાતની રસોઈ બનાવીને પંથક નામના દાસની જોડે મોકલાવતી. જે સાર્થવાહ જમતો અને દિવસો વ્યતિત કરતો.

એક વખત વિજય નામના ચોરે, ભુખતૃષાથી પીડાતો હોઈને, આવેલાં ભોજનમાંથી પોતાને થોડુંક આપવા ધન્નાને વિનંતિ કરી. ધન્નાએ ગુસ્સામાં જવાબ આપ્યો કે હું આ અન્ન વધે તો ફેંકી દઉં, પરંતુ તને તેમાંથી લગાર માત્ર પણ ન આપું. કેમકે તું મારા પુત્રનો ઘાતક છે, તેમ કહી તેણે વિજય ચોરને અન્ન ન આપ્યું, ખોરાક ખાવાથી ધન્નાને જંગલ જવાની ઇચ્છા થઈ, તેથી તેણે વિજય ચોરને સાથે આવવા વિનંતિ કરી, પણ વિજય ચોરે તેનું કહેવું માન્યું નહી. અંતે બહુ આજીજી કરવાથી ધન્ના સાર્થવાહ પોતાને માટે આવેલ ખોરાકમાંથી તેને આપે, એવી સરતે વિજય ચોર ધન્ના સાર્થવાહની સાથે ગયો. બીજે દીવસે ભાત લઈને પંથક આવ્યો. અને ધન્નાને આપ્યું. ધન્નાએ પંથકના દેખતા વિજય ચોરને તેમાંથી ભાગ આપ્યો. પંથક ઘેર ગયો અને ભદ્રાને આ વાત કરી; ભદ્રાના શોકનો પાર ન રહ્યો.

કેટલોક વખત વીત્યા બાદ ધન્નાના સગા સંબંધીઓએ રાજાને દંડ આપીને ધન્નાને છોડાવ્યો. ધન્નો ઘેર આવતાં કુટુંબીઓએ તેનો આદર-સત્કાર કર્યો; પરંતુ ભદ્રાએ તેનો આદર કર્યો નહી. ધન્નાને આશ્ચર્ય થયું. કારણ પૂછતાં ભદ્રાએ જણાવ્યું કે પુત્રનો ઘાતક વિજય ચોર, તેને અન્ન આપવાથી મને ક્રોધ કેમ ન થાય. ધન્નાએ કહ્યું, આપણો દુશ્મન વિજય ચોર તેને તું સ્નેહિ તરીકે ગણ્યો; કેમકે મને જંગલ જવાની ઇચ્છા થવાથી મારી સાથે લઇ જવાની ખાતર અન્ન આપવાની સરતે મારે તેમ કરવું પડયું છે. પણ ધર્મભાવથી કે પ્રેમ ભાવથી મેં તેને અન્ન આપ્યું નથી. આ સાંભળી ભદ્રાને સંતોષ થયો અને પતિને પ્રેમથી મળી.

વિજય નામનો ચોર ભુખતૃષાથી પીડાઇને, ચાબુક વગેરેના મારથી અશક્ત બનીને, આર્ત ધ્યાનથી તે કેદખાનામાંજ મરણ પામ્યો અને મરીને નરકે ગયો. ત્યાં અનંત દુઃખ ભોગવીને સંસાર પરિભ્રમણ કરશે.

તે સમયે રાજગ્રહી નગરીના ઉદ્યાનમાં ધર્મઘોષ નામના સ્થવીર પધાર્યા, ધન્ના સાર્થવાહ વંદણા કરવા ગયો. ધર્મોપદેશ સાંભળી વૈરાગ્ય પામ્યો અને દીક્ષા લીધી. ઘણા વર્ષ સાધુ પ્રવર્ત્યા પાળી એક માસનો સંથારો કરી સુધર્મ નામના પહેલા દેવલોકે ગયો અને ત્યાંથી મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં મોક્ષ જશે.

ન્યાય—જેમ વિજય ચોર ધન માલમાં લુબ્ધ થયો તેમ જૈન સાધુ યા સાધ્વી દીક્ષા લેઇને ધન, માલ,

અને કળા શીખવવાનું કામ સોંપું. કાળાન્તરે તે નૃત્યકળામાં કુશળ બન્યું, અને જીનદત્તને મ્હચ્છીત સુખ પ્રાપ્ત થયું.

ન્યાય—જેમ સાગરદત્તે શંકા લાવવાથી ઇચ્છિત સુખ નષ્ટ કર્યું, તેમ જૈન સાધુ સાધ્વી દીક્ષા લઈને પાંચ મહાવ્રત, છ જીવની કાય, નિર્ગ્રંથ પ્રવચનમાં શંકા કરે, અન્ય મતની વાંચ્છા કરે, ફળ પ્રાપ્તિમાં સંદેહ કરે, તો ઇચ્છિત સુખ નષ્ટ કરીને સંસારમાં પરિભ્રમણ કરે અને જીનદત્ત માફક શંકા કંખા રહિત પોતાના નિયમની બરાબર પ્રતિ પાલના કરે તો તે ચાર તિર્થમાં સત્કાર સન્માન પામે, અને ચારગતિનો અંત કરી મોક્ષગતિને વરે.

ગરદન બહાર કાઢી, તે તકનો લાભ લઈ ફરી શિયાળ આવ્યાં અને તેની ગરદન વગેરે ખાઈ ગયા અને કાચબાને મારી નાખ્યો.

પછી તે બંને શિયાળો બીજા કાચબા પાસે ગયા. તેને મારી નાખવા ઘણા ફાંફા માર્યા, પરંતુ તે કાચબાને તેઓ કોઇ પ્રકારની ઇજા કરી શક્યા નહિ. ફરીથી શિયાળ એકાંતમાં ગયાં. તે શિયાળને ચાલી ગયેલ જોઇને બીજા કાચબાએ પહેલા તેની ગરદન બહાર કાઢી અને ચોમેર જોયું. અને પછી ચારે પગ એકી સાથે કાઢયા અને એકદમ શીઘ્રગતિથી દોડી જઇને ગંગા નદીના કુંડમાં કુદી પડયો, અને ત્યાં સુખપૂર્વક રહેવા લાગ્યો.

ન્યાય—જેવી રીતે પહેલો કાચબો ઇંદ્રિયનું ગોપન નહિ કરી શકવાથી દુઃખી થયો તેવી રીતે જૈન સાધુ–સાધ્વી દીક્ષા લઇને પાંચ ઇંદ્રિયોનું ગોપન નહિ કરે તો આ ભવમાં નિંદનિક થશે અને પરલોકમાં પણ દુઃખી થશે અને ચાર ગતિમાં પરિભ્રમણ કરશે. જેમ બીજો કાચબો ઇંદ્રિયોને ગોપવાથી સુખી થયો તેમ જૈન સાધુ સાધ્વી ઇંદ્રિય દમન કરવાથી આ લોક પર લોકમાં પુજા સત્કાર પામશે અને મોક્ષગતિ જેવા અનંત સુખનો આસ્વાદ લઇ શકશે.

---

૫ થાવચ્ચાંપુત્ર

સુવર્ણના કોટવાળી, મણિરત્નના કાંગરાવાળી, ધનપતિ કુબેરની બુદ્ધિથી ઉત્પન્ન થયેલી દ્વારિકા નામની નગરી હતી. તે નગરીમાં એક મહા રિદ્ધિવંત થાવચ્ચાં નામની ગાથાપતિની ને એક પુત્ર હતો, તેનું નામ થાવચ્ચાંપુત્ર. યૌવનાવસ્થાએ પામતાં થાવચ્ચાંપુત્રને બત્રીસ સ્ત્રીઓ પરણાવવામાં આવી. અને તે સ્ત્રીઓના પ્રેમ સૌંદર્ય-માં થાવચ્ચાંપુત્ર સમય પસાર કરતો હતો. એકદા પ્રસંગે દ્વારિકા નગરીના નંદનવન નામના ઉદ્યાનમાં ૨૨મા તિર્થંકર શ્રી નેમનાથ પ્રભુ પધાર્યા. પરિષદ્ દર્શન કરવાને નીકળી. જેમ મેઘકુમાર દર્શન કરવાને નીકળ્યાં તેમ થાવચ્ચાંપુત્ર પણ નીકળ્યાં. પ્રભુએ ધર્મોપદેશ આપ્યો. થાવચ્ચાંપુત્રને વૈરાગ્ય થયો. ઘેર આવી માતા પાસે દીક્ષાની આજ્ઞા માગી. માતાપુત્રનો સંવાદ થયો. પુત્રનો તીવ્ર વૈરાગ્ય જોઇ માતા સંવાદમાં જીતી નહી. પરિણામે દીક્ષાની રજા આપવી પડી. ત્યાંથી તે રાજદરબારમાં શ્રીકૃષ્ણ વાસુદેવ પાસે ગઈ, સર્વવાત વિદિત કરી અને છત્ર, મુગટ, ચામર વગેરેની માગણી કરી. કૃષ્ણ વાસુદેવે પોતેજ થાવચ્ચાંપુત્રનો દિક્ષામહોત્સવ કરવાનું કહ્યું. પ્રથમ તો શ્રી કૃષ્ણે થાવચ્ચાંકુમારને દિક્ષા નહિ લેવા અને પોતાના આશ્રય તળે આવવા સમજાવ્યું. કુમારે જવાબ આપ્યો, મહારાજા, જો તમે જન્મ, જરા અને મૃત્યુનો નાશ કરી શકતા હો તો હું તમારા આશ્રયે આવું. કૃષ્ણે કહ્યું. તે તો દેવ કે દાનવોથી પણ બની શકે તેમ નથી. “છેવટે કૃષ્ણ વાસુદેવે નગરમાં જેને દિક્ષા લેવી હોય તે લે, તેમનાં

સર્વ કુટુંબનો નિર્વાહ હું કરીશ." એવો અમર પડહ વગડાવ્યો. પરિણામે એક હજાર પુરુષો દીક્ષા લેવા તૈયાર થયા. થાવચ્ચાપુત્રે પંચમુષ્ટિ લોચ કર્યો અને નેમનાથ પ્રભુ પાસે દીક્ષિત થયાં. ચૌદ પૂર્વનો અભ્યાસ કરી તપ સંયમમાં આત્માને ભાવતાં થાવચ્ચાપુત્ર વિચરવા લાગ્યા.

એક વખત થાવચ્ચાપુત્રે પોતાના એક હજાર શિષ્યો સાથે જનપદ દેશમાં વિહાર કરવા માટે ભગવાન પાસે આજ્ઞા માગી. ભગવાને આજ્ઞા આપી. જનપદદેશના શૈલકપુર નામના શૈલકરાજ તથા પંથક પ્રમુખ તેના પાંચસો મંત્રિને પોતાના ઉપદેશથી શ્રાવક ધર્મ અંગીકાર કરાવ્યો. તે વખતે સાંખ્યમતવાળો શુક નામે પરિવ્રાજક હતો. તે અનેક લોકોને પોતાનો શુચિધર્મનો ઉપદેશ આપી પ્રતિબોધતો, અને સુદર્શન નામે મહાદ્ધિવંત શેઠ શુચિ એ ધર્મનું મૂળ છે, એ સત્યમાની તેનો અનુયાયી થયો. પરંતુ થાવચ્ચાપુત્રે 'વિનય એ ધર્મનું મૂળ' એ સચોટ સમજાવવાથી સુદર્શન શ્રાવક થયો હતો. આ વાતની શુકને ખબર પડવાથી સુદર્શન પાસે આવ્યો, સુદર્શને તેને થાવચ્ચાપુત્ર પાસે મોકલ્યો. બન્નેનો સંવાદ થયો. થાવચ્ચાપુત્રની અદ્ભુત જ્ઞાન શક્તિથી શુક પ્રતિબોધ પામ્યો. અને પોતાના હજાર પરિવ્રાજકો સહિત થાવચ્ચાપુત્ર પાસે જૈન મતની દીક્ષા લીધી. થાવચ્ચાપુત્ર ઘણાજીવોને પ્રતિબોધ પમાડી, ઘણા વર્ષ સંયમ પાળી, ઉગ્ર તપશ્ચર્યા કરી, પાદોપગમ સથારો કરી કેવલજ્ઞાન પામ્યા. અને સર્વ દુઃખોથી રહિત બની સિદ્ધગતિને વર્યા.

શુક અણગાર એકદા વિહાર કરતા કરતા શૈલકપુર નગરના ઉદ્યાનમાં આવ્યા. પરિષદ વાંદવા આવી. શૈલક નગરીનો રાજા શૈલક પણ દર્શન કરવા આવ્યો. શુક અણગારે ધર્મોપદેશ આપ્યો.

ભારથી ઉંચે પાણી પર ન રહેતા નીચે જમીનપર જઇને સ્થિર રહે છે. તેવી રીતે જીવ પ્રાણાતિપાતાદિ અઢાર પાપ સ્થાનક વડે આઠ-કર્મની પ્રકૃતિઓ સંચિત કરે છે. અને તેના ભારથી તે મરીને નરકાદિ દુર્ગતિમાં જાય છે. તેવી રીતે જીવનું ભારીપણું છે, વળી તે તુંબડું પાણીમાં રહેવાથી પલળીને તે પરથી માટીનો લેપ, ડાભ તૃણ વગેરે ધોવાઇને દૂર થાય છે, અને તેથી તુંબડું પાણીની ઉપર આવી તરવા લાગે છે. તેવી રીતે જીવ પ્રાણાતિપાત આદિથી નિવર્તીને અનુક્રમે આઠ કર્મોનો ક્ષય કરી દેવલોક વગેરેને ઓળંગીને અવ્યાબાધ, અક્ષય, એવી મોક્ષગતિને પામે છે. એવી રીતે જીવ લઘુત્વ અથવા હલકાપણું પામે છે.

ન્યાય—જેવી રીતે માટીના લેપથી ભારે થયેલું તુંબડું નીચે તળીયે બેસે છે તેવી રીતે આશ્રવના કર્મ બંધનથી જીવ નીચ ગતિમાં જાય છે, તે લેપથી જેવી રીતે તુંબડું મુક્ત થઈ પાણી પર ઉંચે તરે છે તેવી રીતે જીવ સંવરનિર્જરા આદિ શુભ ક્રિયાઓ વડે કર્મથી રહિત થઇ સંસાર સમુદ્રને તરે છે અને મોક્ષસ્થાનમાં જઇ સ્થીર રહે છે.

---

૭ રોહીણિ

શ્રેણિક રાજાની રાજગૃહી નગરીમાં ધન્નાસાર્થવાહ નામનો મહાઋદ્ધિવંત શેઠ રહેતો હતો. તેને ધનપાળ, ધનદેવ, ધનગોપ, અને ધનરક્ષિત એ નામના ચાર પુત્રો હતાં, અને તે ચારે પુત્રોને ચાર સ્ત્રીઓ હતી. જેમના નામ ૧ ઉજ્ઝીયા, ૨ ભોગવંતી, ૩ રક્ષિતા, ૪ રોહિણી અનુક્રમે હતાં. એક વખત ધન્નાસાર્થવાહને વિચાર થયો કે હું મ્હારા કુટુંબમાં અગ્રગણ્ય છું દરેક કાર્ય મ્હારી સલાહથી જ કરવામાં આવે છે. પરંતુ મ્હારી ગેરહાજરીમાં અગર મ્હારા મૃત્યુથી મારી સઘળી મીલકતની શી વ્યવસ્થા થશે, અગર સારી રીતે કોણ સાચવી શકશે. અગર કુટુંબમાંના કોઈ માણસને કુરસ્તે જતા અથવા અકાર્ય કરતાં કોણ અટકાવશે. માટે હું મ્હારી ચાર પુત્ર વધુઓને શાળના પાંચ અખંડ દાણા આપીને પરીક્ષા કરૂં કે તેમાં કોણ અને કેવી રીતે તેની રક્ષા કરે છે, અથવા વૃદ્ધિ કરે છે.

એવો વિચાર કરીને બીજે દીવસે સવારમાં મિત્રજ્ઞાતિ વગેરેને જમણ આપ્યું. તેમાં ચાર પુત્ર વધુઓને બોલાવી સત્કાર સન્માન આપી જમાડયાં. પછી જ્ઞાતિજનો વચ્ચે મોટી પુત્ર વધુ ઉજ્ઝીયાને બોલાવી, અને કહ્યું, 'વત્સ, લ્યો આ પાંચ શાળના દાણા, અને જ્યારે હું પાછા માગું ત્યારે તે મને આપજો.' ત્યાર પછી બીજી ત્રીજી અને ચોથી એમ દરેક સ્ત્રીને બોલાવીને દરેકને પાંચ પાંચ શાળના દાણા આપ્યા અને તે માગે ત્યારે પાછા આપવા જણાવ્યું.

પ્રથમ મોટી વહુએ તે દાણા લઈને વિચાર કર્યો કે મારા

કોઠારમાં ડાંગર ઘણી ભરી છે, તો મારા સસરા માગશે તે વખતે ત્યાંથી લાવીને આપીશ. એમ કહીને તેણે તે પાંચ દાણા ફેંકી દીધા.

ભોગવતી નામની બીજી પુત્ર વધુએ પણ એવો જ વિચાર કરીને, તે ડાંગર ઉપરથી ફોતરા ઉતારીને દાણા ખાઈ ગઈ, અને પોતાના કામે લાગી;

ત્રીજી રક્ષિતા નામની પુત્ર વધુ તે દાણા લઇને એકાંતમાં જઈ વિચાર કર્યો કે મારા સસરાએ મિત્ર, જ્ઞાતિ, કુટુંબ ઇત્યાદિ સર્વની સન્મુખ આ પાંચ દાણા આપ્યા છે, માટે તેમાં કંઇક ભેદ હોવો જોઇએ. એમ ધારી તે પાંચ દાણાને એક વસ્ત્રમાં બાંધી તેને રત્નના કરંડીયામાં રાખ્યા, અને તે કરંડીયાને એક પેટીમાં રાખ્યો. અને ઓસીકા નીચે રાખી સવાર સાંજ બે વખત રોજ તેની સંભાળ કરવા લાગી.

રોહીણી નામની સૌથી નાની પુત્ર વધુએ રક્ષિતા માફક વિચાર કર્યો કે આમાં કંઈક કારણ હોવું જોઇએ. માટે આ દાણાની બરાબર રક્ષા કરવી જોઇએ. એટલું જ નહિ પણ તેમાં વૃદ્ધિ કરવી જોઇએ. એમ ધારી પોતાના ઘરના નોકરને બોલાવીને કહ્યું. ' આ ડાંગરના દાણા લઈ જાઓ, અને બહુ વર્ષાદ થાય તે વખતે એક નાની કયારી બનાવી તેમાં આ પાંચ દાણા વાવો, અને તે કયારીને ફરતી એક વાડ બનાવી તેની બરાબર રક્ષા કરો. પ્રથમ વર્ષાઋતુમાં તેણે તે દાણા વાવ્યા, બીજી સાલ પણ ઉત્પન્ન થયેલાં સઘળા દાણા વાવ્યા, એમ દર વર્ષાઋતુમાં તમામ ઉત્પન્ન થતી ડાંગર વાવતાં તેમાં પુષ્કળ વૃદ્ધિ થતી ગઇ. અનુક્રમે ચાર વર્ષ સુધી તે વાવી. તૈયાર થયે તેને કાપીને ખળાં બનાવ્યાં. તેમાં તેને મસળી, સ્વચ્છ કરી તે ડાંગર વાસણોમાં ભરી લીધી અને તેની રક્ષા કરવા લાગી.

પાંચમે વર્ષે ધન્નાએ તે દાણા પાછા માગવાનો નિશ્ચય કર્યો. અને એક દિવસે સ્વજન, મિત્ર જ્ઞાતિ તથા પુત્ર વધુ વગેરેને નોતરી, ભોજન વગેરે જમાડી સન્માન કર્યું. ત્યારબાદ સૌથી પહેલાં મોટી પુત્ર વધુને બોલાવીને પ્રથમ આપેલા પાંચ દાણા પાછા માગ્યા. ઉજ્ઝીકાએ કોઠારમાં જઈ તેમાંથી પાંચ દાણા લાવી ધન્નાસાર્થવાહને આપ્યા. ધન્ના સાર્થવાહે ઉજ્ઝીકાને સોગન આપીને કહ્યું કે હે પુત્રી, મેં તને જે પાંચ ડાંગરના દાણા આપ્યા હતા તે આ છે કે બીજા? ઉજ્ઝીકાએ સત્ય હકીકત જાહેર કરતાં, તે દાણા બીજા હોવાનું જણાવ્યું. ધન્ના સાર્થવાહ તેના પર ગુસ્સે થયો અને તેને ઘરનું ઝાડું કાઢવાનું, પાણી છાંટવાનું, છાણ વાસીદું કરવાનું, ધીમરા ઝુંપવાનું વગેરે ઘરની બહારનું કામ, દાસીનું કામ સોંપ્યું.

ત્યારબાદ બીજી ભોગવતીને પૂછ્યું, તેણે પણ તેવો જ જવાબ આપ્યો. તેણી તે દાણા ખાઈ ગઈ હતી તેથી તેને ડાંગર ખાંડવાનું, ઘઉં દળવાનું, રસોઈ કરવાનું, વાસણ માંજવાનું, અને ઘરની અંદરનું પરચુરણ કામ સોંપવામાં આવ્યું.

ત્રીજી રક્ષિકા નામની પુત્ર વધુ પાસે જ્યારે તે દાણા માગવામાં આવ્યા ત્યારે તે ઘેર ગઈ અને રત્નના કરંડીયામાંથી વઅપી બધિલા દાણા લાવી. જ્યારે તેને તેજ દાણા હોવા વિષે પૂછવામાં આવ્યું ત્યારે તેણે સઘળી સત્ય વાત નિવેદન કરી. ધન્ના સાર્થવાહ આનંદ પામ્યો અને તેને સર્વ હીરા, માણેક, સુવર્ણ વગેરે ધનભંડારની કુંચીઓ સોંપી.

છેવટે રોહીણી નામની ચોથી પુત્ર વધુને પૂછવામાં આવ્યું, ત્યારે તેણે કહ્યું, 'હે તાત મને પુષ્કળ ગાડા ગાડીઓ આપો, જેથી હું તમારા તે પાંચ દાણા લાવી આપું.' ધન્નાએ કહ્યું, પુત્રી, મારા

પાંચ દાણા ગાડા ગાડીઓમાં તું કેવી રીતે લાવીશ, તે સાંભળી તેણે ઉપરોક્ત સર્વ વાત વિદિત કરી. ધન્ના સાર્થવાહે ગાડા આપ્યાં. રોહિણીએ પાકેલી તમામ ડાંગરથી તે ગાડાઓ ભરાવ્યાં. જે રાજગૃહી નગરીના રાજમાર્ગની મધ્યમાં તે ડાંગરથી ભરેલાં ગાડાંઓ જતાં જોઇને નગરજનોએ વાત જાણવાથી સર્વ કોઈ ધન્ના સાર્થવાહની રોહીણી પુત્ર વધુની મુક્તકંઠે પ્રશંસા કરવા લાગ્યા. ધન્ના સાર્થવાહ ડાંગરના ભરેલાં ગાડાંઓ જોઇને ખૂબ આનંદ પામ્યો અને તેના આશ્ચર્યનો પાર ન રહ્યો. પછી તેણે તે રોહીણીને, દરેક કાર્યમાં સલાહ આપવાનું કામ સોંપ્યું, અને ઘરમાં સર્વથી મોટી સ્થાપિત કરવામાં આવી.

ન્યાય—જેવી રીતે ઉજ્ઝીયા ડાંગરના પાંચ દાણા નાખી દેવાથી, લોકમાં નિંદાને પાત્ર બની, હલકું કામ કરી દુઃખી થઈ તેવી રીતે સાધુ સાધ્વી પંચ મહાવૃત અંગીકાર કરીને પ્રમાદવશ શીથીલ બનીને પંચમહાવૃતને ફેંકી દે, તો અભવમાં નિંદાને પાત્ર બને, અને પરભવમાં દુઃખી થાય.

જેમ ભોગવતી તે પાંચ દાણાને ખાઈ ગઇ, ને મહેનત મજુરીનું કામ કરીને દુઃખી થઈ તેમ સાધુ સાધ્વી, પંચમહાવૃત ધારણ કરીને, રસના લોલુપી બની વૃત ભંગ કરે તો હિલના નિંદા પામે અને સંસારમાં પરિભ્રમણ કરે.

જેમ રક્ષિતાએ પાંચ દાણાનું ઉમદા રીતે રક્ષણ કર્યું તેમ સાધુ સાધ્વી પંચ મહાવૃતનું મૂળ ગુણમાં રહીને યથાર્થ રક્ષણ કરે તો ચાર તીર્થમાં પુન્યનિક બને, અને આત્મકલ્યાણ સાધે.

જેમ મોદીથી પાંચસોણાની વૃદ્ધિ કરીને પ્રશંસા પામી, તેમ સાધુ સાધ્વી પંચ મહાવ્રત લઇને, સંયમ તપમાં વૃદ્ધિ કરે તો આ ભવમાં સાધુ સાધ્વી શ્રાવક શ્રાવિકાએ ચારે તીર્થમાં પ્રશંસા પામે, પુજ્યનિક બને અને પરભવમાં અનંત સંસારને છેદ કરી સીદ્ધગતિને પામે.

૮ મલ્લીનાથ

જંબુદ્વીપના મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં વિતશોકા નામની રાજ્યધાની હતી તેમાં બળ રાજા રાજ્ય કરતા હતા, ધારણી પ્રમુખ એક હજાર પટ્ટરાણીઓ હતી. ધારણી દેવીને મહાબળ નામના કુમાર હતો. તેને રૂપ, સૌંદર્યવાન પાચસો રાજ્ય કન્યાઓ પરણાવવામાં આવી હતી. તેમની સાથે મહાબળ મનુષ્યના કામભોગ સંબંધાનું સુખ ભોગવતો રહેતો હતો. એકદા ધર્મઘોષ નામના સ્થવીર તે નગરીના ઉદ્યાનમાં પધાર્યા. પરિષદ વંદન કરવા ગઇ. બળરાજા પણ વંદન કરવા આવ્યો. મુનિની દેશનાથી રાજા વૈરાગ્ય પામ્યો અને મહાબળને રાજ્ય સોંપી દીક્ષા લઇ ચાલી નીકળ્યો.

આ મહાબળ કુમારને ૭ બાળમિત્રો હતા, જે સર્વ સાથે જન્મેલા અને વૃદ્ધિ પામતા હતા. અને તે સાતે જણાએ સાથે દીક્ષા લેવાનો નિરધાર કર્યો હતો, તે સમયે ઇંદ્રકુંભ ઉદ્યાનમાં ધર્મઘોષ નામના સ્થવીર પધાર્યા. મહાબળ વંદન કરવા ગયો. મુનિના ઉપદેશથી બોધ પામ્યો અને પોતાના ૭ બાળમિત્રાને પુછી દીક્ષા લેવાનું ધર્મઘોષ સ્થવીર પ્રત્યે કહ્યું અને સ્વસ્થાને ગયો.

ત્યારબાદ તે પોતાના ૭ મિત્રો પાસે આવ્યો અને સર્વ વાત નિવેદન કરી. ૭ મિત્રો પણ દિક્ષા લેવા તૈયાર થયા. મહાબળે

પોતાના પુત્રને રાજ્ય સોંપી છ જણાની સાથે ધર્મઘોષ મુનિ પાસે દીક્ષા લીધી અને તપ સંયમમાં વિચરવા લાગ્યાં.

એક વખતે સાતે જણાએ મળીને એવો નિશ્ચય કર્યો કે આપણે બધાએ સરખીજ તપશ્ચર્યા કરવી. બધા કબુલ થયાં અને ઉપરા ઉપરી ઉપવાસ, છઠ અઠમ આદી નાની મોટી તપશ્ચર્યા કરવા માંડી. મહાબળે વિચાર કર્યો કે હું બધાથી વધારે તપશ્ચર્યા કરૂં. એમ ધારી જ્યારે પેલા છ જણ એક ઉપવાસ કરે ત્યારે મહાબળ બે ઉપવાસ કરે, પેલા, બે ઉપવાસ કરે ત્યારે મહાબળ ત્રણ ઉપવાસ કરે. એમ દરેક વખતે એકેક ઉપવાસની મહાબળ [illegible] તપશ્ચર્યા કરે. આ પ્રમાણે પેલાથી છાની અને [illegible] સુત્રો તપશ્ચર્યા કરી. આ મહાબળ [illegible] બંધ પડયો અને મહાબળ કુમારે સ્ત્રીનામ કર્મ [illegible] તપશ્ચર્યા અને વીસ સ્થાનકના સેવન [illegible] અનુક્રમે સાતે જણા કાળધર્મને પામી [illegible] થયાં. ત્યાંથી [illegible] નગરમાં રાજ્ય [illegible] કાળ કરી પેલા [illegible] થયા મિથિ- [illegible] કુમારો પણ [illegible] થયા. પણે [illegible] લાનમરીમા [illegible] અને ૬૪ થયાં. [illegible] દેવોને ગર્ભમાં [illegible] અને જે વાસુ- પુષ્પની [illegible] પાડવામાં વ્યંતર દેવો [illegible] અને [illegible] અનુક્રમ દોહિલમાન દુર્ગંધીને [illegible] હતું. [illegible]

જ ન હતું. અનુક્રમે મલ્લિકુંવરી અનેક ધાવમાતાઓના લાલનપાલન વડે વૃદ્ધિગંત થવા લાગી. તિર્યંકરોને જન્મથીજ અવધિજ્ઞાન હોય છે. તેથી તેમણે પૂર્વભવના છએ બાળમિત્રોને જુદા જુદા રાજ્યોમાં જન્મેલા જોયાં. અને તે સર્વને બુઝાવવાને માટે નિશ્ચય કર્યો.

મલ્લી કુંવરીએ અશોક વનમાં એક મોહનઘર બંધાવ્યું, તેમાં અનેક થાંભલા ઉભા કરાવ્યાં, તેની અંદર મધ્યમાં એક ગુપ્તઘર કરાવ્યું, તેને ફરતી ૭ જાળીઓ બનાવવામાં આવી. વચ્ચે એક મણિપીઠીકા અથવા ચબુતરો ઉભો કરવામાં આવ્યો. અને એક કુશળ ચિત્રકાર પાસે પોતાના સ્વરૂપ જેવી સુંદર અને લાવણ્ય વાળી એક સુવર્ણની પ્રતિમા કરાવીને તે મણિપીઠીકા પર ઉભી રાખી. તેના મસ્તક પર એક છિદ્રવાળું દ્વાર બનાવ્યું. અને દ્વાર ઉઘાડીને તેમાં રોજ અન્ન વગેરે નાખવા લાગી. દરરોજ આહાર નાખવાથી તેની અંદર મરેલા સર્પ અથવા મૃત ગાય અથવા મરેલા માણસનું શરીર સડી જાય અને જે દુર્ગંધ છૂટે તેવી દુર્ગંધ ઉત્પન્ન થઈ.

મલ્લી કુંવરીના રૂપ સૌંદર્યની પ્રશંસા આખા દેશમાં પહોંચી ગઈ હતી. પેલા ૭ બાળમિત્રો, જેઓ કાળાન્તરે રાજ્યાસન પર આવ્યા હતાં તેમનાં સાંભળવામાં પણ મલ્લિ કુંવરીના સૌંદર્યની વાત આવી હતી. તેથી તેઓને મલ્લી કુંવરીને પરણવાનો ભાવ ઉત્પન્ન થયો હતો. અને પોતાના દૂતોને કુંભરાજા પાસે મલ્લી કુંવરીનું માગું કરવા મોકલ્યા. કુંભરાજાને દૂતોએ જ્યારે આ વાત કરી ત્યારે કુંભરાજા ઘણો જ ગુસ્સે થયો અને દૂતોને કાઢી મૂક્યા. પરિણામે છએ રાજાઓએ સંધી કરીને પોતાનું લશ્કર લઈ કુંભરાજા પર ચડી આવ્યાં અને નગરીને ઘેરો ઘાલ્યો. કુંભરાજા લડયો, પરંતુ ૭ જણાના એકત્ર સૈન્ય સાથે ફાવી શકયો નહી. તેથી તે મહેલમાં પેસી શોક કરવા લાગ્યો.

મલ્લીકુંવરીએ વાત જાણી. પીતા પાસે જઇ શોક ન કરવાનું કહે અને જણાવ્યું કે પીતાજી, તમે દૂત મોકલી તે છએ રાજાને જણાવો કે હું તમને મલ્લી કુંવરી આપીશ. અને તેઓને મિથિલા નગરીમાં પ્રવેશ કરાવી જે ગુપ્ત ઘર બનાવ્યું છે તેમાં રાખો. રાજાએ તે પ્રમાણે કર્યું. [illegible] છ રાજાઓને ગુપ્તઘરમાં લઇ જવામાં આવ્યા ત્યારે [illegible] જે પ્રતિમા બનાવેલી તે દેખીને બધા [illegible] મલ્લીકુંવરી માનીને તેના પ્રત્યે અનિમેષ નજરે [illegible]

[illegible] મલ્લીકુંવરીએ [illegible] તે પ્રતિમા પાસે આવીને [illegible] તેમાંથી પારાવાર દુર્ગંધ છૂટી, [illegible] આડું કપડું રાખીને [illegible] મલ્લીકુંવરીએ કહ્યું. હે રાજાઓ, [illegible] કહ્યું કે આ [illegible] કહ્યું. આ સુવર્ણ [illegible] નાખતી. [illegible] ગંધ [illegible] શરીરમાં કેટલા [illegible] અને તમે મનુષ્યના [illegible] આપશો મહાબળ [illegible] લીધી હતી. [illegible] કપટભાવે એકેક [illegible] હું જાપણે ઉત્પન્ન [illegible] જયંત વિમાનમાં [illegible] અને [illegible] ગયા પછી જે પ્રથમ આપણે [illegible] સંકલ્પ કર્યો. [illegible]

સમજે તેમણે બીજાને પ્રતિબોધ આપવો અને દરેકને દીક્ષા લેવી. તે શું તમે ભૂલી ગયા? તમે પૂર્વભવ યાદ કરો. તે સાંભળી સઘળા વિચારમાં પડ્યા અને શુક્લ ધ્યાનથી ઉપયોગ મૂકતાં તેઓને જાતિસ્મરણ જ્ઞાન ઉપજ્યું. તરતજ ગર્ભઘરનાં દ્વારો ખોલવામાં આવ્યા. છએ જણાઓ મલ્લીકુંવરી પાસે આવ્યા. મલ્લિકુંવરીએ કહ્યું કે હું સંસાર ભયથી ઉદ્વેગ પામી છું અને દિક્ષા લેવા ચાહું છું, બોલો,– તમારી શી ઇચ્છા છે? બધાએ દીક્ષા લેવાનું વચન આપ્યું. તેઓ રાજ્યમાં જઇ પોતાના પુત્રોને રાજ્ય સોંપી દિક્ષા લેવાનું કહીને ગયા.

મલ્લીકુંવરી દિક્ષા લેવા તત્પર થઇ, વરસીદાન આપવું શરૂ કર્યું. દેવતાનું આસન ચળ્યું, લોકાન્તિક દેવો આવ્યા. ધર્મમાર્ગ પ્રવર્તાવવાની ઉદ્ઘોષણા કરી. માતાપિતાએ દિક્ષાની રજા આપી. સોનારૂપાના કળશો બનાવરાવી તિર્થંકરનો અભિષેક કરાવ્યો, ઇંદ્રોએ દિક્ષા મહોત્સવ ઉજવ્યો. સહસ્રવન ઉદ્યાનમાં અશોકવૃક્ષ પાસે આવીને મલ્લિપ્રભુએ સ્વયંમેવ પંચમુષ્ટિ લોચ કર્યો. અને પ્રવ્રજિત થયાં. છએ રાજાઓ તથા કુંભરાજા પ્રભુનું વ્યાખ્યાન સાંભળવા આવ્યા. કુંભરાજા શ્રાવક થયો. છએ રાજાઓએ દીક્ષા લીધી. મલ્લિપ્રભુને દીક્ષા લીધાબાદ તરતજ મનઃપર્યવ જ્ઞાન ઉત્પન્ન થયું. સખ્ત તપ જપ કરી, ચોપન હજાર વર્ષસુધી સંયમ પાળી, કેવળજ્ઞાન, કેવળ દર્શનને પામ્યાં. અને એક હજાર વર્ષ સુધી કેવળ પ્રવ્રજ્યામાં રહી, અવ્યાબાધ એવી મોક્ષગતિને પ્રાપ્ત થયાં.

સાર—મહાન્ તપશ્ચર્યા અને સંયમને સેવતા છતાં, માયાથી તિર્થંકર જેવાને પણ સ્ત્રી પણું પ્રાપ્ત થયું. તો માયા એ કેટલી અનર્થકારી વસ્તુ છે તે આ વાત પરથી સમજાશે.

---

૯ જીનરક્ષ, જીનપાળ.

[illegible]

જો તમે મારી સાથે કામભોગ ભોગવશો તો હું તમને જીવતા રાખીશ. નહિતો આ તરવારથી તમારા બંનેનું મસ્તક ઉડાવી દઇશ. તેની વચનાના ભયથી આ બંને કબુલ થયા. તેથી તે દેવી તે બંનેને પોતાના મહેલમાં લઇ જઇને વિપુલ ભોગ ભોગવવા લાગી.

એક વખત રત્નદ્વીપા દેવીએ આ બંનેને કહ્યું કે તમે કોઇ વખત ઉદ્વેગ પામો અને ફરવા જવાનું મન થાય તો બધી દિશામાં જજો, પણ દક્ષિણ દિશાના વનખંડમાં ન જતા, તે મુજબ તેઓ દરેક દિશામાં જતા પણ દક્ષિણ દિશામાં ન જતા. એકવાર તેઓને વિચાર થયો કે દેવીએ દક્ષિણ દિશામાં જવાની શા માટે ના કહી. ત્યાં કંઇક હોવું જોઇએ. એમ ધારી તેઓ બંને દક્ષિણ દિશામાં જવા તત્પર થયા. ત્યાં જતાં પ્રથમ તેમને એક સર્પના મડદાની પારાવાર દુર્ગંધ આવી તે સહન ન થઇ શકવાથી તેઓ મ્હોં ઢાંકી દક્ષિણ દિશાના વનખંડમાં આવ્યા, ત્યાં એક વધસ્થાન તેમણે જોયું. અને શૂળી ઉપર એક માણસને ચડેલો જોઇને આ બંને ભયભિત થયા. પેલા માણસને કારણ પૂછયું ત્યારે તેણે કહ્યું કે આ વધસ્થાન રત્નદ્વીપા નામની દેવીનો છે. હું કાકંદી નગરીનો એક ઘોડાનો વેપારી છું. લવણસમુદ્રમાં મુસાફરી કરતાં વહાણ ભાંગવાથી એક પાટીયાને આધારે આ દ્વીપમાં આવ્યો. અને મને આ દેવી લઇ ગઇ અને એક અલ્પ અપરાધને ખાતર તે દેવીએ મ્હારી આ દુર્દશા કરી છે। આ સાંભળી તેઓ બંને વધારે ભયભીત થયા અને દેવીના પંજામાંથી છૂટવાનો વિચાર કર્યો. છૂટવાનું કારણ પૂછતાં, પેલા શૂળીપર ચડેલા પુરૂષે કહ્યું કે પૂર્વ દિશાના ખંડમાં શૈલક નામના યક્ષનું મંદિર છે. તેની પૂજા કરશો તો તમે છૂટશો. તે મુજબ તેઓએ કર્યું, પરિણામે શૈલક યક્ષ પ્રસન્ન થયો. અને તેઓને

૯ જીનરક્ષ, જીનપાળ.

[illegible] ચંપાનગરીમાં માકંદિય નામનો એક સાર્થવાહ રહેતો હતો. તેને ભદ્રા નામની સ્ત્રી હતી. તેનાથી તેને બે પુત્ર [illegible] નામ જીનરક્ષ અને બીજાનું નામ જીનપાળ. [illegible] અગ્યાર વખત લવણ સમુદ્રમાં [illegible] આવ્યા હતા. એક વખત તેઓ [illegible] જવાનો નિશ્ચય કર્યો. માતપિતાને [illegible] આ બારમી મુસાફરી દુઃખદાયક [illegible] ન માનતાં હઠ કરીને [illegible] લવણસમુદ્રમાં મધ્ય દરિયામાં [illegible] વિજળી, ગર્જના થવા લાગી [illegible] લાગ્યું અને ધીમે ધીમે [illegible] માલમત્તા તેમાં ડૂબી ગયાં. [illegible] એક લાકડાનું પાટીયું હાથ [illegible] રત્નદ્વીપ નામના બેટ પાસે [illegible] અને ત્યાં ઉતરી [illegible] આવેલી આફત સાટે [illegible] બાગના એક મહેલમાં [illegible] ખરાબ હતી. [illegible] તેથી તે હાથમાં [illegible] પહોંચી અને બોલીઃ

ચલિત ન થયું, તેથી યક્ષે તેને ચંપાનગરીમાં પહોં-
ચાડયો તેમ તમે આશકત નહિ બનો તો પરમ-
સુખાકારી સીદ્ધગતીને પામશો.

---

૧૦ ચંદ્રમા

શ્રમણ ભગવંત શ્રી મહાવીરપ્રભુ એકદા રાજગૃહી નગરીના ગુણશીલ ઉદ્યાનમાં પધાર્યા. શ્રેણિક રાજા અને પરિષદ વંદન કરવા આવી. પ્રભુએ ધર્મોપદેશ આપો. રાજા અને પરિષદ સ્વસ્થાનકે પાછી ગઇ. તે વખતે ગૌતમ સ્વામીએ પ્રભુમહાવીરને પૂછ્યું, હે પ્રભુ, જીવ કયા પ્રકારે વૃદ્ધિ પામે છે. અને કેવી રીતે હીન થાય છે? પ્રભુએ ઉત્તર આપો. ગૌતમ, જેવી રીતે કૃષ્ણપક્ષમાં એકમનો ચંદ્ર પૂર્ણિમાના ચંદ્રથી તેજમાં હિન હોય છે. તેમજ બીજનો ચંદ્ર એકમના ચંદ્રથી હીન હોય છે. ત્રીજનો ચંદ્ર બીજના ચંદ્રથી હીન હોય છે. તેવી રીતે અનુક્રમે અમાવાસ્યાનો ચંદ્ર ચૌદસના ચંદ્રથી હીન હોય છે. એ રીતે હમારા સાધુ સાધ્વીઓ દિક્ષા લઇને ક્ષમા, મુક્તિ, ગુપ્તિ, ઋજુતા, મૃદુતા, લઘુતા, સત્ય, તપ, ત્યાગ, નિર્મમત્વ, અને બ્રહ્મચર્ય એ દસ પ્રકારના યતિધર્મથી હીન હોય છે. એટલે ક્ષમા, બ્રહ્મચર્ય આદિમાં શિથિલ બને છે. વળી જેવી રીતે શુકલપક્ષમાં એકમનો ચંદ્ર, અમાવાસ્યાના ચંદ્રની અપેક્ષાયે વર્ણ, રૂપ, કાંતિ વગેરેમાં અધિક હોય છે. અને પૂર્ણિમાનો ચંદ્ર ચૌદશના કરતાં પ્રકાશમા અધિક હોય છે. તેવી રીતે અમારા સાધુ સાધ્વી દિક્ષા

[illegible] ને ક્ષમા, બ્રહ્મચર્ય આદિ દશ યતિધર્મમાં અધિક હોય છે. અને
[illegible] હીનતિહીન વૃદ્ધિ પામે છે. ઉપર મુજબ શુક્લ,
કૃષ્ણ પક્ષના ચંદ્રમાની પેઠે ગુણ હીન અધિક બને છે.

ભાવાર્થ—જેવી રીતે શુક્લ પક્ષનો ચંદ્ર વૃદ્ધિ પામે છે, તેવી
રીતે સદ્ગુરુના સંસર્ગથી વૈરાગ્યવંત શ્રમણો
ચારિત્રમાં ઉજ્જ્વળ બને છે. અને કૃષ્ણપક્ષની
હીનતાની માફક પ્રમાદી બનેલા સાધુઓ ક્ષમ[ા]
આદિ ગુણોથી હીન હોય છે. ચારિત્ર ક્ષીણ થા[ય]
છે અને દુઃખને પ્રાપ્ત કરે છે.

---

૧૧ દાવદ્રવ વૃક્ષ

એક [illegible] ગૌતમ [illegible] પૂછ્યું, હે ભગવાન,
આરાધક અથવા વિરાધક કેવી રીતે બને છે? પ્રભુએ
[illegible] નામનું વૃક્ષ છે, તે કૃષ્ણ
હે ગૌતમ [illegible] શોભિત રહે છે.
[illegible] છે અને [illegible] માત્ર સ્થિર રહી શકે
[illegible] સડી જાય છે,
[illegible] થાય છે, કેટલાંક [illegible] સાધુ સાધ્વી દીક્ષા
[illegible] અમાન [illegible] શિક્ષા આપે
[illegible] અન્યતિર્થીઓ અથવા ગૃ
[illegible] નાનાદિમાં દેશ વિરાધક હે
[illegible] નથી, તે [illegible]

જેવી રીતે વાયુના પ્રભાવથી કેટલાક દાવદવ વૃક્ષ જીર્ણ થઈ જાય છે સડી જાય છે. કેટલાક દાવદવ વૃક્ષ પત્ર, પુષ્પ, ફળ વગેરે સહિત શોભાયમાન રહે છે. તેવી રીતે અમારા સાધુસાધ્વી દિક્ષા લઈને અન્ય તિર્થિઓ અને ગૃહસ્થોના વચન સહન કરે છે. પણ સાધુસાધ્વી શ્રાવક શ્રાવિકાના વચન સહન નથી કરતાં તે દેશ આરાધક છે. જેમ દ્વીપ અથવા સમુદ્રનો વાયુ થતો નથી અને સર્વ દાવદવ વૃક્ષ જીર્ણ થઇ જાય છે, અગર સડી જાય છે. તેમ સાધુસાધ્વીઓ દીક્ષા લઇને સાધુ, સાધ્વી, શ્રાવક, શ્રાવિકા, અન્યતિર્થી કે ગૃહસ્થો કોઇના વચન સહન નથી કરતાં, તે સર્વ વિરાધક હોય છે, અને અનેક પ્રકારના વાયુ વાતા છતાં પણ દાવદવ વૃક્ષ ને કંઇ આંચ નથી આવતી, અને પત્ર, પુષ્પોથી સુશોભિત રહે છે, તેમ સાધુ, સાધ્વીઓ દીક્ષા લઇને બધાયના વચનો સમ્યક પ્રકારે સહન કરે છે. તે સર્વ આરાધક હોય છે. ઉપર મુજબ હે ગૌતમ, જીવો આરાધક યા વિરાધક હોય છે.

---

૧૨ સુબુદ્ધિપ્રધાન

ચંપા નામની નગરી હતી. તેમાં જીતશત્રુ નામે રાજા રાજ્ય કરતો હતો. તેને સુબુદ્ધિ નામનો પ્રધાન હતો, જે જીવાજીવના સ્વરૂપને જાણવાવાળો, અને બુદ્ધિવાળો હતો તે ચંપાનગરીના ઇશાન ખૂણામાં એક પાણીથી ભરેલી ખઈ હતી. જે ચરબી, રૂધીર, માંસ

લઇને ક્ષમા, બ્રહ્મચર્ય આદી દશ યતિધર્મમાં અધિક હોય છે. અને જ્ઞાન ચારિત્રમાં દીનપ્રતિદીન વૃદ્ધિ પામે છે. ઉપર મુજબ શુક્લ, કૃષ્ણ પક્ષના ચંદ્રમાની પેઠે જીવ હીન અધિક બને છે.

ન્યાય—જેવી રીતે શુકલ પક્ષનો ચંદ્ર વૃદ્ધિ પામે છે, તેવી રીતે સદ્‌ગુરૂના સંસર્ગથી વૈરાગ્યવંત શ્રમણો ચારિત્રમાં ઉજ્વળ બને છે. અને કૃષ્ણપક્ષની હીનતાની માફક પ્રમાદી બનેલા સાધુઓ ક્ષમા આદિ ગુણોથી હીન હોય છે. ચારિત્ર ક્ષીણ થાય છે અને દુઃખને પ્રાપ્ત કરે છે.

૧૧ દાવદ્રવ વૃક્ષ

એકદા પ્રભુ મહાવીરને ગૌતમ ગણધરે પૂછ્યું, હે ભગવાન, જીવ આરાધક અથવા વિરાધક કેવી રીતે બને છે? પ્રભુએ કહ્યું હે ગૌતમ, જેવી રીતે સમુદ્રમાં દાવદ્રવ નામનું વૃક્ષ છે, તે કૃષ્ણ વર્ણ વાળું હોય છે, અને પત્ર, પુષ્પ વગેરેથી શોભિત રહે છે. અનેક પ્રકારના વાયરા વાય છે. તથાપી તે શાંત ભાવે સ્થીર રહી શકે છે. કેટલાંક દાવદ્રવ વૃક્ષ જીર્ણ થાય છે, કેટલાંક સડી જાય છે, કેટલાંક પીળાં પડી જાય છે. એવી રીતે અમારા સાધુ સાધ્વી દીક્ષા લઇને બીજા ઘણા સાધુ સાધ્વી શ્રાવક શ્રાવિકા હિત શિક્ષા આપે છે તે સમ્યક પ્રકારે સહન કરે છે; પણ અન્યતિર્થીઓ અથવા ગૃહસ્થોના દુર્વચન સહન કરતા નથી, તે જ્ઞાનાદિમાં દેશ વિરાધક હોય છે,

જેવી રીતે વાયુના પ્રભાવથી કેટલાક દાવદ્રવ વૃક્ષ જીર્ણ થઇ જાય છે સડી જાય છે. કેટલાક દાવદ્રવ વૃક્ષ પત્ર, પુષ્પ, ફળ વગેરે સહિત શોભાયમાન રહે છે. તેવી રીતે અમારા સાધુસાધ્વી દિક્ષા લઇને અન્ય તિર્થિઓ અને ગૃહસ્થોના વચન સહન કરે છે. પણ સાધુસાધ્વી શ્રાવક શ્રાવિકાના વચન સહન નથી કરતાં તે દેશ આરાધક છે. જેમ દ્વીપ અથવા સમુદ્રનો વાયુ થતો નથી અને સર્વ દાવદ્રવ વૃક્ષ જીર્ણ થઇ જાય છે, અગર સડી જાય છે. તેમ સાધુસાધ્વીઓ દીક્ષા લઇને સાધુ, સાધ્વી, શ્રાવક, શ્રાવિકા, અન્યતિર્થી કે ગૃહસ્થો કોઇના વચન સહન નથી કરતાં, તે સર્વ વિરાધક હોય છે, અને અનેક પ્રકારના વાયુ વાવા છતાં પણ દાવદ્ર વૃક્ષ ને કંઇ આંચ નથી આવતી, અને પત્ર, પુષ્પોથી સુશોભિત રહે છે, તેમ સાધુ, સાધ્વીઓ દીક્ષા લઇને બધાંના વચનો સમ્યક પ્રકારે સહન કરે છે. તે સર્વ આરાધક હોય છે. ઉપર મુજબ હે ગૌતમ, જીવો અરાધક યા વિરાધક હોય છે.

---

૧૨ સુબુદ્ધિપ્રધાન

ચંપા નામની નગરી હતી. તેમાં જીતશત્રુ નામે રાજા રાજ્ય કરતો હતો. તેને સુબુદ્ધિ નામનો પ્રધાન 'હતો, જે જીવાજીવના' સ્વરૂપને જાણવાવાળો, અને બુદ્ધિશાળી હતો તે ચંપાનગરીના ઇશાન ખૂણામાં એક પાણીથી ભરેલી ખાઈ હતી. જે ચરબી, રુધિર, માંસ

[illegible] દુર્ગંધ નીકળતી હતી.
[illegible] મિષ્ટભોજન જમ્યા બાદ પ્રધાનને
[illegible] સ્વાદિષ્ટ ભોજન જમ્યો
[illegible] સુબુદ્ધિ પ્રધાને ઉત્તર ન આપ્યો.
[illegible] આપ્યો, રાજન, તેમાં કંઇ
[illegible] એવો જ સ્વભાવ હોય
[illegible] અને અમનોજ્ઞ મનોજ્ઞ બને
[illegible] સત્ય માન્યા નહી.
[illegible] થઇને નીકળ્યો. ખાઈની
[illegible] આગળ જઇને પ્રધાનને
[illegible] કે નહી ? પ્રધાને
[illegible] આશ્ચર્ય પામવા જેવું
[illegible] અને કહ્યું કે પ્રધાનજી,
[illegible] આવોને જાણતો
[illegible] ઘડો મંગાવ્યો.
[illegible] મનુષ્યોના પગરવનો
[illegible] ની પાસે ગયો
[illegible] નાખીને ઘડાને
[illegible] તેમાંનુ પાણી
[illegible] નાખીને ઘડાને બંધ
[illegible] સાત અહોરાત્રીયા
[illegible] કારી, સ્વચ્છ,
[illegible] સુબુદ્ધિપ્રધાને
[illegible] વખતે આપજો.

માણુસોએ તે પ્રમાણે કર્યું. રાજાએ પાણી પીધું અને ઘણો જ વિસ્મય પામ્યો. અને કહ્યું કે આ પાણી ઘણું જ આનંદકારી છે. ક્યાંથી લાવ્યા? માણસોએ કહ્યું કે આ પાણી અમને સુબુદ્ધિપ્રધાને આપ્યું છે. રાજાએ પ્રધાનને બોલાવીને કહ્યું કે આવું સુંદર પાણી તમે ક્યાંથી લાવ્યા? પ્રધાને કહ્યું કે આ પેલી ખાઈનું પાણી છે. રાજાએ માન્યું નહી. પ્રધાને સર્વ હકીકત કહી. છતાં રાજાને વિશ્વાસ ન આવ્યો. તેથી રાજાએ માણસો દ્વારા ખાઈનું પાણી મંગાવ્યું અને ઘડામાં ભરી સ્વચ્છ કરાવ્યું. તો પાણી સ્વચ્છ, પીવા યોગ્ય થયું. રાજા આશ્ચર્ય પામ્યો. પ્રધાને જીનપ્રણિત ધર્મ સમજાવ્યો. રાજા તે સાંભળી બાર વ્રતધારી શ્રાવક થયો. કેટલાક સમય બાદ કોઈ સ્થવીર મહાત્મા ચંપાનગરીમાં પધાર્યા. સુબુદ્ધિપ્રધાન અને જીતશત્રુ રાજા વંદન કરવા ગયા. મુનિએ ધર્મ દેશના આપી. બંને પ્રતિબોધ પામ્યા અને દિક્ષા લીધી. ઘણા વર્ષ સંયમ પાળી, તપ જપ ધ્યાન ધરી, સંથારો કરી નિર્વાણ પદને પામ્યા.

ન્યાય—મિથ્યાત્વથી જેનું મન મુગ્ધ બન્યું છે તેવા પાપમાં પડેલા જીવો, ગુણરહિત હોવા છતાં સદ્‌ગુરૂના પસાયથી ખાઈના પાણી જેમ ગુણવાળા થાય છે.

વસ્ત્રાલંકારો, મુક્તાવાન ભેટ લઈને તે શ્રેણિક મહારાજા પાસે ગયો. ભેટ મૂકી. રાજા પ્રસન્ન થયો. નંદમણિયારે શહેરની બહાર વાવ બંધાવવાનો વિચાર શ્રેણિક મહારાજા પ્રત્યે જાહેર કર્યો. રાજાએ પરવાનગી આપી. નંદમણિયારે એક સુંદર વાવ બંધાવી. તેને ફરતી ચારે દિશામાં અનુક્રમે ચિત્રશાળા, ભોજનશાળા, ચિકિત્સા કરવાની શાળા, અને અલંકારશાળા બનાવરાવી. આનો લાભ લઈ ઘણા લોકો નંદમણિયારના વખાણ કરવા લાગ્યા. આ સાંભળી નંદમણિયારના આનંદનો પાર રહ્યો નહિ.

એક વખત નંદમણિયારના શરીરમાં સોળ પ્રકારના રોગ ઉત્પન્ન થયાં. આખા ગામમાં ઢંઢેરો પીટાવ્યો કે નંદમણિયારના સોળ રોગમાંથી એક પણ રોગ કોઇ મટાડશે તો તેને પુષ્કળ ધન આપવામાં આવશે. ઘણા વૈદો દાક્તરો આવ્યાં, ઘણા ઉપચારો કર્યા પણ તેમાંનું કોઇ એકપણ રોગ મટાડી શક્યું નહિ. વેદનાની મહા પીડાથી નંદમણિયાર મૃત્યુ પામ્યો અને નંદપુષ્કરણી નામની વાવમાં મૂર્છિત બન્યો હોવાથી, તે મરીને તેજ વાવમાં દેડકાપણે ઉત્પન્ન થયો. આ દેડકો ગર્ભ મુક્ત થઈ, બાલ્યાવસ્થા વીતાવી યુવાવસ્થા પ્રાપ્ત થવાથી વાવમાં ફરવા લાગ્યો. તે વાવમાં સ્નાન કરતાં, પાણી પીતાં ઘણા લોકો શાંતિ પામી બોલતા કે નંદમણિયારને ધન્ય છે કે તેણે આવી સુંદર વાવ બંધાવી, ઘણા માણસો પાસેથી આવું સાંભળીને દેડકાને વિચાર થયો કે આવા શબ્દો મેં પૂર્વે ક્યાંક સાંભળ્યા છે. એમ ચિંતવન કરતાં, શુભ પરિણામના યોગથી તેને જાતિ સ્મરણ જ્ઞાન થયું અને તેનો પૂર્વભવ જાણ્યો. મહાવીર ભગવાને આપેલો બોધ, અને લીધેલાં વ્રત યાદ આવ્યા અને પોતે મિથ્યાત્વી થયો હતો તેને માટે પશ્ચાતાપ કરવા લાગ્યો, અને એવો અભિગ્રહ કર્યો કે જીવન

[illegible] દિવસે વાવમાં લોકોએ [illegible] તેમના શરીરનો મેલ લઇને [illegible] પ્રાણી, સમજણ આવતાં [illegible] જીવન વીતાવવા લાગ્યો.

[illegible] સમોસર્યા. પ્રભુ પધાર્યાની [illegible] જાણી. શ્રેણિક રાજા [illegible]. આ તરફ દેડકાને [illegible] પણ નીકળ્યો. રસ્તે [illegible]. તેથી તે એકાંતમાં [illegible] કરી નમસ્કાર [illegible] ભાવના ભાવતા [illegible] સૌધર્મ દેવ- [illegible] મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં [illegible]

[illegible] વિના ગુરુ [illegible] વંદન કરવાથી [illegible]

---

૧૪ તેતલી પુત્ર.

તેતલીપુર નામનું નગર હતું. તેમાં કનકરથ નામનો રાજા રાજ્ય કરતો હતો. તેને મહા બુદ્ધિવાળો તેતલીપુત્ર નામનો પ્રધાન હતો. તે પ્રધાન એક વાર ઘોડેસ્વાર થઇને કેટલાક સ્વારો સાથે ફરવા જતો હતો. રસ્તામાં એક ભવ્ય મકાનની અગાસીમાં એક સુંદર બાળાને જોઇ. આ બાળા સર્વાંગ સુંદર અને અપૂર્વ લાવણ્યવાળી હતી. પ્રધાન આ બાળાને જોઇ મોહિત થયો. પ્રધાન ઘેર આવ્યો. પરંતુ તેને ચેન પડયું નહી. તેથી પોતાના માણસને બોલાવીને પેલી બાળા કોણ છે તેની તપાસ કરાવી. માણસોદ્વારા જાણ્યું કે તે એક મહા ઋદ્ધિવંત કલાદ નામે સોનીની પુત્રી છે. અને તેનું નામ પોટ્ટીલા. પ્રધાનને તેની સાથે લગ્ન કરવાની ઇચ્છા થઇ, તેથી દૂતદ્વારા સોનીને ત્યાં તેની પુત્રી તેતલી પુત્ર પ્રધાનને આપવા કહેણ મોકલાવ્યું. દૂતો ગયા અને વાત કરી. સોની પોતાની ઇજ્જત આબરુ વધશે એમ ધારી માગું કબુલ કર્યું, પ્રધાન આ પોટ્ટીલા કન્યાને પરણ્યો અને અનેક પ્રકારના સુખ ભોગવવા લાગ્યો.

તે નગરનો કનકરથ રાજા સ્ત્રીઓના રૂપ સૌંદર્યમાં મુગ્ધ હતો અને સદાકાળ અંતઃપુરમાંજ પડી રહેતો, વળી તેને પુત્ર ઉપર અભાવ હતો. એટલે કોઇપણ પુત્રનો જન્મ તેને ત્યાં થાય, તો તે તેના હાથ અગર પગની આંગળીઓ કાપી નાખે અગર તો અંગુઠો કાપે, અગર નાક કાપે, અગર કાન કાપે. એકાદ અંગ તો ઓછું કરેજ કે જેથી તે રાજ્યને માટે લાયક રહે નહિ. એકદા તેની પદ્માવતી રાણીને એવો વિચાર થયો કે રાજા, પુત્ર થાય તો તેના

પોટ્ટીલાને દીક્ષા લેવાની અભિલાષા થઈ અને પતિની આજ્ઞા માગી. પતિએ કહ્યું કે તમે દિક્ષા લઈને દેવ થાવ, તો મ્હને બોધ પમાડવો એવી સરતે હું રજા આપું. પોટ્ટીલાએ કબુલ્યું અને દિક્ષિત થઈ. તપ જપ સંવર ક્રિયાઓ અને અંતિમ સંથારો કરી પોટ્ટીલા દેવલોકમાં ગઈ.

કનકરથ નામનો રાજા વખત જતાં ગુજરી ગયો. તેને પુત્ર ન હોવાથી, ગાદી કોને આપવી તે માટે નગરજનો વિચારમાં પડયા. પછી તે સર્વે તેતલીપુત્ર પાસે ગયા અને રાજ્યપુત્ર કોઈ હોય તો લાવી આપવાની વિનંતિ કરી. પ્રધાને પ્રથમની હકીકત જાહેર કરી. લોકો ખુશી થયા. અને કનકધ્વજ કુમારને રાજ્યાસને સ્થાપ્યા. કનકધ્વજ પણ તેતલીપુત્ર પર ઘણો જ પ્રેમ રાખતો અને દરેક કાર્યમાં તેનીજ મુખ્ય સલાહ લેતો. તેતલીપુત્ર રાજ્ય કાર્યભારના વૈભવમાં અને મોજશોખમાં રહેવા લાગ્યો. આ વાતની પોટ્ટીલ દેવને ખબર પડી, તેથી રાજા અને પ્રધાન ઉભય વચ્ચે પ્રેમ સંબંધ તોડવાનો પ્રયત્ન કર્યો, કનકધ્વજનો પ્રેમ પ્રધાન ઉપરથી એકાએક ખસી ગયો. પ્રધાનને રાજાએ તેમજ તેના કોઈ પણ અનુચરોએ માન ન આપ્યું. પ્રધાન શોકમાં પડયો અને આ તિરસ્કૃત જીવન જીવવા કરતાં મૃત્યુ બેહતર છે. એમ ધારી આત્મહત્યા કરવા પ્રયત્ન કર્યો ઝેરથી, તરવારથી, ફાંસાથી, અગ્નિથી. એમ અનેક પ્રયોગો કર્યા. છતાં દેવની અમદ્રુનિગ્રહ એકેયમાં સફળ ન થયો ત્યારે પોટ્ટીલ દેવ આવ્યો અને ઉપદેશ આપ્યો અને પુછ્યું. હે તેતલીપુત્ર, આગળ મોટી ઉંડી ખાઈ છે, અને પાછળ હાથીનો ભય છે, બંને બાજુમાં અંધકાર છે, વચ્ચે પાણીની વર્ષાધારા ચાલી રહી છે, ગામ આખમાં આગ લાગી છે અને અટવીમાં મોટો દવ લાગ્યો છે. તે સમયે કયા જવું! તેતલીપુત્રે જવાબ આપ્યો, ભયભિત મનુષ્યને તેવા સમયે ચારિત્રનું જ શરણ છે. પોટ્ટીલે કહ્યું,

કેટલેક વખતે તે નગરીમાં સ્થવીર મહાત્મા પધાર્યો. ધન્નો વંદન કરવા ગયો. ધર્મબોધ સાંભળી દિક્ષિત થયો. અને સંથારો કરી સ્વર્ગે ગયો અને મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં જન્મ પામી મોક્ષમાં જશે.

સાર—ચંપાનગરી તે મનુષ્યગતિ, ધન્નાસાર્થવાહ તે જીન પ્રરૂપીત રસ, અહિછત્રા તે મોક્ષ. જેમ નંદીફળ ખાવાથી મૃત્યુ થયું તેમ વિષય સેવનથી સંસારની વૃદ્ધિ અને દુર્ગતિમાં વાસ. તેનો ત્યાગ કરનાર સુખરૂપ ઇષ્ટ સ્થાને પહોંચ્યા. તેમ વિષય ત્યાગથી મોક્ષમાર્ગને પહોંચાય.

---

૧૬ દ્રૌપદિ

ચંપા નામની નગરી હતી. તેમાં ત્રણ બ્રાહ્મણો રહેતા હતા. નામ. ૧ સોમ ૨ સોમદત્ત ૩ સોમભૂત. તેઓ ઘણાજ ધનાઢ્ય હતા. તેઓને ત્રણ સ્ત્રીઓ હતી. તેમનાં નામ અનુક્રમે. ૧ નાગશ્રી, ૨ ભૂતશ્રી, ૩ યક્ષશ્રી. એકદા તે બધાએ વિચાર કર્યો કે આપણી પાસે પુષ્કળ દ્રવ્ય છે. માટે વારાફરતી દરેક ઘેર બધાંએ જમવું. તે પ્રમાણે એક પછી એક વારા ફરતી દરેકને ઘેર બધા સાથે જમતા. એક વખત નાગશ્રી બ્રાહ્મણીને ત્યાં બધાયને જમવાનો વારો આવ્યો. નાગશ્રીએ ભાતભાતની સ્વાદિષ્ટ રસોઈ બનાવી, વળી ખુબ સંસાર નાખીને શાક તુંબડીનું બનાવ્યું, સ્વાદ માટે ચાખી જોતાં તે શાક કડવું ઝેર જેવું લાગ્યું. તેથી વિચાર કર્યો કે આવું શાક હું પીરસીશ

તો મારી હાંસી થશે, નિંદા થશે. માટે તેની વ્યવસ્થા કરૂં. ત્યારબાદ તેણે બીજું શાક બનાવ્યું અને બધા આનંદ પૂર્વક જમ્યા. તે વખતે ધર્મઘોષ નામના મુનિ તે ઉદ્યાનમાં બીરાજતા. તેમને ધર્મરૂચિ નામના મહાન તપસ્વી શિષ્ય હતા, જે માસખમણની તપશ્ચર્યા કરતાં. માસખમણને પારણે તેઓ ગૌચરી અર્થે ફરતાં ફરતાં આ નાગશ્રી બ્રાહ્મણીને ઘેર જઇ ચડયા. બ્રાહ્મણી હર્ષ પામી. અને આ કડવી તુંબડીનું શાક વહોરાવવાનું પાત્ર મહારાજને જાણીને તે શાક તેણે વહોરાવ્યું. ધર્મ રૂચિ અણગાર ગૌચરી કરીને ગુરૂ પાસે આવ્યાં અને નિયમ મુજબ આહાર બતાવ્યો. કડવી તુંબડીની ગંધથી ધર્મ ઘોષ મુનિએ તે શાકમાંનું એક બિંદુ લઇને ચાખી જોયું તો તેમને તે કડવું વિષ સમાન લાગ્યું. તેથી તેમણે કહ્યું કે હે શિષ્ય, આ શાક ઝેર સમાન છે માટે તે તમે ખાશો નહિ અને ખાશો તો મરણ પામશો, માટે આ શાકને એકાન્ત નિર્દોષ જમીનમા પરઠી આવો. ધર્મરૂચિ અણગાર તે શાક લઇને એકાંત સ્થળે ગયા. અને જ્યાં શાકનું એક બિંદુ નીચે નાખ્યું, ત્યાં તો શાકની ગંધથી હજારો કીડીઓ ભેગી થઇ ગઇ. અને તે ખાવાથી બધી મરણને શરણ થઇ. ધર્મરૂચિએ વિચાર કર્યો કે કડવી તુંબીના શાકના એક બિંદુ માત્રથી હજારો કીડીઓનો નાશ થયો. તો આ બધા શાકથી કેટલાંયે જીવોના જાન જશે ! તો મ્હારે પોતાનેજ આ શાક ખાઇ જવું ઇષ્ટ છે. તેમ ધારી તેઓ ત્યાંને ત્યાં બધું શાક ખાઇ ગયા. શાક કેવળ ઝેર સમાન હતું તેથી તેની અસર પ્રણમી ગઇ. અને ધર્મરૂચિને અતુલ વેદના ઉત્પન્ન થઇ. ધર્મરૂચિ અણગારે સંથારો કર્યો. પંચ પરમેષ્ટિનું સ્મરણ કરતાં ભાવ સમાધિમાં મૃત્યુ પામ્યા. અને સ્વાર્થ સિદ્ધ વિમાનમાં દેવ પણે ઉત્પન્ન થયા.

સુકુમારીકા હવે પોતાના કર્મનો પશ્ચાત્તાપ કરવા લાગી. એટલામાં ગોવાલિકા નામના આર્યાજી રહેને ત્યાં પધાર્યાં. આર્યાજીએ ઉપદેશ આપ્યો. સુકુમારીકાને વૈરાગ્ય થયો અને દિક્ષાની આજ્ઞા લઈને દિક્ષા લીધી. એકવખત નગરીની બહાર ઉદ્યાનમાં છઠ છઠનો તપ કરી આતાપના લેવાનો વિચાર તેણે આર્યાજી પાસે જાહેર કર્યો. આર્યાજીએ બહાર એકલા નહિ રહેવું, ઉપાશ્રયમાં રહી તપ કરવાનું કહ્યું. પરંતુ તે નહિ માનતા સુકુમારીકા આર્યાજી બહાર ઉદ્યાન પાસે જઇ તપ કરવા લાગ્યાં.

એકવાર તે ઉદ્યાનની પાસે પાંચ પુરુષો દેવદત્તા નામની ગણિ-કાને લઇ ક્રીડા કરતાં હતા, અને તે પાંચેય પુરુષો વિકાર વશ બની દેવદત્તાની સાથે પ્રેમવિનોદ કરતા હતા અને મનુષ્ય સંબંધીના ભોગ ભોગવતા હતા. આ દૃશ્ય પેલી સુકુમારીકા આર્યાના જોવામાં આવ્યું. તેથી તેણે સંકલ્પ કર્યો કે મારા તપ સંયમ બ્રહ્મચર્યનું ફળ હોય તો આવતા જન્મમાં હું પાંચ પુરુષો સાથે ભોગ ભોગવતી થઉં. સંકલ્પ પુરો કરી તે આતાપના ભૂમિમાંથી સ્વસ્થાનકે ઉપાશ્રયમાં આવી. ત્યાં તે ચારિત્રની વિરાધના કરવા લાગી. વારંવાર હાથ પગ ધોવે, મસ્તક ધોવે, મ્હોઢું ધોવે. તેથી ગોવાલિકા આર્યાજીએ કહ્યું કે આપણને શરીરની દુગંછા કરવાનું કલ્પે નહિ. છતાં તે નહિ માનતાં સ્વચ્છંદ પણે રહેવા લાગી. કાળાન્તરે તે મૃત્યુ પામીને બીજા દેવલોકમાં ગઇ.

પાંચાળદેશ, કંપીલપુર નગર, ત્યાં દ્રોપદ રાજા રાજ્ય કરતો હતો. તેને ચુલણી નામની રાણી હતી. તેને ત્યાં આ સુકુમાર દેવી પુત્રી પણે અવતરી, અને તેનું નામ દ્રોપદિ રાખવામાં આવ્યું. અપુર્વ સુખ સામગ્રીમાં અને અનેક દાસદાસીઓનાં લાલન પાલનથી બાલા

... દ્રુપદરાજાએ પુત્રીની યૌ
... થી લગ્ન કરવાની ઇચ્છા બતા
... વાસુદેવ, સમુદ્રવિજય, બળ
... કુમકુમ પત્રિકા મોક
... રાજાઓ ત્યાં આવ્યા. પાંચ પાંડ
... સાથે અશ્વ રથ પર બેસીને સભ
... અનેક રાજાઓને પ્રણા
... વાં તે માટે દરેક રાજાઓ
... વશ થઇ, પાંચ પાંડવોની પા
... પહેરાવી. દ્રુપદરાજા પાંચ પાં
... ને દ્રૌપદિનું પાણીગ્રહ
... પોતાના હસ્તીનાપુર નગરમાં ગયા

... સાથે અંતઃપુરમાં બેઠા હતા
... ઉભા થઇ નમસ્કાર કર્યો. નારદને
... દ્રૌપદિએ તેને વંદન ન કર્યું
... છે. તેથી તેને અભિમાન
... શિક્ષા આપવી જોઇએ, એમ ચીંતવી

... ધાતકીખંડમાં જઇ પદ્મનાભ રાજા
... દ્રૌપદિના રૂપના ઘણાજ વખાણ
... દ્રૌપદિ મેળવવાની ઇચ્છા થઇ. તેણે દેવની સહાય
... દ્રૌપદિને હું લાવી આપીશ, પરંતુ તું તેની
... સાથે ... સફળ થઇશ નહી. તે મહા સતી અને

તિરૂતા છે. પદ્મનાભના તપથી દેવ આવ્યો. અને હસ્તીનાપુરમાંથી ર્દગમાં સૂતેલી દ્રૌપદીને ઉપાડી અમરકંકામાં લાવ્યો. રાજાએ દ્રૌપદિને ણું સમજાવી. પણ સફળ થયો નહિ. પાંડવોને ખબર પડી, નારદજી આવ્યા, વાત કરી. નારદે અમરકંકામાં એકવાર દ્રૌપદિને જોઇ હતી તેમ કહ્યું. પરિણામે પાંડવો તથા શ્રી કૃષ્ણ મહામહેનતે ત્યાં ગયા અને દ્રૌપદિને લાવ્યા અનુક્રમે સુખ ભોગવતાં દ્રૌપદિને પુત્ર થયો. પાંડુસેન તેનું નામ પાડ્યું. કુમાર યુવાવસ્થાને પામ્યો.

એકવાર સ્થવીર મહાત્મા પધાર્યા. પાંડવો દ્રૌપદિ સાથે વંદન કરવા ગયા. સ્થવીર મહાત્માએ ધર્મબોધ આપ્યો. બધા વૈરાગ્ય પામ્યા અને પાંડુસેન પુત્રને રાજ્ય સોંપી દિક્ષા લીધી.

દ્રૌપદિ ૧૧ અંગ ભણી, ઘણા વર્ષ સંયમ પાળી એક માસનો સંથારો કરી પાંચમા બ્રહ્મદેવલોકમાં દેવતાપણે ઉત્પન્ન થઇ. ત્યાંથી નીકળી મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં મોક્ષ જશે.

સાર—નિયાણું એ બુરી વસ્તુ છે, મહાન તપ કરવા છતાં તેનાથી મુક્ત થઈ શકાતું નથી. જેમ દ્રૌપદિએ સુકુમારીકાના ભવમાં નિયાણું કર્યું તેમ. અપ્રિય વસ્તુનું દાન સુપાત્રને આપવું તે મહાન અનર્થ છે, જેવી રીતે નાગશ્રીએ કડવી તુંબીનું દાન ધર્મરૂચી અણગારને આપ્યું તેમ.

---

૧૭ અકીર્ણ જાતિનો ઘોડો

હસ્તશીર્ષ નામનું નગર હતું, ત્યાં કનકકેતુ નામે રાજા રાજ્ય કરતો હતો. તેમાં દરિયામાર્ગે વેપાર કરનારા ઘણા વ્યાપારીઓ વસતાં હતાં. એકવાર તેઓએ મળીને વિદેશ ગમન કરવાનો વિચાર કર્યો અને વહાણો લઇને લવણસમુદ્રમાં મુસાફરીએ નીકળી પડયાં. રસ્તામાં તોફાન ચડયું, નાવ ડુબવા લાગ્યું. સર્વેએ ઇષ્ટદેવનું સ્મરણ કર્યું. કેટલાક કાળે તોફાન શાંત થયું અને તેઓ એક કાલીકદ્વીપ પાસે આવી પહોંચ્યા. ત્યાં તેમણે ચાંદી, સોનું હીરા માણેક વગેરેની ખાણો જોઇ. તેઓ આનંદ પામ્યા, વળી ત્યાં તેમણે અકીર્ણજાતિના ઘોડાઓ જોયાં. માણસો દેખીને આ ઘોડાઓ ભયભીત થઇને એકદમ નાસી ગયાં. વ્યાપારીઓએ જાણ્યું કે આ ઘોડાઓથીજ આપણે ચાંદી સોનું હીરા રત્ન વગેરે મેળવ્યું છે, તેથી તેમણે ચાંદી, સોનું વગેરે પોતાના વહાણમાં ભરી લીધું અને તેઓ હસ્તશીર્ષ નગરમાં આવ્યા.

રાજા પાસે ગયા. ભેટધરી. રાજાએ પૂછયું કે તમે ઘણા દેશોમાં ફરો છો, તો આશ્ચર્ય ઉપજાવે તેવી વસ્તુ તમે કયાંઇ જોઇ ? વણિકોએ કાલીકદ્વીપમાં અકિર્ણ ઘોડાઓ રહે છે તેની વાત કરી. તેથી રાજાને તે ઘોડા મંગાવવાનો વિચાર થયો. રાજાએ વણિકોની સાથે પોતાના ઘણા માણસોને સુગંધીદાર અનેક પ્રકારની વસ્તુઓ લઇને કાલીક દ્વીપમાં મોકલ્યા. તેઓ બધા કાલીકદ્વીપમાં ઉતર્યા. ત્યાં તેમણે પેલા ઘોડાઓને દૂર ફરતા જોયા. તેથી માણસોએ આસપાસમાં

સુગંધીદાર વસ્તુઓ નાખી, પરિણામે કેટલાક ઘોડાઓ તે વસ્તુની સુગંધ, રૂપ, રસ વર્ણમાં મુર્છિત બનીને પાસે આવ્યા, અને ખાવા લાગ્યા. તરતજ પેલા માણસોએ ઘોડાઓને પકડીને બાંધી લીધા. બીજા કેટલાક ઘોડાઓ તેમાં મુર્છિત નહી બનતા ભાગી ગયા. બાંધેલા ઘોડાને લઇ માણસો પોતાને ગામ આવ્યા. રાજાને વાત કરી. પછી તે ઘોડાને માર મારીને ગર્દન પુંછ વગેરે બાંધીને અશ્વકળા શીખવવા માંડી, મારના પ્રતાપે ઘોડાઓ ઘણું દુઃખ પામ્યા, અને જે ઘોડાઓ નાસી ગયા તે સુખી થયા.

ન્યાય—પ્રભુમહાવીર કહે છે કે જો અમારા સાધુસાધ્વી દિક્ષિત બનીને પાંચ ઇંદ્રિયના શબ્દ રૂપ રસ ગંધમાં મૂર્છિત બનશે તો આ લોક અને પરલોકમાં દુઃખી થશે. અને જો કોઇ તેમાં મૂર્છિત નહી બને તો ચતુર્વિધ તીર્થમાં આદર પામશે, અને સંસારસાગરને તરશે.

---

૧૮ સુષુમાદારિકા.

શ્રેણિક મહારાજાની રાજગૃહી નગરીમાં ધન્ના સાર્થવાહ નામે એક મહા રૂદ્ધિવંત શેઠ રહેતો હતો. તેને પાંચ પુત્રો અને એક પુત્રી હતી. તે પુત્રીનું નામ સુષુમાદારિકા, તે ઘણી સુંદર હતી. તે ધન્નાસાર્થવાહને ચિલાત નામનો એક નોકર હતો. તે બાળકોને હંમેશાં ક્રીડા કરાવતો હતો. ક્રમેક્રમે આ નોકર બાળકોનું ઘરેણું, કપડાં

ચોરવા લાગ્યો. શેઠને આ વાતની ખબર પડવાથી શેઠે તે ઠપકો આપી ઘરમાંથી કાઢી મૂકયો. ચિલાત નોકર ગામમાં રખડવા લાગ્યો અને તે ચોરી, માંસ, દારૂ, જુગાર પરસ્ત્રી આદિનો વ્યસની બની ગયો. અને સ્વચ્છંદે વર્તવા લાગ્યો. થોડેક દૂર એક ચોરોને રહેવાથી ગુફા હતી. તેમાં વિજય ચૌર્યકળામાં કુશળ એવો ચોર રહેતો હતો. તેની સાથે ચોરો હતા. આ ચિલાત નોકર ત્યાં ગયો અને તે તેની સાથે રહીને તે પણ ચોરી કરતા શીખ્યો. અને વણ થયો.

તે વિજયસેન ચોર મરણ પામ્યો. અને પાંચસે આ ચિલાત ચોરને પોતાનો અધિપતિ બનાવ્યો. ચોર પોતાના પાંચસે ચોર સાથીઓને લઇને ધન્નાસાર્થવાહને ઘેર ચોરી કરવા આવ્યો. ધન્ના પુત્રોને લઇ ભયભીત થઇને એકદમ ઘરમાંથી ધન્નાના ઘરમાંથી પુષ્કળ દ્રવ્ય લીધું એટ- રીકા નામની તેની કન્યાને લઇ તે ત્યાંથી

ધન્નાસાર્થવાહ ઘેર આવ્યો અને કોટવાળ પુત્રી હરણની વાત કરી અને પોતાની નું કહ્યું. કોટવાળ હથીયારો તથા માણસો સાથે પેલી ગુફામાં ગયો. ત્યા ચોરો સાથે બધા ચોરો નાસી ગયાં. ચીલાત પણ મસરાયો દારીકા નામની કન્યાને સાથે લઇ બીજે રસ્તેથી થઇ ગયો. આ દ્રવ્ય ધન્ના તથા તેના પુત્રોના

જોવામાં આવ્યું, તેથી તેઓ તેની પાછળ પડયા. દૂર અટવીમાં ગયા. ચીલાત પણ થાકયો. કન્યા સાથે આગળ જલદીથી નાસી શકાશે નહી, એમ ધારી તેણે પેલી કન્યાનું તલવાર વતી મસ્તક ઉડાવી દીધું અને દૂર અટવીમાં નાસી ગયો. ધન્નાસાર્થવાહ પેલી કન્યાના શબ આગળ આવી પહોંચ્યો. અને જોતાંજ તે મુર્છિત થઈને નીચે પડયો અને આક્રંદ કરવા લાગ્યો કેટલીકવારે તે શુદ્ધિમાં આવ્યો. આ વખતે ધન્નાને તથા તેના પુત્રોને ખૂબ દોડવાથી ક્ષુધા અને તૃષા લાગી. અને પાણી વિના તેઓ મૃત્યુના મુખે આવી લાગ્યા. ત્યારે ધન્નાએ તેના પુત્રોને કહ્યું હે પુત્રો, આપણને ઘણી ક્ષુધા અને તરસ લાગી છે, અને અહીં પાણી મળે તેમ નથી. તો આપણે મરી જઈશું અને રાજગૃહીમાં પહોંચી શકશું નહી. માટે તમે મને મારી નાખો અને મ્હારા માંસ, રૂધિરનો આહાર કરી સાન્ત્વન પામો અને ઘેર જઈ સુખ ભોગવો. ત્યારે તેના મોટા પુત્રે કહ્યું, પીતાજી, તમે પરમ ઉપકારી છો માટે તમે મને મારી નાખો. ત્યારે બીજાએ કહ્યું કે મને મારી નાખો. એમ વારાફરતી પાંચે પુત્રોએ કહ્યું. ત્યારે વિચાર કરી ધન્નાએ જવાબ આપ્યો. પુત્રો, કોઇને પણ મારવાનો વિચાર હવે નથી. પણ આ પુત્રી જે હવે મરી ગઇ છે. માટે તેના માંસ રૂધીરનો આહાર કરી આપણે ઘેર પહોંચીયે. બધાએ કબુલ કર્યું. આસપાસથી લાકડા વીણી લાવી અગ્ની કર્યો. અને તે પુત્રીનું માંસ વગેરે પકાવી તેનો તે સઘળાએ આહાર કર્યો. પરીણામે તેઓ જીવતાં રહ્યાં. અને રાજગૃહી નગરીમાં પહોંચ્યા. અને સુખ ભોગવવા લાગ્યા.

એકવાર પ્રભુ મહાવીર તે નગરમાં પધાર્યા. રાજા શ્રેણિક, ધન્ના સાર્થવાહ વગેરે વંદન કરવા ગયા. પ્રભુએ દેશના આપી. ધન્નાસાર્થ-

પદે સ્થાપી દિક્ષીત થયો. પુનઃ ધર્મઘોષ સ્થવીર ફરતાં ફરતાં તે નગરીમાં પધાર્યા. પુંડરીક અને કુંડરીક વાંદવા ગયા. ધર્મ બોધ સાંભળી પુંડરીક શ્રાવક થયો અને કુંડરીકે દીક્ષા લીધી. નિરસ આહાર કરવાથી કુંડરિકને એકવાર શરીરમાં દાહજ્વર થયો. મહા વેદના થઇ. અનુક્રમે શરીર ક્ષીણ થયું. કેટલેક કાળે ફરીથી સ્થવીર ભગવાન કુંડરીક સાથે તે નગરીમાં પધાર્યા. પુંડરીક વંદન કરવા આવ્યો. અને પોતાના ભાઇની વ્યાધિમય સ્થિતિ જોવાથી પોતાની દાનશાળામાં યોગ્ય ઔષધથી ઉપચારો કરવાનું સ્થવીરને જણાવ્યું. સ્થવીર ભગવાને રજા આપી. કુંડરીક પોતાના સંસારી ભાઇની દાન શાળામાં ગયા. અનેક પ્રકારની વિશુદ્ધ દવાઓથી શરીર સારૂં થઈ ગયું. અને પછી કુંડરીક ભાતભાતના સ્વાદિષ્ટભોજન જમવા લાગ્યા. પરિણામે સંયમમાં સ્થિર ન રહેતાં શીથીલાચારી બની ગયા. અને દિક્ષા છોડીને સંસારમાં પ્રવેશવાના સંકલ્પો કરવા લાગ્યા. એકદા તેઓ પુંડરીકની નગરીના રાજમહેલ પાછળના અશોક ઉદ્યાનમાં આવી આર્તધ્યાન ધરતા બેઠા છે, પુંડરીકને આ ખબર પહોંચી ગઇ, તેથી તેઓ અંતઃપુર સહિત કુંડરીક પાસે આવ્યા અને બોલ્યા. અહો મહદ્‌ભાગી મુનિ, આપને ધન્ય છે કે આપ દિક્ષા લઇને આત્મકલ્યાણ કરો છો, હું તો અભાગ્યવાન છું. પાપી છું કે મારાથી દિક્ષા લઇ શકાતી નથી. ઉપરના કથનને કુંડરીકે આદર ન આપ્યો. અને વિચારમગ્ન દશામાં રહ્યા, પુંડરીકે મનોભાવ જાણવા પુનઃ પ્રશ્ન કર્યો;—ત્યારે શું આપ ભોગોની ઇચ્છા રાખો છો! કુંડરીકે જવાબ આપ્યો, હા, મારે ભોગોની ઇચ્છા છે.

પુંડરીકે તરત કૌટુંબિક પુરૂષોને બોલાવી કુંડરીકનો રાજ્યાભિષેક કરાવ્યો. અને રાજ્યાસને બેસાડ્યા; અને પુંડરીકે તરતજ પોતે

૨૦ મૃગાપુત્ર [મૃગાલોઢીયા]

જંબુદ્વીપના ભરતક્ષેત્રમાં શતદ્વાર નામની નગરી હતી. તે નગરીને સો દરવાજા હતા. તેમાં ધનપતિ નામે રાજા રાજ્ય કરતો હતો. તે નગરના અગ્નિ ખૂણામાં વિજય વર્ધમાન નામનું ગામ હતું. તે ગામમાં એકાઇ રાઠોડ નામે ઠાકોર હતો. તેના નીચે બીજા પાંચસો ગામ હતા. એકાઈ રાઠોડ ઘણો ક્રૂર, જુલ્મી અને અધર્મી હતો. તે પાપ કે પુણ્યને સમજતો જ નહિ. તે રૈયતને નીચોવી, અન્યાયથી કર ઉઘરાવી પૈસા એકઠા કરવાનું જ માત્ર શીખ્યો હતો, એટલું જ નહિ પણ ગામમાં ચોરીઓ કરાવી, રસ્તે જતાં લોકોને લુંટી, પોતાની તિજોરીમાં ધન ભેગું કરતો. પ્રજા તેનાથી ત્રાસ ત્રાસ પોકારી રહી હતી. છતાં તે બેપરવાહ બનીને પ્રજાને નિર્ધન બનાવી, દુઃખી કરતો. અને પોતે સ્વચ્છંદપણે મોજ શોખ કરી દીવસો વીતાવતો હતો, એકવાર આ એકાઇ રાઠોડના શરીરમાં સોળ પ્રકારના મહા રોગ ઉત્પન્ન થયા, રાઠોડ દુઃખથી પીડાવા લાગ્યો. ગામમાં ઢંઢેરો પીટાવી ઘણા વૈદ દાક્તરોને ઉપચાર અર્થે તેડાવ્યા, પરંતુ તેનો એક પણ રોગ મટ્યો નહિ, મહા વેદના પામી, અઢીસો વર્ષનું આયુષ્ય ભોગવી તે પાપકર્મના ઉદયથી મરણ પામીને રત્નપ્રભા નામે પહેલી નરકમાં ગયો.

ત્યાંથી નીકળીને, તે મૃગાગામ નામના નગરમાં વિજયક્ષત્રી રાજાની મૃગાવતી રાણીની કુક્ષિમાં પુત્રપણે ઉત્પન્ન થયો. ઉત્પન્ન થતાં જ મૃગાવતી દેવીનાં શરીરમાં અતુલ વેદના થઇ. જે દિવસે મૃગાવતીના શરીરમાં આ ગર્ભ આવ્યો, તેજ દિવસથી વિજયક્ષત્રી રાજાની

[illegible]ચ્છીનો કાંટો તેના ગળામાં ભરાઈ ગયો. તેનાથી તેને તીવ્ર વેદના થઈ. ગળામાં કંઈ પણ પદાર્થ જઈ શકે નહિ, જેથી તે ભુખ અને [illegible]ાથી પીડાવા લાગ્યો. ખોરાક ન લઈ શકવાથી તે દીન પ્રતિદીન [illegible]કાવા લાગ્યો. તેનું શરીર ક્ષીણ થવા લાગ્યું. તેથી તેણે ઘણાં વૈદો ઉપચાર અર્થે બોલાવ્યા. વૈદોએ ખૂબ ઉલટીઓ કરાવી. બીજા ઘણા ઉપચારો કર્યા. પણ તે કાંટો ગળામાંથી કાઢવા કોઈ સમર્થ થયું નહિ. પરિણામે તે મચ્છીમાર મરણ પામ્યો અને પહેલી નરકમાં ઉત્પન્ન થયો. ત્યાંથી નીકળી અનંત સંસાર પરિભ્રમણ કરતાં કરતાં એક મનુષ્ય જન્મ પામી તે મોક્ષમાં જશે.

બોધ—હિંસા એ કેટલી દુઃખદાયક છે. તે આ વાત પરથી સમજાશે.

---

૨૮ દેવદત્તા

[illegible]સુપ્રતિષ્ઠિત નામનું નગર હતું. મહાસેન નામે રાજા હતો. તેને [illegible] ધારિણી પ્રમુખ એક હજાર રાણીઓ હતી. ધારિણીને [illegible] કુંવર થયો હતો. તેનું નામ સિંહસેન. કુમાર યુવાવસ્થા પામતાં [illegible] કન્યાઓ પરણાવી, પાંચસો સુંદર મહેલો બંધાવી [illegible] પાંચસો ક્રોડ સોનૈયાં, પાંચસો હાથી એમ દરેક પાંચસો [illegible] વસ્તુઓ આપી. કુમાર સુખપૂર્વક રહેવા લાગ્યો. કેટલાક વર્ષે [illegible] રાજા મરણ પામ્યો અને સિંહસેનકુમારને ગાદી મળી. પાંચસો

માછલીનો કાંટો તેના ગળામાં ભરાઈ ગયો. તેનાથી તેને તીવ્ર વેદના થઈ. ગળામાં કંઈ પણ પદાર્થ જઈ શકે નહિ, જેથી તે ભુખ અને તૃષાથી પીડાવા લાગ્યો. ખોરાક ન લઈ શકવાથી તે દીન પ્રતિદીન સુકાવા લાગ્યો. તેનું શરીર ક્ષીણ થવા લાગ્યું. તેથી તેણે ઘણાં વૈદોને ઉપચાર અર્થે બોલાવ્યા. વૈદોએ ખૂબ ઉલટીઓ કરાવી. બીજા ઘણા ઉપચારો કર્યા. પણ તે કાંટો ગળામાંથી કાઢવા કોઈ સમર્થ થયું નહિ. પરીણામે તે મગછાગાર મરણ પામ્યો અને પહેલી નરકમાં ઉત્પન્ન થયો. ત્યાંથી નીકળી અનંત સંસાર પરિભ્રમણ કરતાં કરતાં છેવટ મનુષ્ય જન્મ પામી તે મોક્ષમાં જશે.

સાર—હિંસા એ કેટલી દુઃખદાયક છે. તે આ વાત પરથી સમજાશે.

---

૨૮ દેવદત્તા

સુપ્રતિષ્ઠિત નામનું નગર હતું. મહાસેન નામે રાજા હતો. તેને ધારીણી પ્રમુખ એક હજાર રાણીઓ હતી. ધારીણીને એક પુત્ર થયો હતો. તેનું નામ સિંહસેન. કુમાર યુવાવસ્થા પામતાં તેને ૫૦૦ રાજકન્યાઓ પરણાવી, પાંચસો સુંદર મહેલો બંધાવી આપ્યા, પાંચસો ક્રોડ સોનૈયા, પાંચસો હાથી એમ દરેક પાંચસો પાંચસો ચીજો આપી. કુમાર સુખપૂર્વક રહેવા લાગ્યો. કેટલાક વર્ષે રાજા મૃત્યુ પામ્યો અને સિંહસેનકુમારને ગાદી મળી. પાંચસો

રાજાએ પોતાના યુવરાજને માટે દત્તને ત્યાં તે પુત્રીનું માગું કરાવ્યું. દત્ત સાર્થવાહ કબુલ થયો. વિવાહ નક્કી થયો. અને થોડીજ ધામધુમથી દેવદત્તા તથા યુવરાજ પુસનંદી લગ્નથી જોડાયાં.

ત્યાર બાદ સમરણુદત્ત રાજા મરી ગયો. પુસનંદી રાજગાદીપર આવ્યો. અને તે પોતાની મા શ્રીદેવીનો ભક્ત બની ગયો. રોજ શ્રીદેવીના પગમાં પડે, વંદન કરે. અને ઘણો વખત તે ત્યાંજ ગાળે. આથી દેવદત્તાને અદેખાઇ આવી, અને શ્રીદેવીનો ઘાટ ઘડવાનો વિચાર કરવા લાગી. એકવાર શ્રીદેવી એકાંતમાં બેઠી હતી. પાસે કોઇજ ન હતું. આ તકનો લાભ લઇ દેવદત્તા ત્યાં આવી પહોંચી. એક લોખંડનો ખીલો તપાવ્યો. જ્યારે તે ખીલો ખુબ લાલચોળ થયો, ત્યારે તેણે તે લઇને શ્રીદેવીના ગુહ્ય અંગમાં પેસાડી દીધો. તેથી તે ખુબ જોરથી કારમી ચીસ પાડીને મૃત્યુને શરણ થઇ ગઇ. આ ભયાનક ચીસ સાંભળીને દાસી એકદમ ત્યાં દોડી આવી. એવામાં દેવદત્તાને તેણે નાસતી જોઇ. શ્રીદેવીને મરણ પામેલી દેખીને તેને ઘણું દુઃખ થયું. આ વાત તરત તેણે રાજા પાસે જઇને જાહેર કરી. વાત સાંભળતાંજ પુસનંદી મુર્છિત થઇને જમીનપર ઢળી પડયો. કેટલીક વારે શુદ્ધિ આવ્યા બાદ તે ઘણું રોયો. અને માતાની મૃત્યુક્રિયા કરી. રાજાએ દેવદત્તાને પકડી મંગાવી. તેને બાંધી, અને ફાંસીનો હુકમ ફરમાવ્યો.

હુકમ મુજબ તેને ફાંસીએ ચડાવવામાં આવી. અને મરીને પહેલી નરકે ગઇ. ત્યાંથી નીકળીને તે પૃથ્વી, પાણી, અગ્નિ, વાયુ અને વનસ્પતિમાં થઇ પશુ, પક્ષી, વિગેરે યોનીમાં ભટકી, અનંત સંસાર પરિભ્રમણ કરી આખર મોક્ષગતિને પામશે.

સાર—ઇર્ષાગ્નિ અને કામાગ્નિ કેટલા ભયંકર છે તે આ દ્રષ્ટાંત પરથી સમજાશે.

---

૩૦ સુબાહુકુમાર

હસ્તીનાપુર નામનું નગર હતું. ત્યાં સુમુખ નામનો ગાથાપતિ રહેતો હતો. તે નગરના સહસ્રામ્રવન નામના ઉદ્યાનમાં ધર્મઘોષ નામના સ્થવીર બીરાજતા હતા. એકદા તેમના પટ્ટશિષ્ય શ્રી સુદત્ત અણગાર આજ્ઞા લઇને ભિક્ષાર્થે નીકળ્યા. ફરતાં ફરતાં સુમુખ ગાથાપતિને ઘેર આવી પહોંચ્યા. જૈન મુનિને દેખી ગાથાપતિને પરમ આનંદ થયો. આસન પરથી તરત ઉભા થઇ, સાત આઠ પગલાં સામા જઇ મુનિને ભાવપૂર્વક વંદન કર્યું, અને અત્યંત પ્રેમપૂર્વક મુનિને ચાર પ્રકારનો આહાર વહોરાવ્યો. સુપાત્ર દાનના પ્રભાવથી, ગાથાપતિના ઘરમાં સાડાબાર ક્રોડ સોનામહોર, અને પાંચ પ્રકારના પુષ્પોની વૃષ્ટિ થઈ. આ દૃશ્ય પ્રત્યક્ષ જોયું. લોકો વિસ્મિત બન્યા, અને સર્વ કોઇ સુમુખ ગાથાપતિને દાન આપ્યા બાદ ધન્યવાદ આપવા લાગ્યા. ઘણા વર્ષનું આયુષ્ય ભોગવી, સુપાત્ર દાનનું મહાન પુણ્ય ફળ ઉપાર્જન કરી, સુમુખ ગાથાપતિ મરીને હસ્તિશીર્ષ નામના મહા સમૃદ્ધિવંત નગરમાં અદીનશત્રુ રાજાની ધારિણી રાણીની કુક્ષીમાં પુત્રપણે અવતર્યો. નામ 'સુબાહુકુમાર'.

પાંચ ધાવમાતાઓ અને અનેક દાસ દાસીઓના લાલન પાલન થી કુમાર વૃદ્ધિ પામવા લાગ્યા. અનુક્રમે બાલાવસ્થા વીતાવી યુવાવસ્થાને પામ્યા, ત્યારે તેમને પુષ્પચૂલા આદિ ૫૦૦ રાજકન્યાઓ પરણાવવામાં આવી. પાંચસો મહેલો બંધાવી આપવામાં આવ્યા. જેમાં કુમાર સુખચેન ભોગવવા લાગ્યા.

૩૦ સુબાહુકુમાર

હસ્તીનાપુર નામનું નગર હતું. ત્યાં સુમુખ નામનો [illegible] રહેતો હતો. તે નગરના સહસ્ત્રવન નામના ઉદ્યાનમાં [illegible] સ્થવીર બીરાજતા હતા. એકદા તેમના પટ્ટશિષ્ય [illegible] આજ્ઞા લઇને ભિક્ષાર્થે નીકળ્યા. ફરતાં ફરતાં સુમુખ ગાથાપતિના [illegible] આવી પહોંચ્યાં. જૈન મુનિને દેખી ગાથાપતિને [illegible] આસન પરથી તરત ઉભા થઇ, સાત આઠ પગલાં [illegible] ભાવપૂર્વક વંદન કર્યું, અને અત્યંત પ્રેમપુર્વક મુનિને [illegible] આહાર વહોરાવ્યો. સુપાત્ર દાનના પ્રભાવથી, [illegible] સાડાબાર ક્રોડ સોનામ્હોર, અને પાંચ પ્રકારના પુષ્પોની [illegible] આ દશ્ય ઘણાએ જોયું. લોકો દિગ્મુઢ બન્યા, અને [illegible] ગાથાપતિને દાન આપ્યા બદલ ધન્યવાદ આપવા લાગ્યા. [illegible] આયુષ્ય ભોગવી, સુપાત્ર દાનનું મહાન પુણ્ય [illegible] સુમુખ ગાથાપતિ મરીને હસ્તિશીર્ષ નામના મહા [illegible] અદીનશત્રુ રાજાની ધારીણી રાણીની કુક્ષીમાં પુત્રપણે [illegible] નામ 'સુબાહુકુમાર'.

પાંચ ધાવમાતાઓ અને અનેક દાસ દાસીઓના [illegible] વડે કુમાર વૃદ્ધિ પામવા લાગ્યા. અનુક્રમે [illegible] યુવાવસ્થાને પામ્યા, ત્યારે તેમને પુષ્પચુલા આદિ ૫૦૦ [illegible] પરણાવવામાં આવી. પાંસસો મહેલો બંધાવી આપવામાં [illegible] જેમાં કુમાર સુખભોગ ભોગવવા લાગ્યા.

૩૦ સુબાહુકુમાર

હસ્તીનાપુર નામનું નગર હતું. ત્યાં સુમુખ નામનો ગાથાપતિ રહેતો હતો. તે નગરના સહસ્રામ્રવન નામના ઉદ્યાનમાં ધર્મઘોષ નામના સ્થવીર બીરાજતા હતા. એકદા તેમના પટ્ટશિષ્ય શ્રી સુદત્ત અણગાર આજ્ઞા લઇને ભિક્ષાર્થે નીકળ્યા. ફરતાં ફરતાં સુમુખ ગાથાપતિને ઘેર આવી પહોંચ્યા. જૈન મુનિને દેખી ગાથાપતિને ઘણોજ આનંદ થયો. આસન પરથી તરત ઉભા થયા, સાત આઠ પગલા આગળ જઈ મુનિને ભાવપૂર્વક વંદન કર્યું, અને અત્યંત પ્રેમપૂર્વક મુનિને ચાર પ્રકારનો આહાર વહોરાવ્યો. સુપાત્ર દાનના પ્રભાવથી, ગાથાપતિના ઘરમાં સાડાબાર ક્રોડ સોનામહોર, અને પાંચ પ્રકારના પુષ્પોની વૃષ્ટિ થઈ. આ દશ્ય ઘણાએ જોયું. લોકો દિગ્મૂઢ બન્યા, અને સર્વ કોઇ સુમુખ ગાથાપતિને ધન્ય ધન્ય વાર ધન્યવાદ આપવા લાગ્યા. પછી પોતાનું આયુષ્ય ભોગવી સુપાત્ર દાનનું મહાન પુણ્ય ઉપાર્જન કરી, સુમુખ ગાથાપતિ મરીને હસ્તિશીર્ષ નામના મહા ઋદ્ધિવંત નગરમાં અદીનશત્રુ રાજાની ધારિણી રાણીની કુક્ષીમાં પુત્રપણે અવતર્યો. નામ 'સુબાહુકુમાર'.

પાંચ ધાવમાતાઓ અને અનેક દાસ દાસીઓના લાલન પાલન વડે કુમાર વૃદ્ધિ પામતા હતા. અનુક્રમે યૌવનાવસ્થા પામ્યા, ત્યારે દેવકન્યા જેવી પુષ્પચૂલા આદિ ૫૦૦ રાજકન્યાઓ સાથે પાણિગ્રહણ કરાવ્યું. પાંચસો મહેલો બંધાવી આપવામાં આવ્યા. જેમાં કુમાર સુખપૂર્વક વિચરતા હતા.

પરિણામની અખંડ જ્યોતિ તેમના આત્મામાં [illegible]
જેમ તેઓ દયા ધર્મના અનુપમ [illegible]
જગતના માયા, મોહ, રાગદ્વેષ પ્રભૃતિના [illegible]
શ્રેણિમાં પ્રવેશ કર્યો. અને [illegible]
તેમને કેવલ્ય જ્ઞાન ઉત્પન્ન થયું. [illegible]
પગમાં વંદન કર્યું. કેટલોક [illegible]
કુમાર સાધુ તેજ ભવમાં મોક્ષગતિને [illegible]

સાર—સંસ્કારી આત્માઓ, [illegible]
જ્ઞાન થતાં તેના અદ્‌ભુત [illegible]
રીતે સુધારી લે છે. તે આ [illegible]
અગાઉ બાલ્યકાળ, છતાં સંસ્કારી [illegible]
અને પ્રભુ મહાવીર જેવા [illegible]
આ કાળે બાળ—દિક્ષા કેટલી [illegible]
નીવડે છે; તેથીજ દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, [illegible]
જ્ઞાન, ગુણ, સંસ્કારનો [illegible]
આપવી ઘટે, જેથી જૈન સમાજ [illegible]
આક્રમણ ન કરી શકે.

[illegible]

પરિણામની અખંડ જ્યોતિ તેમના આત્મામાં વિકસવા લાગી. જેમ જેમ તેઓ દયા ધર્મના અત્યુત્તમ સ્વરૂપને વિચારતા ગયા, તેમ તેમ જગતના માયા, મોહ, રાગદ્વેષ ઇત્યાદિના શુદ્ધ ભાવમાં ચડયાં, ક્ષપક શ્રેણિમાં પ્રવેશ કર્યો. અને આત્મભાવનાની અદ્‌ભુત રમણતામાં તેમને કૈવલ્ય જ્ઞાન ઉત્પન્ન થયું. સ્થવીર મુનીવરે આવીને તેમના પગમાં વંદન કર્યું. કેટલોક વખત કેવળ પ્રવર્જ્યામાં રહી અઈવંતા કુમાર સાધુ તેજ ભવમાં મોક્ષગતિને પામ્યા.

સાર—સંસ્કારી આત્માઓ, કોઈવાર અન્ય રસ્તે જતાં જ્ઞાન થતાં તેના અદ્‌ભુત પશ્ચાતાપથી જીવનને કેવી રીતે સુધારી લે છે. તે આ વાત પરથી સમજાશે. અગાઉ બાલ્યકાળ, છતાં સંસ્કારી આત્માઓ વસતા, અને પ્રભુ મહાવીર જેવા પરમ જ્ઞાની પુરુષો હતાં. આ કાળે બાળ—દિક્ષા કેટલીક વખત અનર્થકારી નીવડે છે; તેથીજ દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાળ, ભાવ જોઇને જ્ઞાન, ગુણ, સંસ્કારનો ખ્યાલ કરીને જ દીક્ષા આપવી ઘટે, જેથી જૈન સમાજ પર અન્ય સમાજ આક્રમણ ન કરી શકે. (લેખક)

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

કન્યામાં મુગ્ધ થયો છે. પિતાએ બીજી સુંદર સ્ત્રીઓ તેને પરણાવવાનું આશ્વાસન આપ્યું. છતાં કુમારની તો એકજ હઠ.

પિતાએ નટને બોલાવી કન્યા આપવા કહ્યું. બદલામાં ઘણું ધન આપવાની લાલચ બતાવી. નટે ધન પ્રત્યે તિરસ્કાર બતાવ્યો. તેણે જણાવ્યું કે અમારી નટ કળામાં પ્રવિણ થાય, મોટા રાજાઓ પાસેથી ઇનામ મેળવે, તેનેજ મારી કન્યા આપવાનો મારો નિયમ છે. ધનદત્ત નિરાશ થયો. ઇલાચી કુમાર ચિંતાતુર બન્યો, અને વિચાર કરવા લાગ્યો કે મ્હારો પણ તે કન્યાને જ પરણવાનો નિરધાર છે. ત્યારે શું મારે તેની નટકળા શીખવી ? અને આ સર્વ દાસ દાસી, નોકર ચાકર, પુષ્કળ ધન, સુંદર આવાસો, એ સઘળાનો ત્યાગ કરવો ? જવાબ મળ્યો. હા, ગમે તેમ થાય પણ એ સુંદર નટીને પરણવું તો ખરૂંજ,

નટલોકો ત્યાંથી વિદાય થઇ બીજે ગામ ચાલ્યા ગયા. ઇલાચી પુત્રે એક રાત્રીને સમે ભેખ લીધો. સર્વ વૈભવ છોડી નટની પાછળ નીકળી પડ્યો. તેમને મળ્યો અને કળા શીખવાનો નિરધાર કર્યો.

બાર બાર વર્ષના વ્હાણા વહી ગયા. કુમાર નટ કળામાં પ્રવિણ બન્યો. એક મ્હોટા શહેરમાં, રાજમહેલના એક મોટા ચોગાનમાં નટ લોકો ઉતર્યા અને ખેલ શરૂ કર્યો. ખેલ જોવા આખા ગામના લોક, પુરજન વગેરે સર્વ લોક આવ્યા. રાજા પણ આવ્યો. રાણીઓ પણ ઝરૂખામાં બેસી ખેલ જોવા લાગી. ઇલાચીકુમાર દોરડાપર ચઢ્યો. અનેક પ્રકારની રમતો રમવા માંડી. પરંતુ રાજાએ હજુ સુધી ઇનામ ન આપ્યું. ઇલાચીએ રાજાને ખુશ કરી ઇનામ મેળવવાની ઇચ્છાએ વધુ ને વધુ સુંદર કરતબો બતાવવા લાગ્યો; છતાં રાજાએ ઇનામ ન આપ્યું. પછી તે નીચે ઉતર્યો. રાજાને પ્રણામ કરી. રાજાએ કહ્યું કે

[illegible]માં મુગ્ધ થયો છે. પિતાએ બીજી સુંદર સ્ત્રીઓ તેને પરણાવવાનું [illegible] આપ્યું. છતાં કુમારની તો એકજ હઠ.

પિતાએ નટને બોલાવી કન્યા આપવા કહ્યું. બદલામાં [illegible] ધન આપવાની લાલચ બતાવી. નટે ધન પ્રત્યે તિરસ્કાર [illegible]. તેણે જણાવ્યું કે અમારી નટ કળામાં પ્રવિણ [illegible], મોટા રાજાઓ પાસેથી ઇનામ મેળવે, તેનેજ મારી [illegible] આપવાનો મારો નિયમ છે. ધનદત્ત નિરાશ થયો. ઇલાચી [illegible] ચિંતાતુર બન્યો, અને વિચાર કરવા લાગ્યો કે મ્હારો પણ તે [illegible] નો નિરધાર છે. ત્યારે શું મારે તેની નટકળા [illegible] અને આ સર્વ દાસ દાસી, નોકર ચાકર, પુષ્કળ ધન, સુંદર [illegible] નો ત્યાગ કરવો? જવાબ મળ્યો. હા, ગમે તેમ [illegible] સુંદર નટીને પરણવું તો ખરુંજ,

[illegible] નિવાસ થઇ બીજે ગામ ચાલ્યા ગયા. ઇલાચી [illegible] માટે લેખ લીધો. સર્વ વૈભવ છોડી નટની પાછળ [illegible] તેમને મળ્યો અને કળા શીખવાનો નિરધાર કર્યો.

[illegible] ઘણા વર્ષ વહી ગયા. કુમાર નટ કળામાં પ્રવિણ [illegible] શહેરમાં, રાજમહેલના એક મોટા ચોગાનમાં [illegible] ખેલ શરૂ કર્યો. ખેલ જોવા આખા ગામ [illegible] આવ્યા. રાજા પણ આવ્યો. રાણીએ [illegible] ખેલ જોવા લાગી. ઇલાચીકુમાર દોરડાપર ચઢ્યો. [illegible] મંડી. પરંતુ રાજાએ હજુ સુધી ઇનામ [illegible] ખૂબ કરી ઇનામ મેળવવાની ઇચ્છાએ [illegible] ખેલવા લાગ્યો; છતાં રાજાએ ઇનામ ન [illegible] રાજાને સલામ કરી. રાજાએ કહ્યું કે

કન્યામાં મુગ્ધ થયો છે. પિતાએ બીજી સુંદર સ્ત્રીઓ તેને પરણાવવાનું આશ્વાસન આપ્યું. છતાં કુમારની તો એકજ હઠ.

પિતાએ નટને બોલાવી કન્યા આપવા કહ્યું. બદલામાં ઘણું ધન. આપવાની લાલચ બતાવી. નટે ધન પ્રત્યે તિરસ્કાર બતાવ્યો. તેણે જણાવ્યું કે અમારી નટ કળામાં પ્રવિણ થાય, મોટા રાજાઓ પાસેથી ઇનામ મેળવે, તેનેજ મારી કન્યા આપવાનો મારો નિયમ છે. ધનદત્ત નિરાશ થયો. ઇલાચી કુમાર ચિંતાતુર બન્યો, અને વિચાર કરવા લાગ્યો કે મ્હારો પણ તે કન્યાને જ પરણવાનો નિરધાર છે, ત્યારે શું મારે તેની નટકળા શીખવી? અને આ સર્વ દાસ દાસી, નોકર ચાકર, પુષ્કળ ધન, સુંદર આવાસો, એ સઘળાનો ત્યાગ કરવો? જવાબ મળ્યો. હા, ગમે તેમ થાય પણ એ સુંદર નટીને પરણવું તો ખરૂંજ.

નટલોકો ત્યાંથી વિદાય થઇ બીજે ગામ ચાલ્યા ગયા. ઇલાચી પુત્રે એક સ્ત્રીને માટે ભેખ લીધો. સર્વ વૈભવ છોડી નટની પાછળ નીકળી પડ્યો. તેમને મળ્યો અને કળા શીખવાનો નિરધાર કર્યો.

બાર બાર વર્ષના વ્હાણા વાઇ ગયા. કુમાર નટ કળામાં પ્રવિણ બન્યો. એક મ્હોટા શહેરમાં, રાજમહેલના એક મોટા ચોગાનમાં નટ લોકો ઉતર્યા અને ખેલ શરૂ કર્યા. ખેલ જોવા આખા ગામના બાળ, યુવાન વૃદ્ધ સર્વ લોક આવ્યા. રાજા પણ આવ્યો. રાણીઓ પણ ઝરૂખામાં બેસી ખેલ જોવા લાગી. ઇલાચીકુમાર દોરડાપર ચઢ્યો. અનેક પ્રકારના રમતો રમવા માંડી. પરંતુ રાજાએ હજુ સુધી ઇનામ ન આપ્યું. ફરીને રાજાને ખુશ કરી ઇનામ મેળવવાની ઇચ્છાએ વધુ ને વધુ સુંદર કળાઓ બતાવવા લાગ્યો; છતાં રાજાએ ઇનામ ન આપ્યું. પછી તે નીચે ઉતર્યો. રાજાને સલામ કરી. રાજાએ કહ્યું કે

[illegible] અને ખેલ કરો. ઇલાચીન[illegible]
[illegible] કર્યા પણ રાજા રોનો ઇનામ[illegible]
[illegible] મોહાંધ બન્યો હતો. અને[illegible]
[illegible] ઉપરથી પડીને મરી જાય, તો[illegible]
[illegible] પણ રાજાએ ઇનામ ન આપ્યું.
[illegible] કોઇ નટ હેઠે પડી મરી[illegible]
[illegible] નટ કેની ઇચ્છા સફળ ન થઇ.
[illegible] એક અદ્દભુત દ્રશ્ય જોયું.

[illegible] ગઇ. એક સાધુ મહા[illegible]
[illegible] સામે એક નવજુવાન,
[illegible] છે, છતાં મુનિ તે
[illegible], અને વિચારવા લાગ્યો,
[illegible] વહોરાવે છે, છતાં
[illegible] પણ તે મુનિ
[illegible] હું સર્વ સુખ સામગ્રી
[illegible] મને માટે આ [illegible]
[illegible] મારી ઇચ્છા [illegible]
[illegible]

[illegible]

સાર—મોહ એ કેવી બુરી વસ્તુ છે. તેને વશ થયેલો ઉત્તમ કુળની પણ પરવા કર્યા વગર કેટલો ખુવાર થાય છે તે આ વાત પરથી સ્પષ્ટ સમજાશે. આ જીવને કર્મની વેદીપર નાચતા ક્યારે છૂટકારો થશે એ જાણવા ભાવની [illegible] છે.

---

૩૩ સ્થૂળીભદ્ર.

વીર સંવત્ ૨૧૫ ની આ વાત છે. મગધદેશની રાજધાની પાટલીપુત્રમાં નંદરાજા રાજ્ય કરે છે. તેમને શકડાલ નામનો બુદ્ધિશાળી મંત્રી છે. તેમને બે પુત્રો છે. એકનું નામ સ્થૂળીભદ્ર, બીજાનું નામ શ્રીયક.

રાજ્યનો માનીતો મંત્રી અને રાજાનો મુખ્ય સલાહકાર, એટલે તેને ત્યાં શા કમીના હોય, ધન, લક્ષ્મી, બાગ, બગીચા, સુંદર આવાસો, નોકર ચાકર ઇત્યાદિથી આ કુટુંબ આનંદ ભોગવે છે.

તે નગરમાં કોશ્યા નામની એક સુવિખ્યાત વેશ્યા રહે છે. [illegible] છે. ગાનતાનમાં કુશળ છે. કટાક્ષ કળામાં પ્રવિણ છે. [illegible] તેને જોનારને એ ઘડી સ્થંભી જાય છે. તેની [illegible] પહોંચી ગઇ છે. આ વાત સ્થૂળીભદ્રના જાણ- [illegible] કોશ્યાને જોવાનો ભાવ થયો. વસ્ત્રા- [illegible] કોશ્યાના આવાસમાં ગયા. કોશ્યાએ સ્થૂળીભદ્રનું [illegible] જોઇને સ્થૂળીભદ્ર જગતનું ભાન ભૂલી ગયા. [illegible] અને ત્યાંજ રહેવાનો નિશ્ચય કર્યો. [illegible] કરે, કોશ્યાને આપે. કોશ્યા પ્રેમથી તેને [illegible] આનંદમાં સમય પસાર કરે.

[illegible] વરસો વીતી ગયા. સ્થુળી- [illegible] બનાને ખબર આપ્યા. સ્થુળીભદ્ર [illegible] વરનાર, માતા પિતા, બધાને ભૂલી [illegible] નહિ પરંતુ મૃત્યુ આ- [illegible] તેમને ભારે દુઃખ લાગ્યું. એક- [illegible] તેજ સ્થુળીભદ્ર વેશ્યાભુવનમાંથી [illegible] અસારતા લાગવા માંડયું, અને [illegible] એથી તેમને પારાવાર ખેદ થયો. સંસારી [illegible] વિચાર કરવા માંડયો. જ્ઞાન તેમને [illegible] સાચા સુખ વસ્તુનો ભાવ સ્ફુર્યો. તત્કાળ [illegible] સંભૂતિવિજય મુનિ પાસે તેઓ ગયા અને

દિક્ષા લીધી. દીક્ષા લઈ તેમણે ખુબ જ્ઞાન મેળવ્યું; શાસ્ત્ર સિદ્ધાંતો ભણી, આત્મ ભાવમાં સમય પસાર કરવા લાગ્યા.

ચાતુર્માસનો સમય હતો. સંભુતિવિજય મુનિના ચાર શિષ્યોએ જુદા જુદા સ્થળે ચાતુર્માસ રહેવાનો નિશ્ચય કર્યો. ચાર માસના ઉપવાસ કરી ચારે શિષ્યો જુદા જુદા સ્થાને રહ્યા. તેમાંના એક રહ્યા સિંહની ગુફાના મોઢા ઉપર, બીજા સાપના રાફડા આગળ, ત્રીજા કુવાના મંડાણ ઉપર. અને ચોથા સ્થુળીભદ્રજી કોસ્યા નામની વેશ્યાના ઘેર.

સ્થુળીભદ્રજી કોશ્યાના આવાસે પહોંચ્યા. તેમને જોઈને કોસ્યાને ઘણો હર્ષ થયો. પોતાને છોડીને ચાલી ગયેલાં સ્વામી મળવા આવ્યા એમ ધારી સ્વાગત કર્યું. પણ મુનિ ભાવમાં જોઇ ધર્મલાભથી બળવા માંડયું. સ્થુળીભદ્રજીએ ચોમાસુ ગાળવા માટે કોસ્યાના આવાસની માગણી કરી. કોશ્યાએ તે સ્વીકારી. સ્થુળીભદ્રજી ત્યાં રહ્યા. કોશ્યા સોળ શણગારો સજી, બણી ઠણી, જોરમાં પગ ઉપાડતી, સ્થુળીભદ્રજી સમીપ આવી. અનેક પ્રકારના હાવ ભાવ કટાક્ષ કરવા લાગી. સ્થુળીભદ્રને ચળાવવા તેણે ઘણા ઘણા પ્રયત્નો કર્યા. પણ બધા ફોકટ. તે નિરાશ થઇ. જુનો પ્રેમ તાજો કરવા અને પોતાની સાથે ભોગ ભોગવવા ઘણી આજીજી કરી, વિનંતી કરી. ઘુંટણીએ પડી. પણ બધું નિરર્થક! સ્થુળીભદ્ર સમજ્યા કે આને બુઝવવી. એમ ચીંતવી ઉપદેશ આપ્યો. અને જાર કર્મના મહાન પાપ કર્મથી પાછા હઠવા વેસ્યાને સમજાવ્યું. ઉપદેશ કોશ્યાના હ્રદયમાં હાડોહાડ વ્યાપી ગયો. તે સંસ્કારી આત્મા બની. તે શ્રાવિકા બની અને મુનિની ક્ષમા યાચી.

ચાતુર્માસ પૂર્ણ થયું. ચારે મુનીવરો તપના પ્રભાવે આબાદ રહ્યા. અને ગુરૂ પાસે આવ્યા. વંદન કર્યું. ગુરૂએ ત્રણે જણને ધન્યવાદ આપ્યો. અને સ્થુળીભદ્રજીને ત્રણવાર ધન્યવાદ આપ્યો. પાસે ઉભેલા તેમાંના

[illegible]

[illegible]

[illegible]

કામાંધો નૈવ પશ્યતિ, એ સૂત્રાનુસાર તે મુનિ સ્થિરવાસ રહેવા ના ચોમાસાના સમયને તરછોડી નેપાળમાં ગયા. અને ત્યાંથી કાંબળ લઇ ચોરોથી ઘેરાયલા છતાં બચીને સહિસલામતે વેશ્યા પાસે આવી પહોંચ્યા.

વેશ્યાએ તે કાંબળ લીધી. સ્નાન કર્યું, અને ન્હાઇને તે રત્ન જડિત કાંબળથી પોતાનું શરીર લુછ્યું. અને તે કાંબળ ગટરમાં ફેંકી દીધી.

મુનિ આ જોઇ આશ્ચર્ય પામીને બોલ્યા, રે, કોશ્યા, જીવના જોખમે આ કાંબળ હું લાવ્યો, તેની આ દશા ! આ તે કેવી મુર્ખતા !

વેશ્યાએ સ્મિત કર્યું અને બોલી. મ્હારાજ, રત્નકાંબળની કિંમત વધારે કે તમારા સંયમની ? મુનિ વિચારમાં પડયા. પુનઃ વેશ્યાએ કહ્યું: મહારાજ, વિચાર શા કરો છો? રત્ન કાંબળની ચિંતા કરવા કરતા, તમારા સંયમ રત્નને દુર્ગંધથી ભરેલી સ્ત્રીરૂપ આ ગંદી ગટરમાં ફેંકી દેવાને તૈયાર થયા છો ? તેની ચિંતા કરોને. અસંખ્યકાળ સુધી સ્વર્ગના કામભોગ ભોગવ્યા, છતાં જીવની તૃપ્તિ ન થઇ, તો શું આ ક્ષણિક અને તુચ્છ મનુષ્યના વિષયભોગથી જીવની તૃપ્તિ થશે ખરી ? વિચાર કરો, મ્હારાજ, આપને નેપાળમાં મોકલવાનો મ્હારો એજ ઉદ્દેશ હતો, હું તો સ્થુળીભદ્રજીના ઉપદેશથી શ્રાવિકા થઈ છું; એટલે હજી એ તમારો મનોભાવ હોય તો મ્હારાથી તે તૃપ્ત નહિ થઇ શકે મહારાજ, આપ સાધુ ધર્મથી ભ્રષ્ટ બન્યા; એટલુંજ નહિ પણ ભર ચોમાસામાં આપ નેપાલમાં ગયા. માટે આપ આપના ગુરુ પાસે જઇ ક્ષમાપના લ્યો. અને પવિત્ર થાઓ ! મનુષ્યભવ, સંતસમાગમ, શાસ્ત્રશ્રવણ, અને સંયમદશા જીવને અનંતકાળે પણ મળવા દુર્લભ છે.

પેટી મોકલી. તે માંહેની વસ્તુઓ જોઈ આર્દ્રકુમાર આશ્ચર્ય ચકિત થયા. આ વસ્તુઓ મોકલવામાં કંઈક ગૂઢ આશય હોવો જોઈએ. તેથી આર્દ્રકુમાર તે વસ્તુઓ તરફ ધારી ધારીને જોવા લાગ્યા. બારીકાઈથી અવલોકન કરતાં અને વિચાર માળાને અંતરના ઉંડાણમાંથી સ્ફુરાવતાં આર્દ્રકુમારને જણાયું કે આ વસ્તુઓ પૂર્વે મેં ક્યાંક જોઈ છે! વિશેષ ચિંતન કરતાં આર્દ્રકુમારને જાતિસ્મરણ જ્ઞાન ઉત્પન્ન થયું. પૂર્વભવ યાદ આવ્યો. પૂર્વે મુનિપણું લઈ. સ્ત્રી સાથે સ્નેહ રાગ ઉત્પન્ન થવાથી આલોચના કર્યા વગર મૃત્યુ પામી દેવલોકમાં ગયો હતો. અને ત્યાંથી ચવી અહિં આર્દ્રકુમારપણે ઉત્પન્ન થયો છું. માટે હવે સંયમ ધર્મનો સ્વીકાર કરવો ઉચિત છે. આ અનાર્ય દેશ, સાધુ પુરૂષોનો અભાવ, માટે આર્યદેશમાં જવું. એવો વિચાર કરી તેઓ આર્યદેશમાં આવ્યા. સ્વયંમેવ દિક્ષા લીધી. અને તપ સંયમમાં આત્માને ભાવતાં વિચરવા લાગ્યા.

વસંતપુર નામનું નગર છે. તેના ઉદ્યાનમાં આર્દ્રકુમાર એકદા આવી પહોંચ્યા છે. ધ્યાન દશામાં લીન છે. તે વખતે ત્યાંના એક ધનાઢ્ય શેઠની પુત્રી શ્રીમતી દર્શનાર્થે આવી છે. મુનિનું મુખ દેખી તે મોહિત થઈ છે. તેને કંઈજ ચેન પડતું નથી. પળે પળે તે મુનિને મેળવવાના વિચારો કરતી મુનીની સામે એકી ટસે જોતીજ ઉભી છે. આર્દ્રકુમાર ધ્યાન મુક્ત થતાં સામે જોયું તો એક નવયુવાન બાળા, તેના વિકારી નેત્રો, આ જોઈને મુની ચમક્યા અને પોતાને ઉપસર્ગ આવશે એમ ધારી ત્યાંથી વિહાર કરી ગયા.

આ બાળા કોણ, પૂર્વભવની આર્દ્રકુમારની સ્ત્રી બંધુમતી, પૂર્વ સ્નેહને પુરો કરવા, ઉદયકર્મના બળે મેળાપ સરજ્યો હશે. તેથી આમેદ રીતે અહીં આવી મળ્યા. પણ મુનિ તો ચાલ્યા ગયા. શ્રીમતીએ નિશ્ચય કર્યો કે પરણું તો બસ તે આર્દ્રકુમાર મુનિનેજ,

અને હવે આજીવિકાનું સાધન તો કરવું [illegible]
કુમારે જણાવ્યું, ત્યારે તો હું બાંધી રાખું [illegible]
લઈ દોડયો. અને આર્દ્રકુમારને ફરતાં [illegible]
વાત્સલ્યથી આર્દ્રકુમારનું હૈયું ભરાઈ આવ્યું, [illegible]
સંસારમાં રહેવાનો નિશ્ચય કર્યો. સૂતરના [illegible]
થયા. તેથી તેઓ બીજા બાર વર્ષ ગૃહસ્થાવાસમાં રહ્યા.

સમય પરિપૂર્ણ થયો. અપૂર્વ [illegible]
આર્દ્રકુમાર ચેત્યા અને સર્પ જેમ કાંચળી મૂકીને [illegible]
ભયથી ઉદ્વેગ પામ્યા. શ્રીમતીને સમજાવી, [illegible]
પુનઃ દિક્ષા લીધી. સંયમ માર્ગમાં સ્થિર થયાં. [illegible]
કરવા માંડી, અને પહેલા કરતા અનેકગણા [illegible]
ખંતથી વહેલા કર્મક્ષય કરવા કામ કરવા માંડ્યું. [illegible]
પમાં આરપાર ઉતરી ગઇ. ગોશાળો મળ્યો, [illegible]
સાંખ્ય મતવાળા મળ્યા. એ બધાએ આર્દ્રકુમારને [illegible]
કર્યો. પણ આર્દ્રકુમારનું એક રૂવાડું માત્ર પણ ફરક્યું [illegible]
નહિ પણ એ બધાયને જૈન ધર્મના સિદ્ધાંતો સમજાવી [illegible]
યાયી બનાવ્યા. અદ્ભુત આકરી તપશ્ચર્યાઓ કરીને [illegible]
કેવલ જ્ઞાન પામ્યા. અને મોક્ષમાં ગયા.

સાર—ઉદયકર્મની વર્ગણાઓ ભલભલાને છોડતી નથી, [illegible]

આખરે મહાનુભાવો અને સુસંસ્કારી [illegible]
તરી શકે છે.

અને હવે આત્મવિકાનું સાધન તો કરવું જોઈએને ? કિશોર વ કુમારે જણાવ્યું, ત્યારે તો હું બાંધી રાખું મ્હારા પીતાને ! કુમાર સૂત લઈ દોડ્યો. અને આર્દ્રકુમારને ફરતાં સુતરના આંટા માર્યા. પુ વાત્સલ્યથી આર્દ્રકુમારનું હૈયું ભરાઈ આવ્યું, - અને વળી પાછ સંસારમાં રહેવાનો નિશ્ચય કર્યો. સુતરના આંટા ગણી જોતાં તે બાર થયા. તેથી તેઓ બીજા બાર વર્ષ ગૃહસ્થાવાસમાં રહ્યા.

સમય પરિપૂર્ણ થયો. અપૂર્વ ત્યાગ દશા જાગવાની હતી. આર્દ્રકુમાર ચેત્યા અને સર્પ જેમ કાંચળી મૂકીને નાસે તેમ સંસાર ભયથી ઉદ્વેગ પામ્યા. શ્રીમતીને સમજાવી, રજા લઈ ચાલી નીકળ્યા. પુનઃ દિક્ષા લીધી. સંયમ માર્ગમાં સ્થીર થયાં. અદ્દભુત તપશ્ચર્યાઓ કરવા માંડી, અને પહેલા કરતા અનેકગણા જોસથી, ભાવથી, પ્રેમથી ખંતથી વહેલા કર્મક્ષય કરવા કામ કરવા માંડ્યું. વૈરાગ્ય દશા હૃદ-યમાં આરપાર ઉતરી ગઈ. ગૌશાળો મળ્યો, બૌદ્ધ ધર્મી મળ્યા, સાંખ્ય મતવાળા મળ્યા. એ બધાએ આર્દ્રકુમારને ચળાવવા પ્રયત્ન કર્યો પણ આર્દ્રકુમારનું એક રુવાડું માત્ર પણ ફરક્યું નહીં, એટલુંજ નહિ પણ એ બધાયને જૈન ધર્મના સિદ્ધાંતો સમજાવી. જૈન મતાનુયાયી બનાવ્યા. અદ્દભુત આકરી તપશ્ચર્યાઓ કરીને અંતે આર્દ્રકુમાર કૈવલ્ય જ્ઞાન પામ્યા. અને મોક્ષમાં ગયા.

સાર—ઉદયકર્મની વર્ગણાઓ ભલભલાને છોડતી નથી, છતાં આખરે મહાનુભાવો અને સુસંસ્કારી આત્માઓજ તરી શકે છે.

~~~
~~~

અને હવે આજીવિકાનું સાધન તો કરવું જોઈએને ? [illegible] કુમારે જણાવ્યું, ત્યારે તો હું કાંતી રાખું મ્હારા પોતાને ! [illegible] થઈ ગેડયો. અને આર્દ્રકુમારને ફરતાં સુતરના આંટા [illegible] વાત્સલ્યથી આર્દ્રકુમારનું હૈયું ભરાઈ આવ્યું, અને [illegible] સંસારમાં રહેવાનો નિશ્ચય કર્યો. સુતરના આંટા [illegible] થયા. તેથી તેઓ બીજા બાર વર્ષ ગૃહસ્થાવાસમાં રહ્યા.

સમય પરિપૂર્ણ થયો. અપૂર્વ ત્યાગ દશા [illegible] આર્દ્રકુમાર ચેત્યા અને સર્વ જેમ કાંચળી મૂકીને [illegible] ભવથી ઉદ્વેગ પામ્યા. શ્રીમતીને સમજાવી, [illegible] પુનઃ દિક્ષા લીધી. સંયમ માર્ગમાં સ્થીર થયાં. [illegible] કરવા માંડી, અને પહેલા કરતા અનેકગણા જોસથી, [illegible] અંતરી વહેલા કર્મક્ષય કરવા કામ કરવા માંડ્યું. [illegible] યમાં આરપાર ઉતરી ગઈ. ગૌશાળો મળ્યો, બૌદ્ધ [illegible] બીજા મતવાળા મળ્યા. એ બધાએ આર્દ્રકુમારને [illegible] [illegible] પણ આર્દ્રકુમારનું એક રુવાડું માત્ર પણ ફરક્યું નહિ. [illegible] એ બધાને જૈન ધર્મના સિદ્ધાંતો સમજાવ્યા. [illegible] [illegible] અદ્ભુત આકરી તપશ્ચર્યાઓ કરીને [illegible] કેવલ જ્ઞાન પામ્યા. અને મોક્ષમાં ગયા.

સાર—ઉદયકર્મની વર્ગણાઓ ભલભલાને છોડતી નથી, [illegible] આખરે મહાનુભાવો અને સુસંસ્કારી [illegible] તરી શકે છે.

અને હવે આત્મવિકાસનું સાધન તો કરવું જોઈએને ? કિશોર વયના કુમારે જણાવ્યું, ત્યારે તો હું બાંધી રાખું મ્હારા પીતાને ! કુમાર સૂતર લઈ દોડ્યો. અને આર્દ્રકુમારને ફરતાં સૂતરના આંટા માર્યા. પુત્ર વાત્સલ્યથી આર્દ્રકુમારનું હૈયું ભરાઈ આવ્યું, અને વળી પાછા સંસારમાં રહેવાનો નિશ્ચય કર્યો. સૂતરના આંટા ગણી જોતાં તે બાર થયા. તેથી તેઓ બીજા બાર વર્ષ ગૃહસ્થાવાસમાં રહ્યા.

સમય પરિપૂર્ણ થયો. અપૂર્વ ધ્યાન દશા જાગવાની હતી. આર્દ્રકુમાર ચેત્યા અને સર્પ જેમ કાંચળી મૂકીને નાસે તેમ સંસાર ભવથી ઉદ્વેગ પામ્યા. શ્રીમતીને સમજાવી, રજા લઈ ચાલી નીકળ્યા. પુનઃ દિક્ષા લીધી. સંયમ ધર્મમાં સ્થિર થયા. અદ્ભુત તપશ્ચર્યાઓ કરવા માંડી, અને પરીક્ષા કરતા અનેકગણા જોસથી, ઝડપથી, પ્રેમથી ભંવથી વહેલા કર્મક્ષય કરવા કામ કરવા માંડ્યું. વૈરાગ્ય દશા ઉદ-યમાં આરપાર ઉતરી ગયા. ગોશાળો મળ્યો, બૌદ્ધ ધર્મી મળ્યા, સાંખ્ય મતવાળા મળ્યા. એ બધાએ આર્દ્રકુમારને ચળાવવા પ્રયત્ન કર્યો પણ આર્દ્રકુમારનું એક રૂંવાડું માત્ર પણ ફરક્યું નહી, એટલું જ નહિ પણ એ બધાને જૈન ધર્મના સિદ્ધાંત સમજાવી, જૈન મતાનુયાયી બનાવ્યા. અદ્ભુત આકરી તપશ્ચર્યાઓ કરીને અને આર્દ્રકુમાર કેવળ જ્ઞાન પામ્યા. અને મોક્ષમાં ગયા.

સાર—ઉદયકર્મની વર્ગણાઓ ભલભલાને છોડતી નથી, છતાં આખરે મહાનુભાવો અને સુસંસ્કારી આત્મજાગૃત થઈ શકે છે.

શ્રીમતિના પીતાએ ઘણું સમજાવી. પણ તે એકની બે ન થઈ. મુનિને સંયમ માર્ગથી ભ્રષ્ટ કરી સંસાર માર્ગમાં લાવવા એ જેવી તેવી વાત છે ? અને તે કદાપિ બની શકે ખરૂં.' શ્રીમતિના પિતાએ કહ્યું.

'આખી જીંદગી કુંવારા રહેવું પડે તો બહેતર, પણ પરણવું તો તે મૂનિનેજ.' શ્રીમતિએ જવાબ આપ્યો. પિતા તે લાડકવાયી પુત્રીની ઇચ્છાને તાબે થયો છે. દાનશાળા બંધાવી છે. શ્રીમતિએ દરેક દરેક મુનિને દાન દેવા માંડયા છે. બાર બાર વર્ષના વ્હાણા વાઇ ગયા છે. છતાં શ્રીમતી પોતાની હઠ છોડતી નથી.

આર્દ્રકુમાર બાર વર્ષના પ્રવાસ પછી વસંતપુરમાં પ્રવેશ કરે છે. તે વિચારે છે કે આજ તે શહેર છે કે જ્યાં એક બાળા મ્હને ચલિત કરવા માગતી હતી. પણ હવે તો ઘણા વર્ષો વીતી ગયા છે એટલે તેવા વિચારો કર્યા શા કામના ? મુનિ શ્રીમતીની દાનશાળામાં પધાર્યા, શ્રીમતિએ દાન દીધું. મુનિને ઓળખ્યા અને કહ્યું. મહારાજ, બસ હવે મારી તપશ્ચર્યા પુરી થાય છે. આપના નામની માળા જપતી આ કન્યાને હવે કોઈ રીતે તરછોડી શકાય તેમ નથી. શ્રીમતીએ આપઘાતનો ભય બતાવ્યો. મુનિ ચલિત થયાં, સંસ્કાર બળે પૂર્વ સ્નેહીઓ આવી મળ્યાં. આકાશ વાણી થઈ, આર્દ્રકુમાર, ત્હારા માટે હજી ભોગજીવન સરજાયું છે. ત્યાગ જીવનને હજી વાર છે.

બંનેના લગ્ન થયાં, બાર વર્ષનો સમય ભોગવિલાસમાં નીકળી ગયો. આર્દ્રકુમારને શ્રીમતિથી એક પુત્ર રત્ન સાંપડયું છે. એકવાર સુવિચાર માળામાં રટણ કરતાં આર્દ્રકુમારને પૂર્વ વૈરાગ્ય આવ્યો. અને ગૃહમુક્ત થવા તત્પર થયાં. શ્રીમતી ઉદાસ થઇ રેંટીઓ કાંતે છે તેવામાં તેનો પુત્ર આવ્યો. ઉદાસીનતાનું કારણ પૂછ્યું. શ્રીમતિએ જણાવ્યું કે ત્હારા પિતાશ્રી ઘરબાર, મ્હને અને ત્હને છોડીને ચાલ્યા જાય છે.

અને હવે આત્મસિદ્ધિનું સાધન તો કરવું જોઈએ ને ? કિશોર વયના કુમારે જણાવ્યું, ત્યારે તો હું બાંધી રાખું મ્હારા પીતાને ! કુમાર સુતર લઈ દોડયો. અને આર્દ્રકુમારને ફરતાં સુતરના આંટા માર્યા. પુત્ર વાત્સલ્યથી આર્દ્રકુમારનું હૈયું ભરાઈ આવ્યું, અને વળી પાછા સંસારમાં રહેવાનો નિશ્ચય કર્યો. સુતરના આંટા ગણી જોતાં તે બાર થયા. તેથી તેઓ બીજા બાર વર્ષ ગૃહસ્થાશ્રમમાં રહ્યા.

સમય પરિપૂર્ણ થયો. અપૂર્વ ત્યાગ દશા જાગવાની હતી. આર્દ્રકુમાર ચેત્યા અને સર્પ જેમ કાંચળી મૂકીને નાસે તેમ સંસાર સબથી ફરીથી પામ્યા. શ્રીમતીને સમજાવી, રજા લઈ ત્યાંથી નીકળ્યા. પુનઃ દિક્ષા લીધી. સંયમ માર્ગમાં સ્થિર થયા. અદ્ભુત તપશ્ચર્યાઓ કરવા માંડી, અને પહેલાં કરેલા અનેકભવના લેશથી, ભાવથી, પ્રેમથી બંધાયેલા કર્મદલ ક્ષય કરવા કામ કરવા માંડ્યું, વૈરાગ્ય દશા ઉદયમાં આવીને ઉતરી ગઈ. ગોશાળો મળ્યો, બૌદ્ધ ધર્મી મળ્યા, સાંખ્ય મતવાદી મળ્યા. એ બધાએ આર્દ્રકુમારને ચળાવવા પ્રયત્ન કર્યો. પણ આર્દ્રકુમારનું એક રુંવાડું માત્ર પણ ફરક્યું નહીં. એટલું જ નહિ પણ એ બધાને જૈન ધર્મના સિદ્ધાંતો સમજાવી, જૈન મતાનુયાયી બનાવ્યા. આકરાં આકરી તપશ્ચર્યાઓ કરીને અંતે આર્દ્રકુમાર કેવળ જ્ઞાન પામ્યા અને મોક્ષમાં ગયા.

ઉર—ઉદયમાંની વર્ગણાઓ ભડભડાને ભેટવી નથી, છતાં આવા મહાનુભાવો અને સુસંસ્કારી આત્માઓ નહીં ઘટે છે.

શ્રીમતિના પીતાએ ઘણું સમજાવી. પણ તે એકની બે ન થઈ. મુનિને સંયમ માર્ગથી ભ્રષ્ટ કરી સંસાર માર્ગમાં લાવવા એ જેવી તેવી વાત છે ? અને તે કદાપિ બની શકે ખરૂં.' શ્રીમતિના પિતાએ કહ્યું.

'આખી જીંદગી કુંવારા રહેવું પડે તો બહેતર, પણ પરણું તો તે મુનિને જ,' શ્રીમતિએ જવાબ આપ્યો. પિતા તે લાડકવાયી પુત્રીની હઠને તાબે થયો છે. દાનશાળા બંધાવી છે. શ્રીમતિએ દરેક દરેક મુનિને દાન દેવા માંડ્યા છે. બાર બાર વર્ષના વ્હાણા વાઈ ગયા છે. છતાં શ્રીમતી પોતાની હઠ છોડતી નથી.

આર્દ્રકુમાર બાર વર્ષના પ્રવાસ પછી વસંતપુરમાં પ્રવેશ કરે છે. તે વિચારે છે કે આજ તે શહેર છે કે જ્યાં એક બાળા મને ચલિત કરવા માંગતી હતી. પણ હવે તો ઘણા વર્ષો વીતી ગયા છે એટલે તેવા વિચારો કર્યે શા કામના ? મુનિ શ્રીમતીની દાનશાળામાં પધાર્યા. શ્રીમતિએ દાન દીધું. મુનિને ઓળખ્યા અને કહ્યું. મહારાજ, હવે મારી પ્રતિજ્ઞા પૂરી થાય છે. આપના નામની માળા જપતી આ કન્યાને હવે કોઈ રીતે તરછોડી શકાય તેમ નથી. શ્રીમતીએ [illegible] મુનિ ચલિત થયા, સંસાર પ્રત્યે પૂર્વ સ્નેહીઓ [illegible] આર્દ્રકુમાર, [illegible] માટે [illegible] છે. [illegible] છે.

[illegible]

અને હવે આજીવિકાનું સાધન તો કરવું જોઈએને ? કિશોર વયના કુમારે જણાવ્યું, ત્યારે તો હું બાંધી રાખું મ્હારા પીતાને ! કુમાર સુતર લઈ દોડયો. અને આર્દ્રકુમારને ફરતાં સુતરના આંટા માર્યાં. પુત્ર વાત્સલ્યથી આર્દ્રકુમારનું હૈયું ભરાઈ આવ્યું, અને વળી પાછા સંસારમાં રહેવાનો નિશ્ચય કર્યો. સુતરના આંટા ગણી જોતાં તે બાર થયા. તેથી તેઓ બીજા બાર વર્ષ ગૃહસ્થાવાસમાં રહ્યા.

સમય પરિપૂર્ણ થયો. અપૂર્વ ત્યાગ દશા જાગવાની હતી. આર્દ્રકુમાર ચેત્યા અને સર્પ જેમ કાંચળી મૂકીને નાસે તેમ સંસાર ભયથી ઉદ્વેગ પામ્યા. શ્રીમતીને સમજાવી, રજા લઇ ચાલી નીકળ્યા. પુનઃ દિક્ષા લીધી. સંયમ માર્ગમાં સ્થીર થયાં. અદ્દભુત તપશ્ચર્યાઓ કરવા માંડી, અને પહેલા કરતા અનેકગણા જોરથી, ભાવથી, પ્રેમથી ખંતથી વહેલા કર્મક્ષય કરવા કામ કરવા માંડયું. વૈરાગ્ય દશા હૃદયમાં આરપાર ઉતરી ગઇ. ગૌશાળો મળ્યો, બૌદ્ધ ધર્મી મળ્યા, સાંખ્ય મતવાળા મળ્યા. એ બધાએ આર્દ્રકુમારને ચળાવવા પ્રયત્ન કર્યો. પણ આર્દ્રકુમારનું એક રૂવાડું માત્ર પણ ફરકયું નહી, એટલુંજ નહિ પણ એ બધાને જૈન ધર્મના સિદ્ધાંતો સમજાવી. જૈન મતાનુયાયી બનાવ્યા. અદ્દભુત આકરી તપશ્ચર્યાઓ કરીને અંતે આર્દ્રકુમાર કેવલ્ય જ્ઞાન પામ્યા. અને મોક્ષમાં ગયા.

સાર—કર્દથકર્મની વર્ગણાઓ ભલભલાને છોડતી નથી, છતાં આખરે મહાનુભાવો અને સુસંસ્કારી આત્માઓજ તરી શકે છે.

૩૫ મૃગાપુત્ર. (વૈરાગ્યવંત)

સુગ્રીવ નામનું નગર હતું. ત્યાં બળભદ્ર નામે રાજા હતો. તેની રાણીનું નામ મૃગાવતી. તેને એક પુત્ર થયો. નામ મૃગાપુત્ર. રાજ્યની સમૃદ્ધ સામગ્રીઓમાં મૃગાપુત્ર બાલ્યાવસ્થા વીતાવી યુવાવસ્થાને પામ્યા. અનેક રાજકન્યાઓને પરણ્યા અને તેમની સાથે સુખ ભોગવતા સમય પસાર કરવા લાગ્યા.

મધ્યાન્હનો સમય છે, મૃગાપુત્ર જમી પરવારી પોતાના રાજ્ય મહેલની એક અટારીમાં બેસી નગરની ચર્ચા જોઈ રહ્યા છે, આવતા જતા મનુષ્યો તરફ નિહાળે છે. તેવામાં ત્યાં આગળથી પસાર થતાં એક મહાન આત્મ યોગી મુનિવર તેમના જોવામાં આવ્યા. મુનિની ચાલવાની શાંત ગતિ, તેમનો પહેરવેશ, તેમનું ચળકતું લલાટ જોઈ મૃગાપુત્ર મુનિના સામે અનિમેષ નેત્રે જોઇજ રહ્યાં. પૂર્વ સંસ્કારના બળે મૃગાપુત્રને લાગ્યું કે પૂર્વે મેં આવું રૂપ કયાંક જોયું છે. મુનિ-સ્વરૂપના ભાવ ચિંતવતા ચિંતવતાં મૃગાપુત્રને જાતિ સ્મરણ જ્ઞાન થયું. પૂર્વભવમાં પાળેલું ચારિત્ર યાદ આવ્યું. સંસાર ઉપર તત્કાળ અરૂચિ થઈ. જન્મ મરણના ફેરાથી મુક્ત થવાનો દ્રઢ સંકલ્પ કર્યો. તરતજ તેઓ માતપિતા પાસે આવ્યાં અને કહ્યુંઃ હે માતા પિતા, મ્હને પૂર્વ ભવનું સ્મરણ થયું છે. તિર્યંચયોનીમાં જન્મી મેં ઘણા ઘણા દુઃખો ભોગવ્યા છે. અને ચારિત્ર પાળવાથી મનુષ્યભવ પામ્યો છું;

એટલે મહાન પુણ્યના પરીબળે પ્રાપ્ત થયેલો આ મનુષ્ય સંસારના રાગ, રંગ, મોહ માયામાં વેડફી દેવા માગતો સંસાર ભયથી ત્રાસ પામ્યો છું. માટે મને દીક્ષા લેવા આપો. વળી અત્યારે જે સુખ હું ભોગવું છું તે પણ ક્ષણિક સ્થીર છે. આ રાજવૈભવ, બાદશાહી મહેલાતો, અખૂટ ધન, કોઠારો, બાગ, બગીચાઓ, સોનું, રૂપુ, હીરા, માણેક, અં ભાઈ બ્હેન, એમાંની એક પણ ચીજ સાથે આવવાની નથી શરીર પણ સાથે આવવાનું નથી, માત્ર જીવે કરેલા પાપ અને પરભવે જીવના સાથી છે. વળી જેમ કોઇ ઘરમાં આગ લાગ અને સોનું રૂપું હીરા માણેક કે જે કાંઇ સાર વસ્તુઓ કાઢી આવે છે, તેમ આ સંસારમાં પણ જન્મ, જરા, મૃત્યુનો સળગી રહ્યો છે. અને હવે સમજ્યા પછી એક ક્ષણ પણ આસક્ત રહેવા ઇચ્છતો નથી. માટે હે માતાપીતા, મને સહ લેવાની રજા આપો.

'માતાપિતા' બોલ્યાઃ—હે પુત્ર, તું સુકોમળ છે, તેં હજુ છાંયડો જોયો નથી. ચારિત્ર પાળવું ઘણું દુષ્કર છે, ચારિત્ર વારની ધાર જેવું છે, લોઢાના ચણા ચાવવા બરોબર છે. એક જળનો સમુદ્ર ભુજા વડે તરવો દુષ્કર, તેમ સંસારરૂપી સમુદ્ર ઘણોજ કઠીન છે. સંયમ માર્ગમાં આવતાં ઉપસર્ગો, પરિ ભયાનક છે. ગરમ પાણી પીવું, જમીનપર સુઈ રહેવું, તાપમાં પગે ફરવું, ટાઢમાં પુરતા વસ્ત્રો ન મળે, માથે કેશનો લોચ છકાય જીવની દયા પાળવી, સત્ય બોલવું, રજા વગર એક સરખી પણ ન લેવાય, આ યૌવનકાળમાં બ્રહ્મચર્ય પાળવું પરિગ્રહ, માયા, મમતા મોહનો ત્યાગ કરવો, ક્ષુધા, તૃષા, ટાઢ,

ડાંસ મચ્છર, સર્પ આદિના પરિસહો ત્હારાથી સહન નહિ થઈ શકે; માટે હે પુત્ર, દિક્ષા લેવાનું મુલતવી રાખી આ વિપુલ ભોગ સાધનો મળ્યાં છે તો તેને સુખ પૂર્વક ભોગવો. અને વૃદ્ધાવસ્થા પામતા [illegible] સંયમ માર્ગને ગૃહણ કરજો. મૃગાપુત્રે જવાબ આપ્યો. હે માતપિતા, મળેલી સર્વ સામગ્રીનો ત્યાગ કરવો તેમાંજ ખરી વીરતા [illegible] રહેલી છે. વળી મનુષ્યથી અનંતગણી રીદ્ધી દેવગતીમાં [illegible] અનેકવાર મેળવી છે. તેનાથી પણ આ જીવ ધરાયો નહિ [illegible] ભોગ ઉપભોગોથી શું ધરાવાનો હતો? જેના [illegible] જ્ઞાનચક્ષુઓ ખુલી ગયાં છે, જે દૃઢ છે, નિસ્પૃહિ છે તેને [illegible] પણ મુશ્કેલ હોતું નથી; માત્ર આત્મબળની દિવ્ય જ્યોત [illegible] મુશ્કેલીઓ, ઉપસર્ગોનો અંત આવી જાય છે. વળી [illegible] આ જીવે દુઃખ કયાં સહન નથી કર્યું, નારકી, તિર્યંચ અને મનુષ્ય [illegible] અનંત દુઃખો જીવે અનંતવાર ભોગવ્યા છે. નર્કની [illegible] કુંભામાં અનંતવાર પડયો છું, વાળુકા નદીની અગ્નિ જેવી [illegible] મને અનંતીવાર બાળ્યો છે, ઝાડ સાથે ઉંધે મસ્તકે [illegible] પરમાધામીઓએ મને કરવત વડે કાપ્યો છે. કાંટાવાળા શાલ્મલ [illegible] સાથે બાંધી ઘણી વેદના મેં ભોગવી છે. શેરડીની માફક મને ઘાણીમા પીલ્યો છે, તરવાર, ભાલા ફરસી વડે મારા રાઇ રાઇ જેવડા ટુકડા કર્યા છે. એ વખતે મારો આક્રંદ, મ્હારો વિલાપ કોણ સાંભળે માતા? ગાડા સાથે જોતરાઇને, હળ સાથે ઘસડાઇને, પાણીને બદલે ધગધગતા ત્રાંબા સીસાના રસ પીને, આહારને બદલે મ્હારા શરીરનું માંસ ખાઇને, મેં અનંતી વેદના ભોગવી છે. એ અપાર દુઃખનું વર્ણન શું કરૂં માતા? મ્હારા આત્માનું તમે ભલું ઇચ્છતા હૈ. મ્હને એવા દુઃખોમાંથી બચાવવા માગતા હો, તો હે માતપિતા, મ્હને આનંદપૂર્વક દિક્ષિત થવા દો.

મૃગાપુત્રનો અપૂર્વ વૈરાગ્ય, તેના અંતરની સંસાર અપની ઉદ્વેગતા, તેના ચારિત્રની હિંમત, એ વગેરેથી તેના માતા પિતા ખુશ થયા અને દિક્ષાની રજા આપી.

મૃગાપુત્ર દિક્ષિત થયાં, સર્વ સુખ વૈભવોનો ત્યાગ કર્યો અને આત્મ ધ્યાનમાં વીચરવા લાગ્યા. ઉગ્ર તપશ્ચર્યા, અખંડ સંયમ સાધના, વિશુદ્ધ ક્રિયાઓ વડે જીવનનું ધ્યેય સાધતાં સાધતાં, ક્ષપક શ્રેણિમાં પ્રવેશી મૃગાપુત્ર કૈવલ્ય જ્ઞાન કૈવલ્ય દર્શનને પામ્યા અને મોક્ષમાં સિદ્ધ થયાં.

ધન્ય છે! મૃગાપુત્ર જેવા મહા આત્મયાગી મહા પુરૂષોને! તેમને આપણાં ત્રિકાળ વંદન હોજો!

---

૩૬ તામલી તાપસ

જંબુદ્વીપના ભરતક્ષેત્રમાં તામ્રલિપ્તી નામની નગરી હતી. તે નગરીમાં મૌર્યપુત્ર તામલી નામનો મહાસમૃદ્ધિવંત ગાથાપતિ રહેતો હતો. એકવાર મધ્યરાત્રિએ તેને એવો વિચાર થયો કે મેં પૂર્વજન્મમાં ધર્માદિ શુભ કર્યું છે. તપશ્ચર્યા કરી છે. તેના ફળ રૂપ અત્યારે હું ભોગવી રહ્યો છું. તો હવે મારે આ જન્મમાં પણ પરભવને માટે શુભ કૃત્ય કરવું જોઈએ.

સૂર્યોદય થયે તામલી ગાથાપતિ સ્નાન કરી જ્યેષ્ઠપુત્રને બોલાવી કુટુંબ સમક્ષ પોતાનો વિચાર જણાવ્યો. જ્યેષ્ઠપુત્રને ગૃહ-

[illegible] મચ્છર, સર્પ આદિના પરિસહો ત્હારાથી સહન નહિ થઇ શકે; માટે હે પુત્ર, દિક્ષા લેવાનું મુલતવી રાખી આ વિપુલ ભોગ સાધનો મળ્યા છે. તો તેને સુખ પૂર્વક ભોગવો. અને વૃદ્ધાવસ્થા પામતા મુદ્દાથી સંયમ માર્ગને ગ્રહણ કરજે. મૃગાપુત્રે જવાબ આપ્યો. હે માતાપિતા, [illegible] સર્વ મમત્વનો ત્યાગ કરવો તેમાંજ ખરી વીરતા [illegible] ભોગવતા જેટલા છે તેથી મનુષ્યથી અનંતગણી રીદ્ધી દેવગતીમાં [illegible] દેવે અનેકવાર ભોગવી છે. તેથી પણ આ જીવ ધરાયો નહિ તો આ [illegible] ભોગ ઉપભોગોથી શું ધરાવાનો હતો? જેના [illegible], [illegible] ખુલી ગયાં છે, જે દ્રઢ છે, નિસ્પૃહિ છે તેને [illegible] કંઇ પણ મુશ્કેલ હોતું નથી; માત્ર આત્મબળની દિવ્ય જ્યોત [illegible] બધી મુશ્કેલીઓ, ઉપસર્ગોનો અંત આવી જાય છે. વળી હે માતા, આ જીવે દુઃખ ક્યાં સહન નથી કર્યું, નારકી, તિર્યંચ અને મનુષ્ય ગતિના અનંત દુઃખો જીવે અનંતવાર ભોગવ્યા છે. નર્કની [illegible] કુંભીમાં અનંતવાર પડ્યો છું, વાળુકા નદીની અગ્નિ જેવી [illegible] રેતમાં મને અનંતીવાર બાળ્યો છે, ઝાડ સાથે ઉંચે મસ્તકે [illegible] મને કરવત વડે કાપ્યો છે. કાંટાવાળા શાલ્મ[illegible] વેદના મેં ભોગવી છે. શેરડીની માફક મને [illegible] પીલ્યો છે. તરવાર, ભાલા ફરસી વડે મારા [illegible] [illegible] છે. એ વખતે મારો આક્રંદ, મ્હારો વિલાપ કે [illegible] સાથે જોતરાઇને, હળ સાથે ઘસડાઇને, [illegible] બદલે [illegible] માંસના રસ પાને, આહારને બદલે [illegible] નું માંસ ખાઇને, મેં અનંતી વેદના ભોગવી છે. એ [illegible] દુઃખનું વર્ણન શું કરું માતા? મ્હારા આત્માનું તમે ભલું [illegible] [illegible] મ્હને [illegible] દુઃખ માંથી બચાવવા માગતા હો, તો હે માતપિતા મ્હને [illegible] દિક્ષીત થવા દો.

મૃગાપુત્રનો અપૂર્વ વૈરાગ્ય, ત્હેના અંતરની અંદર જાગેલી ઉત્કૃષ્ટતા, તેના ચરિત્રની દૃઢતા, એ બધાંથી તેના માતા પિતા ખુશ થયા અને દિક્ષાની રજા આપી.

મૃગાપુત્ર દિક્ષિત થયા. સર્વ સુખ વૈભવોનો ત્યાગ કર્યો અને આત્મ ધ્યાનમાં વીચરવા લાગ્યા. ઉગ્ર તપશ્ચર્યા, અખંડ સંયમ સાધના, વિશુદ્ધ ક્રિયાઓ વડે પુરૂષાર્થ અને અનુભવ આવતાં, ઉચ્ચ ભૂમિમાં પ્રવેશી મૃગાપુત્ર કેવલ જ્ઞાન કેવલ દર્શનને પામ્યાં અને તેઓ સિદ્ધ થયાં.

ધન્ય છે! મૃગાપુત્ર જેવા મહા આત્મજ્ઞાની મહા પુરૂષને! તેમને આપણાં ત્રિકાળ વંદન હોજો!

---

૩૬ તામલી તાપસ

જંબુદ્વીપના ભારતક્ષેત્રમાં તામ્રલીપ્તી નામની નગરી હતી. તે નગરીમાં મૌર્યપુત્ર તામલી નામનો મહાસમૃદ્ધિવંત ગાથાપતી રહેતો હતો. એકવાર મધ્યરાત્રીએ ત્હેને એવો વિચાર થયો કે મેં પૂર્વજન્મમાં દાનાદિ સુકૃત કર્યું છે. તપધર્મ કરી છે. તેના શુભ ફળ અત્યારે હું ભોગવી રહ્યો છું. તો હવે મ્હારે આ જન્મમાં પણ પરભવને માટે શુભ કૃત્ય કરવું જોઈએ.'

સૂર્યોદય થયો. તામલી ગાથાપતિ સ્વસ્થ થયો. જ્યેષ્ઠપુત્રને બોલાવી આત્મ સાધના કરવાનો વિચાર જણાવ્યો. જ્યેષ્ઠપુત્રને ગૃહ-

વાતની બલીચંચાના દેવદેવીઓને ખબર પડી, તેથી તેઓ રૂપ ધારણ કરી, દૈવી ઠાઠમાઠ સાથે ત્યાં આવી ગયા, અને તામલીતાપસના ચરણે વંદીને ભાખ્યું. તેમણે પૂછ્યું અને તે સૌએ મળીને તે નગરીની વતી દેવો બોલવા લાગ્યા:- સ્વામી, અમારા અધિપતિ ચ્યવી ગયા છે અને અમારા નાયક બનીને તામલીતાપસ ઈશાન દેવલોકમાં દેવ થયો છે, તેવી રીતે તેઓ ચિંતા કરી. અને સ્વામીનો શબ. ઈશાનના દેવદેવીઓએ જાણ્યું કે અમારા ઇંદ્ર તામલી-તાપસના મૃતદેહની દુર્દશા થઈ છે! તેથી તેમણે તે વાત તામલીતાપસને કરી. તેથી તે ક્રોધથી લાલચોળ બની, ધગધગતાં અંગારા સમાન, બલીચંચા ઉપર નીચે નજર કરી જેથી હાહાકાર એવા દિવ્ય પ્રભાવથી તે રાજધાની અગ્નિના અંગાર જેવી લાલચોળ થઈ. તેથી ત્યાંના દેવદેવીઓ બીકથી થરથરવા લાગ્યા. ઈશાન-ઇંદ્રનો ક્રોધ જાણી તેઓ તેમની પાસે આવ્યા અને ક્ષમા માગી. પુનઃ આવું કામ નહિ કરવાનું કહ્યું. ઈશાનઇંદ્રે તેજુલેશ્યા પાછી ખેંચી લીધી. તે વખતથી બલીચંચાના દેવો ઇશાનઇંદ્રની આજ્ઞા પાળે છે.

સાર—માત્ર જ્ઞાન રહિતની ઉગ્ર તપશ્ચર્યાઓથી પણ શ્રેયસિદ્ધિ નથી. જ્ઞાન અને ક્રિયા એ બન્ને વસ્તુની ખરી આવશ્યકતા છે.

જમાલીને પ્રભુ વચનમાં તેણે [illegible]
છે કે 'ચાલવા માંડે તેને ચાલ્યો કહીએ, [illegible]
જ્યો કહીએ' તે ખોટું છે. [illegible]
પાથરતા છતા પાથરી નથી. આ [illegible]
સમજાવી. તે વાત કેટલાકને રૂચી અને [illegible]
તેઓ ચાલ્યા ગયા. અને રૂચી તેઓ [illegible]
વિરૂદ્ધ પ્રરૂપણા કરવા લાગ્યો. ત્યાંથી [illegible]
અને કહ્યું કે મને કૈવલ્ય જ્ઞાન થયું છે, [illegible]
આ સાંભળી ગૌતમ અણગારે કહ્યું, [illegible]
કે:–લોક શાશ્વત કે અશાશ્વત. [illegible]

જમાલી જવાબ ન આપી શક્યો. [illegible]
મસ્થ શિષ્યો પણ આનો જવાબ આપી શકે [illegible]
છે તેવું હું બોલતો નથી. એમ કહી પ્રભુએ [illegible]
સમજાવ્યું, છતાં તેણે માન્યું નહીં અને પ્રભુથી [illegible]
કરતો વિચરવા લાગ્યો. ઘણા વર્ષ [illegible]
મિથ્યાત્વના ઉદયથી તે મરીને છઠ્ઠા [illegible]

સાર—પ્રભુના વચનમાં શ્રદ્ધા, એને [illegible]
તરવાનો ઉત્તમ ઉપાય છે.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

---

૩૮ ગોશાળો

ગો[illegible]ના સ[illegible]મા શ્રવણ નામનું એક ગામ હતું. [illegible] હતો. સાધારણ ચિત્રકામ કરે. દેશ પરદેશ [illegible] પોતાની આજીવિકા ચલાવે. એકવાર મંખલી [illegible] કરવા નીકળ્યાં. સુભદ્રા ગર્ભવતી હતી, [illegible] એક ગામમાં ગોબહુલ નામના [illegible], બ્રાહ્મણે તેઓને પોતાની ગોશા[illegible] આપ્યો. સુભદ્રાએ અહીંયાં એક પુત્રનો જન્મ [illegible] ગોશાળો. બાલ્યાવસ્થા વીતાવી ગોશાળો [illegible] ત્યારે તે હાથમાં એક ચિતરેલું પાટીયું લઈને [illegible] લાગ્યો.

[illegible] પહેલું ચાતુર્માસ અસ્તિ ગ્રામમાં કર્યાને, બીજું ચાતુર્માસ રાજગૃહી નગરમાં એક વણકર શાળામાં રહ્યા હતા, તે સમયે ગોશાળો ફરતો ફરતો ત્યાં આવ્યો. અને પોતાના વસ્ત્ર સામાન વગેરે તંતુ શાળાના એક વિભાગમાં મુકી ત્યાં નિવાસ કર્યો. પ્રભુએ માસ ખમણનું પહેલું પારણું વિજય સેઠને ત્યાં વહોરીને કર્યું. સુપાત્ર દાન દેવાથી રત્ન, ધન, પુષ્પ વગેરે પંચ દ્રવ્યની વિજય શેઠને ત્યાં દિવ્ય વૃષ્ટિ થઈ. ગામમાં ખબર પડવાથી સૌ કોઈ વિજય શેઠને ધન્યવાદ દેવા લાગ્યા.

ગોશાળે પણ આ વાત જાણી. તેણે વિચાર્યું કે મને હું પ્રભુનો શિષ્ય કરું તો મને ભજન લાભ થાય. તેથી તે મહાવીર પાસે આવ્યો અને કહ્યું. હે પ્રભુ, હું તમારો શિષ્ય થવા આવ્યો છું. પ્રભુએ આદર ન આપ્યો. કેટલાક વખત બાદ ફરીથી તેણે પ્રભુને એજ વાત કરી. પ્રભુએ હા કહી. ગોશાળો તેમનો શિષ્ય બન્યો. ગોશાળો સાધુ થતા છે વાતમાં અગ્રેસર હતો. પ્રભુની પ્રશંસા જ્યાં જ્યાં થતી તેનાથી સહન ન થાય, ત્યાં પોતાને અનુભવ થતો છે તેથી પણ સાથે વિચરતો. એકવાર પ્રભુ તથા ગોશાળો ક્રમે ગામ તરફ જતા હતા. રસ્તામાં એક ખેતરમાં એક તલનું ઝાડ હતું. તે ગોશાળે જોયું અને પ્રભુને પૂછ્યું, હે પ્રભુ, આ તલનું ઝાડ ઉગશે કે નહિ,અને તલ આ ફાલ પુષ્પના છએ મરીને ક્યાં જશે ? પ્રભુએ કહ્યું. આ તલનું ઝાડ ઉગશે અને તેના છએ મરીને તેની શિંગમાં સાત તલ પણ થશે. આ વાત ગોશાળાને રુચી નહીં તેથી તરત તે ઝાડ તેણે મૂળમાંથી ઉખેડી નાખ્યું. અને ભગવાનની વાત મિથ્યા કરવા પ્રયત્ન કર્યો. ત્યાંથી પ્રભુ આગળ વિહાર કરી ગયા. પછી થોડો સમય પછી વરસાદ થતા ત્યાં ગાયની ખરી પડતા તે ઝાડ ઉગ્યું અને ફરીથી સ્થાન ઉપર ઉગ્યું અને તલના છએ પણ તેમાંજ ઉત્પન્ન થઈ શીંગ બન્યા. ગોશાળો જ્યારે ફરી ત્યાં આવ્યો ત્યારે તેણે એજ ઝાડ દેખીને જ્ઞાન આવે છે. ત્યારે ગોશાળો નિયતિ વાદી બન્યો.

કુંભારણની બહાર તેજલેશ્યા મૂકીને એક નગરી સળગાવી નાખી, અત્યંત અજ્ઞાની થઈ ગયો છે, તેના માથામાંથી જ્યોતિ નીકળે છે, નગરી છતાંયે બહાર તે મૂર્છા ઉપરથી ફરી બોલવા લાગ્યો. અનુકંપાથી તથા ગોશાળો આ ફરી

[illegible] પણ આ વાત જાણી. તેણે વિચાર્યું કે જો હું પ્રભુનો [illegible] તો મને અદ્ભુત લાભ થાય. તેથી તે મહાવીર પાસે [illegible]. હે પ્રભુ, હું તમારો શિષ્ય થવા માગું છું. પ્રભુએ [illegible] કેટલીક વખત બાદ ફરીથી તેણે પ્રભુને એજ વાત [illegible]. ગોશાળો તેમનો શિષ્ય બન્યો. ગોશાળો સાધુ [illegible] હતો. પ્રભુની પ્રશંસા જ્યાં ત્યાં થતી [illegible] જ્યાં પોતાને અનુભવ લેવો છે તેથી પ્રભુ [illegible] પ્રભુ તથા ગોશાળો કૂર્મ ગામ તરફ જતા [illegible] ખેતરમાં એક તલનું ઝાડ હતુ. તે ગોશાળે [illegible] પૂછ્યું, હે પ્રભુ, આ તલનું ઝાડ ઉગશે કે [illegible] ફુલના જીવો મરીને ક્યાં જશે? પ્રભુએ [illegible] અને તેના જીવો મરીને તેની ફળીમાં [illegible] આ વાત ગોશાળાને રૂચી નહી તેથી તરતજ [illegible] નાખ્યું. અને ભગવાનની વાત ખોટી [illegible] પ્રભુ ત્યારે વિહાર કરી ગયાં. વર્ષા ઋતુનો [illegible] થવાથી તે ફેંકી દીધેલું ઝાડ ફરીથી [illegible] તેમાંજ ઉત્પન્ન થયાં. બીજી વખત [illegible] ત્યારે પ્રભુ એજ ઝાડ હોવાનો [illegible] પડી જાય છે.

[illegible] નામનો એક તપસ્વી છઠછઠના [illegible] કે, તેના માથામાંથી જુંઓ [illegible] તે જુંઓ ઉપાડી ફરી [illegible] તથા ગોશાળો આ [illegible]

ગોશાળે પણ આ વાત જાણી. તેણે વિચાર્યું કે જો હું પ્રભુનો શિષ્ય થઉં તો મને ભરુજ લાભ થાય. તેથી તે મહાવીર પાસે આવ્યો અને કહ્યું. હે પ્રભુ, હું તમારો શિષ્ય થવા માગું છું. પ્રભુએ આદર ન આપ્યો. કેટલાક વખત બાદ ફરીથી તેણે પ્રભુને એજ વાત કરી. પ્રભુએ હા કહી. ગોશાળો તેમનો શિષ્ય બન્યો. ગોશાળો સાધુ છતા દરેક વાતમાં અવળોજ હતો. પ્રભુની પ્રશંસા જ્યાં ત્યાં થતી તેનાથી સહન ન થાય, છતાં પોતાને અનુભવ લેવો છે તેથી પ્રભુ સાથે વિચરતો. એકવાર પ્રભુ તથા ગોશાળો કૂર્મ ગ્રામ તરફ જતા હતા. રસ્તામાં એક ખેતરમાં એક તલનું ઝાડ હતુ. તે ગોશાળે જોયું અને પ્રભુને પૂછયું. હે પ્રભુ, આ તલનું ઝાડ ઉગસે કે નહિ,અને તેના આ સાત પુષ્પના જીવો મરીને કયાં જશે ! પ્રભુએ કહયું. આ તલનું ઝાડ ઉગશે અને તેના જીવો મરીને તેની શીંગમાં સાત તલ પણે ઉપજશે. આ વાત ગોશાળાને રૂચી નહી તેથી તરતજ તે ઝાડ તેણે મૂળમાંથી ઉખેડી નાખ્યું. અને ભગવાનની વાત ખોટી ઠરાવવા પ્રયત્ન કર્યો. ત્યાંથી પ્રભુ વગેરે વિહાર કરી ગયાં. વર્ષા રૂતુનો સમય હતો. કેટલાક દિવસો બાદ વૃષ્ટિ થવાથી તે ફેંકી દીધેલું ઝાડ ફરીથી ત્યાંજ ઉગ્યું અને તેના જીવો પણ તેમાંજ ઉત્પન્ન થયાં. બીજી વખત ત્યારે ગોશાળો એ ઝાડ જુએ છે ત્યારે પ્રભુ એજ ઝાડ હોવાનો જવાબ આપે છે. ત્યારે ગોશાળો ઠંડો પડી જાય છે.

કૂર્મગ્રામની બહાર વૈસ્યાયન નામનો એક તપસ્વી છઠછઠના તપકરી, સૂર્યસામે આતાપના લઈ રહ્યો છે, તેના માથામાંથી જુઓ નીચે ખરે છે, તપસ્વી જીવદયાને ખાતર તે જુંઓ ઉપાડી ફરી પોતાના માથામાં નાખે છે. પ્રભુમહાવીર તથા ગોશાળો આ રસ્તે

[illegible] તપસ્વીની નિંદા કરવા લાગ્યો, [illegible] ગોશાળાપર તેજુ લેસ્યા ફેંકી. [illegible] દયા આવી, તેથી તેમણે શીતલેશ્યા [illegible] પ્રભાવ દેખી તાપસે વંદન કર્યું.

[illegible] નાખવા જરૂરી છે. તેથી [illegible] કર્યું. પ્રભુએ કહ્યું કે છ માસ [illegible] સામે આતાપના લેવી. [illegible] આહાર કરવો ગોશાળે તે [illegible]

[illegible] એકવાર પ્રભુને તેણે [illegible] કરીશ, ભગવાને કહ્યું, [illegible] એક [illegible] [illegible] તેથી કોઈએ તને કહેલું કે [illegible] તો તારો પુરો. [illegible] માંસના ખીર બનાવેલી. ગોશાળાનું [illegible] ગોશાળો તે હરત સંપટમાં લઈ [illegible] કહ્યું, ભગવાન, મેં તો ખીરનો [illegible] કહ્યું, ખીરનો નહિં, પણ માંસનો ! ગોશાળે [illegible] માંસના કકડા નીકળ્યા. ગોશાળો પેલા શેઠને [illegible] સાધુના શાપના ભયથી મકાનનું બારણું [illegible] ઘણી તપાસ કરી. પણ ઘરનો પત્તો લાગ્યો નહિ [illegible] અપમાન બની તેજુલેશ્યા મૂકીને આખો મહોલ્લો [illegible]

[illegible] ખમાવું છું. એવી શુભ ભાવના ભાવતાં ભાવતાં, ક્ષમાપના કરી અને [illegible] ધારાએ ચઢતાં મરીને આઠમા દેવલોકમાં ગયો.

સાર—[illegible] અને વધતા સમભાવથી [illegible] [illegible] [illegible] શકતો નથી, પ્રભુભક્તાદિનો અત્યંત પ્રભાવ [illegible] ગોવાળે કેટલા કુકર્મો કર્યાં છતાં [illegible] શુભ પરિણામની ધારા ઉદય આવવાથી તે આરાધક બન્યો અને દેવગતિને પામ્યો.

ઉપાશ્રયમાં અંધારૂં હોવાથી ગુરૂ કર્મસંયોગે એક થાંભલા સાથે અથડાયા. માથું ફુટી ગયું, ખૂબ લોહી નીકળ્યું; છતાં તેમનો ક્રોધ તો પ્રચંડજ હતો. સખ્ત વાગવાને લીધે ગુરૂએ ત્યાંજ દેહ મુકયો. ત્યાંથી જ્યોતિષી દેવતા થયો. ત્યાંથી ચવી ચંડકૌશી નામે તાપસ થયો, તે પણ ઘણો ક્રોધી હતો. એકવાર બાગમાં રાજકુંવરને ફુલ ચુંટતો દેખી, તાપસ ક્રોધે ભરાયો, અને હાથમાં ફરસી લઇને મારવા દોડયો. રસ્તામાં પગ લપસી ગયો. તેથી તે એક અંધ કુવામાં પડયો. ફરસી પોતાનેજ વાગી. અને આર્ત ધ્યાનથી મરણ પામીને ચંડકૌશિક સર્પ થયો. ક્રોધ તો મ્હાતો નથી, જે કોઇને દેખે તેને બાળીને ભસ્મ કરે છે. તેણે ઘણા તાપસોને બાળ્યા અને ફરતા એકેક ગાઉ સુધી તેની ધાક બેસી ગઈ કોઇપણ માણસ ત્યાં આગળ જઈ શકતું નથી।

એકવાર શ્રી મહાવીર પ્રભુ ફરતા ફરતાં વર્ધમાન ગામ પાસે આવ્યા. ત્યાંથી જવાને માટે બે રસ્તાઓ હતા. એક વક્રમાર્ગ, બીજો સરળ માર્ગ. લોકોએ પ્રભુને કહ્યું કે આ સરળ માર્ગે જશો નહિ, ત્યાં તો એક વિષધર ઝેરી સર્પ રહે છે. તે લોકોને ભસ્મ કરી દે છે. પ્રભુને તો કંઇ ડર ન હતો. તેથી તેઓ સરળ માર્ગે ચાલ્યા. અને જ્યાં ચંડકૌશિક સર્પનો રાફડો હતો, ત્યાં આવી પહોંચ્યા. સર્પને માણસની ગંધ આવતા, ક્રોધથી ઝેર વર્ષાવતો, ફુંફાડા મારતો બહાર નીકળ્યો. પ્રભુ મહાવીરને ધ્યાનસ્થ જોતાંજ તેમને જોરથી ડંખ માર્યો, તત્કાળ પ્રભુના અંગુઠામાંથી લોહીના બદલે દૂધનો પ્રવાહ છૂટી નીકળ્યો. તે સામે દૃષ્ટિ કરતાંજ ચંડકૌશિક ચમકયો, અહા, આ શું, લાલ લોહીને બદલે સફેદ દૂધ! આ કોઇ પ્રભાવશાળી પુરૂષ છે, ચંડકૌશિક મુગ્ધ બની ગયો. અને પ્રભુના શરીરમાંથી નિકળતો

પદાર્થ પીવા લાગ્યો. તે તેને દુધ-સાકર જેવો સ્વાદિષ્ટ લાગ્યો, પ્રભુએ કહ્યું. 'હે ચંડકૌશિક બુઝ, બુઝ, ક્રોધના પ્રતાપે ત્હારૂં ચોખું ચારિત્ર બાળીને ભસ્મ કર્યું; છતાં તું હજુ કેમ ક્રોધ મૂકતો નથી ? આ શબ્દો સાંભળતાં ચંડકૌશિક વિચારમાં પડયો. આત્મચિંતવન કરતાં તેને જાતિસ્મરણ જ્ઞાન થયું. પોતાની ભૂલોનો પશ્ચાતાપ કરવા લાગ્યો. અને પોતાના કરેલા પાપમાંથી છૂટવા માટે ચંડકૌશિકે પ્રભુ પાસે અણશણ વ્રત લીધું. પ્રભુ વિહાર કરી ગયા. પછી તે ચંડકૌશિકે સાધુજીવન ગાળવા માંડયું. તેણે પોતાનું મ્હોં દરમાં રાખ્યું અને ઉંધે મસ્તકે રાફડામાં અને બહાર શરીર એવી રીતે તપશ્ચર્યા કરી. ત્રાસ ઓછો ભારવાડ વગેરે તે રસ્તે થઇને જવા લાગ્યા. અને તે નાગદેવ દુધ સાકર પુષ્પ વગેરે નાખવા લાગ્યા. મીઠાસને લીધે ત્યાં ઘણી એકઠી થઈ. સર્પને વળગી પડી. લોહી, ચામડી વગેરે તે સર્પનું શરીર ચારણી જેવું બનાવી દીધું. છતાં તે સર્પ વિષમય સ્વભાવને તદનજ ભૂલી ગયો, તેણે અપૂર્વ ક્ષમા ધારણ શુભધ્યાનમાં પ્રવર્તતાં કાળ કરીને તે આઠમા દેવલોકે ગયો.

મહાપુરૂષોનો સ્પર્શ પણ શું શું નથી કરતો, તે આ વાત પરથી જણાશે.

૪૦ અર્જુનમાળી.

શ્રેણિક મહારાજાની રાજગૃહી નગરીમાં એક અર્હિરંત માળી રહેતો હતો. તેનું નામ અર્જુનમાળી. તેને એક સુંદર બગીચો હતો, તેમાં મોગરપાણી નામના યક્ષનું મંદિર હતું. તેમાં યક્ષની મૂર્તિ હતી. તે મૂર્તિના હાથમાં હજાર મણના વજનવાળું એક લોખંડનું મુદ્‌ગર હતું. અર્જુનમાળી નાનપણથીજ યક્ષનો ભક્ત હતો. રોજ તેની સેવાભક્તિ કરતો હતો. તેને છ મિત્રો હતા. જેઓને કોઇનો પણ ડર ન હતો, તેઓ દુરાચારી અને સ્વેચ્છાપૂર્વક ફરનારા હતા. એક વખત રાજગૃહિ નગરમાં પ્રમોદ મહોત્સવ હતો. તેથી અર્જુનમાળી પોતાની બંધુમતી નામની સ્ત્રી સાથે બગીચામાં ગયો. પેલા છ મિત્રો પણ પાછળથી તેજ બગીચામાં આવ્યાં. બંધુમતીને દેખીને વિષયાસક્ત બની તેની સાથે ભોગ ભોગવવાનો આ છએ જણાએ નિશ્ચય કર્યો. અને મંદિરની પાછળ છુપાઈ રહ્યા. અર્જુનમાળી બગીચામાંથી ફુલો ચુંટીને યક્ષને ચઢાવવા મંદિર પાસે આવ્યો અને પુષ્પો ચડાવી યક્ષની સેવા કરવા લાગ્યો. તરતજ પેલા છ મિત્રો બહાર નીકળી આવ્યા અને એક મજબુત રસીથી અર્જુનમાળીના હાથપગ વગેરે બાંધ્યા. અર્જુનમાળીની સ્ત્રી બંધુમતી પાસે આવીને તે છ જણાઓ બળાત્કાર કરીને ભોગ ભોગવવા લાગ્યા. આ દૃશ્ય અર્જુનમાળીથી જોવાયું નહિ. તેને ઘણોજ ક્રોધ ચડયો. પણ લાચાર, તરતજ તેણે ચિંતવ્યું કે હું આ યક્ષની સાચા મનથી ઘણા વખતથી પૂજા કરું છું. છતાં આ યક્ષ નથી પણ

અર્જુનમાળીએ નજીક આવીને સુદર્શનને મારવા મુદ્દગળ ઉપાડ્યું, પણ પવિત્ર મંત્રોચ્ચારના પ્રભાવે તેનું મુદ્દગળ અધરજ સ્થિર રહ્યું. યક્ષનો કોઈ ન ચાલ્યો. તરત યક્ષ અર્જુનમાળીના શરીરમાંથી પસાર થઈ ગયો અને મંદીરમાં મૂર્તિ રૂપે સ્થીર બેસી ગયો.

યક્ષના જવાથી અર્જુનમાળી નિર્બળ થઈ ગયો. છ મહિનાની ભૂખ તરસથી પીડાતો એકદમ તે ધરણીપર ઢળી પડયો. ઉપસર્ગનું નિવારણ થયું જાણી સુદર્શને સંથારો પાળ્યો. અર્જુનમાળી સમજ્યો કે આ મહાન પુરૂષ છે. તેથી તેના પગમાં પડી નમસ્કાર કર્યો, અને ક્યાં જાઓ છો તે પૂછ્યું. સુદર્શને પ્રભુ મહાવીરના દર્શન કરવા જવાની વાત કરી, ધર્મબોધ આપ્યો. અર્જુનમાળી પણ તેની સાથે જવા તૈયાર થયો.

બંને જણા પ્રભુ પાસે ગયા. વંદન કર્યું. પ્રભુએ ધર્મદેશના આપી. અર્જુનમાળી વૈરાગ્ય પામ્યો અને દીક્ષા લીધી. અર્જુનમાળીએ વિચાર્યું કે ઘણા જીવોની હત્યા કરી છે માટે તેનું પ્રાયશ્ચિત કર્યા સિવાય વિશુદ્ધ થઈ શકાશે નહી. તેથી પ્રભુના આદેશ મુજબ તેણે છઠ છઠની તપશ્ચર્યા કરવા માંડી. અને તેનું પારણું કરવા તેઓ રાજગૃહી નગરીના મધ્યમાં થઈ ગૌચરી અર્થે જતાં.

નગરીના લોકો તેને જોઈને ક્રોધિષ્ટ બન્યાં. કોઈ કહે કે આણે પિતાને માર્યો છે. કોઈ કહે માતાને મારી છે, કોઈ કહે કે એણે તો કોઈ કહે ભાઈને, કોઈ કહે કે પુત્રને, તો કોઈ ... બેને, એમ સંભારી સંભારીને ...

અર્જુનમાળીએ નજીક આવીને સુદર્શનને મારવા મુદ્દગળ ઉપાડયું, પણ પવિત્ર મંત્રોચ્ચારના પ્રભાવે તેનું મુદ્દગળ અધરજ સ્થિર રહ્યું. યક્ષનો ઉપાય ન ચાલ્યો. તરત યક્ષ અર્જુનમાળીના શરીરમાંથી પસાર થઇ ગયો અને મંદીરમાં મૂર્તિ રૂપે સ્થીર બેસી ગયો.

યક્ષના જવાથી અર્જુનમાળી નિર્બળ થઇ ગયો. છ મહિનાની ભુખ તરસથી પીડાતો એકદમ તે ધરણીપર ઢળી પડયો. ઉપસર્ગનું નિવારણ થયું જાણી સુદર્શને સંથારો પાળ્યો. અર્જુનમાળી સમજ્યો કે આ મહાન પુરૂષ છે. તેથી તેના પગમાં પડી નમસ્કાર કર્યો, અને કયાં જાઓ છો તે પૂછયું. સુદર્શને પ્રભુ મહાવીરના દર્શન કરવા જવાની વાત કરી, ધર્મબોધ આપ્યો. અર્જુનમાળી પણ તેની સાથે જવા તૈયાર થયો.

બંને જણા પ્રભુ પાસે ગયા. વંદન કર્યું. પ્રભુએ ધર્મદેશના આપી. અર્જુનમાળી વૈરાગ્ય પામ્યો અને દીક્ષા લીધી. અર્જુનમાળીએ વિચાર્યું કે ઘણા જીવોની હત્યા કરી છે માટે તેનું પ્રાયશ્ચિત મહાન તપશ્ચર્યા કર્યા સિવાય વિશુદ્ધ થઇ શકાશે નહી. તેથી પ્રભુના આદેશ મુજબ તેણે છઠ છઠની તપશ્ચર્યા કરવા માંડી. અને તેનુ પારણું કરવા તેજ રાજગૃહી નગરીના મધ્યમાં થઇ ગૌચરી અર્થે નીકળ્યા.

નગરીના લોકો તેને જોઇને ક્રોધિષ્ટ બન્યાં. કોઇ કહે કે એણે મારા પિતાને માર્યા છે. કોઇ કહે માતાને મારી છે, કોઈ કહે બ્હેનને તો કોઈ કહે ભાઇને, કોઇ કહે કે પુત્રને, તો કોઇ કહે કે સ્ત્રીને, એમ સંભારી સંભારીને કહેતા જાય. અને જે દેખે તે અર્જુન-

[illegible] ને મારતા જાય. કોઈ લાકડી મારે, કોઈ પથ્થર મારે, કો[illegible] એમ મારતા જાય અને નિંદા કરતા જાય. છ[illegible] [illegible] પણ દ્વેષ કર્યા વગર શાંત ભાવે બધું સહ[illegible] [illegible] ઘણાના જાન લીધા છે, પણ કોઈ હજુ [illegible] એટલા તો ઠીક છે. આવી રીતે અર્જુનમાળીને [illegible] એક ગામમાં પણ ક્ષોભ લાવ્યા વગર [illegible] અને આત્મ સંયમમાં વધુ ને વધુ દ્રઢ [illegible] ચારિત્ર પાળી. પંદર દિવસનો સંથારો [illegible] પામ્યા અને સિદ્ધ થયાં.

[illegible] ક્ષમાવાન મહાત્માને !

---

૪૧ સતી સુભદ્રા.

[illegible] શ્રાવક, તેની સ્ત્રીનું નામ [illegible] નામ સુભદ્રા. આ પુત્રી રોજ ઉપાશ્રયમાં [illegible] ધાર્મિક પુસ્તકો વાંચે. અને [illegible] શીખ્યા, પ્રતિક્રમણ શીખી, જીવાજીવનું [illegible] કર્મપ્રકૃતિ જાણી. એટલુંજ નહિ પણ [illegible] આત્માના ઉન્નતિ શીખી; તેનો સ્વભાવ [illegible] અને [illegible] તે ઉંમર લાયક થઈ; એટલે તેના [illegible] લાયક પતિની તપાસ કરવા માંડી.

એકવાર બુદ્ધદાસ નામના એક બૌદ્ધમાર્ગી ગૃહસ્થે, સુભદ્રાને સુશીલ અને રૂપવાન જાણીને તેનું માગું કર્યું. પિતાએ પરધર્મમાં તેને આપવા ના પાડી. તેથી બુદ્ધદાસ શ્રાવક થયો. જીનદાસે સુભદ્રાનું તેની સાથે લગ્ન કર્યું. સુભદ્રા સાસરે આવી. તેની નણંદ સાસુ વગેરે બૌદ્ધધર્મી, અને સુભદ્રા જૈન ધર્મી. તેથી બંનેનો મેળ મળ્યો નહિ. પરિણામે સાસુ નણંદ રોજ કંકાસ કરવા લાગી. અને સુભદ્રાને સતાવવા લાગી. તેમજ સાચા ખોટા વાંક કાઢી સુભદ્રાને ઠપકો અપાવવાના પ્રયત્ન કરવા લાગી. છતાં બુદ્ધદાસને તેના પતીવ્રતપણાની ખાત્રી હતી. તેથી તે સુભદ્રાને કંઈ કહેતો નહિ. સાસુ નણંદનું જોર વધેજ જતું. સુભદ્રા બધું સમભાવે સહન કરતી. છતાં સાસુ વગેરેના વિશેષ કંકાસથી સુભદ્રા નિત્ય નિયમ સાચવી કર્મનો જ દોષ કહાડતી દિવસો પસાર કરવા લાગી.

એકવાર કોઇ જૈન સાધુ સુભદ્રાને ઘેર વહોરવા પધાર્યા. સુભદ્રા એ તેમને પ્રેમપૂર્વક વંદન કર્યું. તેવામાં વંટોળીયો થયો. ખૂબ પવનના વાવાથી મુનિની આંખમાં એક તણખલું પડયું અને મુનીને પીડા થવા લાગી. આ મુનિ જીનકલ્પિત સ્થવીર મહાત્મા હતા, એટલે શરીરના સંસ્કારથી વિમુખ હતા. સુભદ્રાને દયા આવી. તેથી સુભદ્રાએ પોતાની જીભના ટેરવાથી પેલું તણખલું ઉપાડી લીધું; પણ સુભદ્રાનું કપાળ મુનિના કપાળ સાથે અડી ગયું. તેથી સુભદ્રાએ કરેલા કંકુના ચાંલ્લાની છાપ મુનિના કપાળમાં પડી. મુનિ ત્યાંથી ભિક્ષા લઇને બહાર નીકળ્યા.

નિકળતાંજ સુભદ્રાની સાસુ નણંદે મુનિના કપાળમાં ચાંલ્લો જોયો. તેઓ તો સુભદ્રાના છિદ્રો શોધનીજ હતી. અને સુભદ્રાના પ્રમાદનો

[illegible] નરતમ બુદ્ધદાસને બતાવ્યું; અને
[illegible] કેવી પતિવ્રતા છે !

[illegible] ત્યારથી બુદ્ધદાસે તેને સાચ
[illegible] ઓ, તે કર્મને જ દોષ દેવા લાગી.
[illegible] દૂર કરવાના વિચાર કરવા
[illegible] દેવીનું આરાધન કર્યું. દેવી
[illegible] કર. બહેન, સવારે સઘળું

[illegible] દેખાયા નહિ. કોઈને
[illegible] પણ વાત જાણી. સૌ કોઈ
[illegible] કર્યા, પણ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] કરે!

[illegible] અને આ વાતથી [illegible]
[illegible]

આજીજી કરી અને મહા મુશ્કેલીએ રજા મેળવી. સુભદ્રા કુવા આગળ આવી પહોંચી.

સુભદ્રાના પ્રયાસથી ચારણી પાણીથી ભરાઇને બહાર આવી. ગામ લોકો આશ્ચર્ય પામ્યા. તરત જ તેણે રાજગૃહી નગરીના ત્રણ દરવાજાને પાણી છાંટયું. દરવાજા એકદમ ઉઘડી ગયાં અને ચોથો દરવાજો રહેવા દીધો. અને કહ્યું કે હજુ કોઇ સતી પતિવ્રતા હોવાનો દાવો કરતી હોય તો તેમના માટે આ દરવાજો રાખ્યો છે: તો પોતાની ઉમેદ પાર પાડે, છતાં કોઇ તૈયાર થયું નહિ.

સુભદ્રાને સૌ કોઇ ધન્યવાદ આપવા લાગ્યાં, તેના સાસુ નણંદના મ્હોં કાળા થયા અને બધા તેમને ધિક્કારવા લાગ્યા. છેવટે રાજાએ પણ તે સતીને ઘણું માનપાન પહેરામણી આપ્યાં. અને વાજતે ગાજતે તેને ઘેર પહોંચાડી.

સાર—(૧) પતિવ્રતાપણું એ જ સ્ત્રીઓનો મુખ્ય ધર્મ છે. (૨)પરધર્મમાં કન્યા આપવાથી બહુ જ નુકસાન થાય છે. (૩) સાસુ વહુના સંતાપ જગતમાંથી ઓછા થવાની જરૂર છે, તેને માટે ધાર્મિક કેળવણી અને સદાચારોનું શિક્ષણ સ્ત્રિઓમાં ફેલાવવું બહુજ જરૂરી છે.

(લેખક.)

૪૨ ચંદનબાળા.

ચંપાનગરીના દધિવાહન રાજાને ધારિણી નામની રાણીથી એક પુત્રી થઇ હતી. તેનું નામ વસુમતિ. વસુમતિ પણ સુભદ્રાની માફક ભણી અને ધાર્મિક નૈતિક કેળવણી લઇને સુશીલ બની. અને સહિયરો સાથે આનંદમાં વખત વીતાવવા લાગી.

એકવાર કૌશાંબી નગરીના રાજા શતાનિકે લશ્કર લઇ ચંપાનગરીને ઘેરો ઘાલ્યો. દધિવાહન પોતાના લશ્કરથી ખૂબ લડ્યો. પણ ફાવ્યો નહિ પોતાનું લશ્કર મરાયું તેથી બચવાની આશાએ દધિવાહન રાજા નગર છોડીને નાસી ગયો. લશ્કર ગામમાં પેઠું અને લુંટ ચલાવવા માંડી. ધારીણી રાણી અને વસુમતિ મહેલમાં કલ્પાંત કરે છે. તેવામાં તે લશ્કરમાંનો એક ઘોડેસ્વાર તે મહેલમાં પેઠો. અને બંનેને પકડીને બાંધ્યા. તે ઘોડેસ્વારે ધારણીને કહ્યું, ચાલ મારી સાથે, હું તને મારી સ્ત્રી બનાવવાનો છું. આ સાંભળતાં રાણીને ધ્રાસકો પડ્યો. અને ત્યાંજ જીભ કચરીને મરી ગઇ. વસુમતી ગભરાઇ ગઇ. ઘોડેસ્વારે વિચાર્યું કે તેની માની માફક આને પણ હું કહીશ. તો તે પણ મરી જશે. તેથી તેણે બહુજ મીઠાશથી વસુમતિને આશ્વાસન આપ્યું. અને કૌશાંબી નગરીમાં લઇ ગયો. ત્યાં ઘોડેસ્વારે વિચાર કર્યો કે આ કન્યા બહુજ ખુબસુરત છે, માટે જો તેને હું વેચું તો મારૂં દરિદ્ર જાય અને હું એશ આરામ ભોગવું. નોકરી કરતાં તો જીંદગી

ગઇ, પણ કંઇ વળ્યું નહી. તેથી તે વસુમતિને વેચવાં કૌશાંબીનગરીની બજારમાં આવ્યો અને લીલામ બોલવા લાગ્યો. (ત્યાં પશુ, પક્ષીઓ, ધન, માલ, ઉપરાંત મનુષ્યોનું પણ તે વખતે લીલામ થતું.) એવામાં એક વેશ્યાએ આવી વસુમતીને ખુબ સુંદર દેખીને મ્હોટી બીટ મૂકી. અને તે લઇ જવાની તૈયારીમાં હતી, તેવામાં ત્યાં ધનાવહ નામનો એક ધનાઢ્ય શેઠ આવ્યો. વસુમતિની આકૃતિ જોતાંજ તેને લાગ્યું કે આ એક સુશીલ અને સાધ્વી સ્ત્રી જેવી લાગે છે; અને જરૂર તે ખાનદાન કુટુંબની હોવી જોઇએ. જો તેને વેશ્યા લઇ જશે તો મહા અનર્થ થશે. તેમ ધારી તેણે મ્હોટી રકમ આપીને વસુમતિને ખરીદી લીધી.

વસુમતિને તેનું નામ ઠામ ગામ પૂછતાં તેની આંખોમાં આંસુ ભરાઈ આવ્યાં. અને તે બોલી શકી નહિ, શેઠ તેને ગભરાયલી જાણીને વધુ પુછ્યા વગર પોતાને ઘેર લઈ ગયો અને પોતાની સ્ત્રી મૂળાને સોંપી, અને તેને પ્રેમપુર્વક પુત્રી તરીકે રાખવા સુચના કરી..

મૂળા તો ઇર્ષાનું મૂળ હતી. તેણે ધાર્યું કે હું વૃદ્ધ થઇ છું, તેથી શેઠ આ કન્યાને પરણવા માટેજ લાવ્યા હશે. અને પછી મ્હારો કોઇ ભાવજ પૂછશે નહિ.

અહિં વસુમતીનું નામ ન મળવાથી તેનું નામ 'ચંદનબાળા' પાડ્યું. પણ મૂળા તો તેને ચંદના કહીનેજ બોલાવતી. મૂળાનો અદેખાઇ તો દીન પ્રતિ દીન વધતી જ ચાલી અને તેને બહુ દુખ-દેવા લાગી.

એકવાર શેઠ થાકયા પાકયા બહારથી આવેલા, ચંદનબાળાએ

[illegible] ગ ધોવા માટે ઉતાવળે શેઠને પાણી આપ્યું. ઉતાવળને લીધે ચંદન[illegible] માથાનો અંબોડો છૂટી ગયો, નીચે પડીને બગડશે એમ [illegible] અંબોડો પકડી લીધો. ચંદનબાળાએ તે માથામાં બરા-[illegible] આ દૃશ્ય પેલા મૂળાના જોવામાં આવ્યું. તેને ખાત્રી [illegible] મોહિત થયા છે. તેથી ચંદનાનો ઘાટ [illegible] એમ વિચારવા લાગી.

[illegible] દિવસ બહાર ગામ ગયા. મૂળાને લાગ [illegible] ચંદનબાળાના બધા વાળ કઢાવી [illegible] અને પગમાં બેડીઓ પહેરાવી. એક ઓરડામાં પુરી [illegible] અને ઓરડાને તાળુ લગાવી મૂળા પિયરમાં પહોંચી ગઈ. ચંદનબાળા કર્મનો પશ્ચાતાપ કરતી નવકાર મંત્રનું સ્મરણ કરવા લાગી. તેણે અઠમ તપ શરૂ કર્યો.

ત્રણ દિવસ પછી શેઠ ઘેર આવ્યા. કોઈ મળેજ નહિ. શેઠે તપાસ ઘણી કરી, પણ પત્તોજ ન લાગે. આખરે એક વૃદ્ધ ડોશીમાએ કહ્યું કે ચંદનાને ઓરડામાં પૂરીને મૂળા પીયર જતી રહી છે. આ સાંભળી શેઠને ઘણો ક્રોધ ચડ્યો. તરતજ ઓરડાના દ્વાર ખોલ્યા. તો ચંદનબાળા બેઠી છે અને પ્રભુનું સ્મરણ કરે છે. માથે મુંડો જોઈ તથા તેની આ દશા જોઈ શેઠનું હૈયું દુઃખથી ભરાઈ આવ્યું.

શેઠે ચંદનબાળાને કહ્યું, બહેન, ધીરજ રાખ. હું બધી વ્યવસ્થ[illegible] કરું છું. તું ત્રણ દિવસની ભૂખી હઈશ, માટે રસોડામાં કંઈ હો[illegible] તો તને આપું. શેઠે તપાસ કરી. પણ ખાવાનું કંઈ મળ્યું ન[illegible] [illegible] ત્રણ દિવસના બાફેલા બાકળા હતા. તે લઈને તેણે ચંદનબાળ[illegible]

આપ્યા. અને એક સુપડું આપ્યું. જે વડે બાકળા સાફ કરીને ખાવાનું જણાવ્યું અને તે દરમીયાન પોતે લુહારને બેડીઓ તોડવા માટે બોલાવી લાવવાનું કહીને શેઠ ગયા.

અહિં ચંદનબાળા એક પગ ઉંબરામાં અને એક પગ ઉંબરાની બહાર રાખીને, સુપડા વતી બાકળા સાફ કરી ખાવાનો વિચાર કરે છે. પણ જમતા પહેલા સાધુ મુનિને તે જુમતી ન હતી. તેણે વિચાર્યું કે જો કોઈ સાધુ મુનિરાજ ભિક્ષા અર્થે અહિં આવે તો હું આ બાકળા તેમને વહોરાવી મ્હારો જન્મ સાર્થક કરૂં.

એવામાં એક અભિગ્રહ ધારી મહાત્મા ત્યાંથી નીકળ્યા. ચંદન બાળા પ્રત્યે જોયું. ચંદનબાળા આનંદ પામી. પરંતુ તે વખતે ચંદનબાળાની આંખમાં આંસુ ન હતાં, તેથી તે મહાત્મા ત્યાંથી ચાલી ગયા. આ જોઈને ચંદનબાળા પશ્ચાતાપ કરવા લાગી અને બોલી: અહો, ધિક્કાર છે મારા જીવનને, આ રંક સામે કોઈપણ જોતું નથી. એમ કહેતાં તેણી રૂદન કરવા લાગી. તત્કાળ તે મહાત્મા પાછા ફર્યાં. અને સુભદ્રા પાસે આવી પહોંચ્યા. સુભદ્રાએ પોતાના જીવનનું અહોભાગ્ય માનીને તે મહાત્માને આ બાકળા વહોરાવી દીધા.

આ મહાત્મા કોણ. સર્વજ્ઞ થી પ્રભુ મહાવીર, તેમણે ઉપરના સઘળા બોલનો મહાન અભિગ્રહ ધાર્યો હતો. પાંચ માસ અને પચીસ દિવસે આ અભિગ્રહ પ્રભુનો પુરો થયો. સુપાત્ર દાનના પ્રભાવથી એકદમ ધડાધડ કરતી ચંદનબાળાની બેડીઓ તુટી ગઈ. મસ્તકે સુંદર વાળ આવી ગયાં અને દેવતાઓએ ત્યાં ધનની વૃષ્ટિ કરી. વાત ગામમાં પ્રસરી ગઈ. ધનાવહ શેઠ લુહારને બોલાવીને

[illegible] નેમનાથ પ્રભુને વાંદીને પાછ
[illegible] કપડાં પાણીથી ભિંજાય
[illegible] ગુફામાં દાખલ થયાં, અં
[illegible] કરવાં સૂકવવા મૂકયાં.

[illegible] રહનેમિ (રથનેમિ) એ
[illegible] પ્રભુ પાસે વંદન કરવ
[illegible] પણ તે જ ગુફામાં પેઠા
[illegible] હતા, પણ રાજેમતિ
[illegible] નજર રાજેમતિ ઉપર
[illegible] રહનેમિને કામવિકાર
[illegible] તેઓ રાજેમતિ પાસે
[illegible] રૂપ છે ! આટલી નાની
[illegible] હું પણ ભોગ ભોગવ
[illegible] આવો અને આપણે સુખ
[illegible] રહનેમિ, તમે આ શું બોલો છો ?
[illegible] ભોગની ઉપેક્ષા શું હજુ તમે
[illegible]

રહનેમિ—[illegible] વાત ખરી, પણ તમારા જેવી [illegible] સાધુપણું છોડી દેવું મને ઠીક લાગે છે. [illegible] બંને સુખ ભોગ ભોગવશું અને પછી સાધુ [illegible] થઈ શકાતું !

રાજેમતિ—ધિક્કાર છે, તમારા જીવનને, રહનેમિ, ધિક્કાર છે. તમારા [illegible] નેમનાથે મને છોડી અને શું તમે તે છોડેલા વિષને

ફરી ભોગવવા માગો છો? અગંધન કુળના સર્પો મરી જતાં પણ વમેલું વિષ પાછું લેતા નથી.

તો મહાન રત્નચિંતામણી સમાન મળેલા આ સાધુ માર્ગથી ભ્રષ્ટ બની તમારા ભાઇથી છંડાયેલી છું, તેની સાથે શું તમે ભોગ ભોગવવા માગો છો? સ્વપ્નેય પણ તેમ બનનાર નથી. વળી હું સાધ્વી છું એટલે તમારી તે ઇચ્છા ત્રિકાળે પણ તૃપ્ત થવાની નથી. એક તિર્યંચ સર્પ જેવા પ્રાણીઓ સમજે, અને તમે દિક્ષિત છતાં ભોગની ઇચ્છા ધરાવો છો, સમજો, રહનેમિ! સમજો, તમારો આત્મ ધર્મ વિચારો. હું ઉગ્રસેન રાજાની પુત્રી છું. તમે સમુદ્રકુમારના પુત્ર છો! મહેરબાની કરી આપણા બંનેનાં કુળ તરફ એકવાર નજર કરો. વળી સંયમી બનીને જ્યાં ત્યાં ફરતાં ઘણી સૌંદર્યવાન સ્ત્રીઓ જોશો, અને તેમાં મનલુબ્ધ કરશો તો અનંત સંસારમાં ભ્રમણ કરતા છતાં પણ તમારો પાર નહિ આવે. ઉત્તમ મનુષ્યભવ, ઉચ્ચકુળમાં જન્મ, શાસ્ત્ર શ્રવણ, સદ્‌ગુરુનો સમાગમ જૈનધર્મ અને સંયમ, જીવને અનંતકાળે પણ મળવા દુર્લભ છે જાઓ, જાઓ, રહનેમિ, જાઓ, અને તમારા ભ્રષ્ટ વિચારો છોડી, વિશુદ્ધ થવા શ્રી નેમિશ્વર ભગવાન પાસે જાઓ, અને પાપની આલોચના લઈ સંયમ માર્ગને સુધારો.

આ સાંભળી રહનેમિ ઠંડાગાર થઇ ગયા. રાજમતિના બોધક વચનો રહનેમિના હૃદયમાં આરપાર ઉતરી ગયા. તેમણે તરતજ રાજેમતિની ક્ષમા માગી. અને પોતાને ખરાબ વાસનાથી ઠેકાણે લાવવા માટે તેની પ્રશંસા કરી. રહનેમી પ્રભુ પાસે જઇ આલોચના લઇ શુદ્ધ થયા, અને સંયમમાર્ગમાં અદ્દભુત રીતે આગળ વધી કૈવલ્ય જ્ઞાનને પામ્યા.

[illegible] રહનેમીને સ્થિર કર્યા, ત્યાંથી કપડા પહેરી પ્રભુ[illegible]
[illegible] સંયમ, તપ, ક્રિયાઓમાં આત્માને ભાવત[illegible]
[illegible]

[illegible] બ્રહ્મચારી સતી–સાધ્વીને. તેમને
[illegible]

૪૪ દેવકીજી, ગજસુકુમાર અને છ પુત્રો

[illegible] નામની નગરી હતી. એકદા
[illegible] કરતા ત્યાં પધાર્યા. તેમની
[illegible] આજ્ઞા પણ હતા. જેઓ એક
[illegible] ઉંમરમાં
[illegible] હતા. તેઓ દિક્ષા લઇને
[illegible] હતા. એકવાર [illegible] પાર-
[illegible] છ જણા બબ્બે જણાની જુદી
[illegible] નગરીમાં ભિક્ષાર્થે નીકળ્યા. તેમા
[illegible] રાજાના મહે-
[illegible] દેવકીજી આ બે મુનિને જોઇ
[illegible] તેમને ભોજનગૃહમાંથી લાડુ
[illegible] ગયા બાદ બીજી જોડી ફરતી ફરતી
[illegible] દેવકીજીએ માન્યુ કે આ જોડી ફરીવાર
[illegible] ? છતાં કંઇપણ પૂછ્યા વગર તેમને પણ લાડુ
[illegible] જોડી પણ ત્યાંથી ચાલી ગઇ. ત્યારબાદ ત્રીજી
બે સાધુની જોડી પણ ભિક્ષાર્થે ફરતાં ફરતાં દેવકીજીને ત્યાં જ આવી.
દેવકીજીએ વંદન કર્યું અને આહારપાણી વહોરાવી પૂછયુંઃ અહો,
મહાત્મન્, શ્રીકૃષ્ણ વાસુદેવની આ વિશાળ દ્વારિકા નગરીમાં આપને
આહારની પ્રાપ્તિ ન થઇ, કે જેથી એકજ ઘરમાં ત્રણ ત્રણ વખત

આપને આવવું પડયું, ઉક્ત મુનિવરો દેવકીનું કથન સમજી ગયા અને કહ્યું, હે દેવાનુપ્રિયા. આ નગરીમાં અમને આહારપાણી ન મળે એવું કંઇ નથી. વળી અમે તો આ પહેલીજ વાર અહિં આવ્યા છીએ, અમારા પહેલા આવેલા સાધુઓ અમે નહી પણ બીજાજ. તે સાંભળી આશ્ચર્ય પામી દેવકીજી બોલ્યા, મહારાજ ત્યારે આપ બધા એકજ સરીખા લાગો છો તો આપ કોણ છો તે કૃપા કરી કહેશો ? સાધુઓ બોલ્યા. અમે ભદ્દીલપુર નગરના રહેવાસી, નાગ ગાથાપતિ અને સુલસા દેવીના ૭ પુત્રો, એકજ ઉદરથી ઉત્પન્ન થયા છીએ, અને દીક્ષા લઇને છઠછઠના પારણા કરીએ છીએ. આજે પારણાનો દિવસ હોવાથી અમે ૭ સાધુઓની જુદી જુદી ત્રણ જોડી કરીને ભિક્ષાર્થે નિકળ્યા છીએ. એટલું કહ્યા બાદ તેઓ ત્યાંથી ચાલ્યા ગયા.

દેવકીજી વિચારમાં પડયાં કે અતિમુક્તકુમાર સાધુએ મ્હને કહેલું કે તમે નળકુબેર સરીખા સુરતરૂપમાન આઠ પુત્રોને જન્મ આપશો અને તેવા પુત્રો આ ભરતક્ષેત્રમાં કોઇ માતા જન્મશે નહિ. તો શું તે મહાત્માનું વચન મિથ્યા ગયું ! કેમકે મને લાગે છે કે મ્હારા કૃષ્ણ વાસુદેવ જેવા પુત્રો જન્મનાર બીજી માતા હજુ ભરતક્ષેત્રમાં છે. માટે હું શ્રી નેમનાથ ભગવાનને પૂછી શંકાનું સમાધાન કરૂં.

તરતજ દેવકીજી રથમા બેસી પ્રભુ પાસે આવ્યાં અને વંદન કર્યું. તરતજ પ્રભુએ કહ્યું, હે દેવકીજી, તમને સંદેહ થયો હતો કે અતિમુક્તકુમારનું વચન મિથ્યા ગયું ? દેવકીએ કહ્યું, સત્ય વાત છે ભગવાન !

ભગવાને કહ્યુઃ—ભદ્દીલપુર નગરમાં નાગ નામે ગાથાપતિ અને સુલસા નામે તેની સ્ત્રી હતી. સુલસાને બાલ્યપણમાં એક નિમિત્તિયાએ

[illegible] મરેલા અવતરશે. ત્યારથી સુલસા હરિણૈ-
[illegible] કરવા લાગી. દેવ પ્રસન્ન થયા. દેવકીજી, તમે
[illegible] સાથે ગર્ભ ધારણ કરતાં. તે વખતે સુલસા
[illegible] અને તમે જીવતા બાળકોને જન્મ આપતા
[illegible] તે ઉપાડી સુલસાના ગર્ભમાં મૂકતો.
[illegible] ગર્ભમાં સાહરણ કરીને મૂકતો. અને
[illegible] જન્મ આપતાં. હે દેવકીજી. આ છએ
[illegible] મુક્તકુમારનું વચન મિથ્યા નથી
[illegible] આનંદને પાર ન રહ્યો. તત્કાળ દેવ-
[illegible] તે છ સાધુ પુત્રોને વંદના કરવા
[illegible] દેવકીજીના સ્તનમાંથી દૂધની
[illegible] પ્રફુલ્લિત બની, બોલી પ્રભુને
[illegible]

[illegible] તેને પુત્રો માટે બહુજ
[illegible] અહો, ધિક્કાર છે મ્હને,
[illegible] મેળવી શકી નહિ
[illegible] પણ મ્હને છ મહિને વંદન
[illegible] પોતાના બાળકોને રમાડે
[illegible] કહાવે છે, હું તો [illegible]
[illegible] આર્તધ્યાન કરવા લાગી.
[illegible] ચિંતાનું કારણ [illegible]
[illegible]

કૃષ્ણે કહ્યું. ફીકર નહિ. દેવ ગયો. શ્રીકૃષ્ણે માતા પાસે આવી આશ્વાસન આપ્યું. દેવકીજીને ગર્ભ રહ્યો, નવ મહિને પુત્રનો પ્રસવ થયો. દેવકીજીના આનંદનો પાર રહ્યો નહિ. પુત્ર રૂપરૂપનો અવતાર, નામ પાડ્યું ગજસુકુમાર. કુમાર દિવસે ન વધે એટલો રાત્રે વધે, અને રાત્રે ન વધે એટલો દિવસે વધે, દેવકીજીએ બાળસ્નેહના મીઠા કોડ પૂર્ણ કર્યા. બાલ્યાવસ્થા વીતાવી કુમારે યૌવનાવસ્થામાં પ્રવેશ કર્યો.

દ્વારિકા નગરીમાં સોમિલ નામે બ્રાહ્મણ હતો, તેને એક પુત્રી, નામ સોમા, સોમા તો રૂપનો ભંડાર. શ્રીકૃષ્ણે એકદા તેને જોઈ. ગજસુકુમાર સાથે લગ્ન કરવા ઇચ્છ્યું. સોમાને લઈ રાજમહેલમાં સ્થાપી. અને લગ્ન કરવાનો નિશ્ચય કર્યો. તેવામાં અરિષ્ટનેમિ ભગવાન પધાર્યા. શ્રીકૃષ્ણ તથા ગજસુકુમાર વંદન કરવા ગયા. પ્રભુએ ધર્મબોધ આપ્યો. ગજસુકુમાર વૈરાગ્ય પામ્યા. ઘેર આવી દિક્ષાની રજા માગી. માતા તથા શ્રીકૃષ્ણે દીક્ષા નહિ લેવા ઘણું સમજાવ્યા. પણ જેનું હૃદય વૈરાગ્યરસથી તરબોળ બની ગયું હોય તેને શું ! દેવકીજીએ સોમા સાથે લગ્ન કરવાનું કહ્યું. પણ જેના હૃદયમાં વિકારમાત્રને સ્થાન ન હોય તેને શું ! આખરે રજા મળી. અને ગજસુકુમારે માતા, પિતા, ભાઈ, સગાં, સ્ત્રી, રાજ્યવૈભવ, એ તમામનો ત્યાગ કરી પ્રભુ પાસે દિક્ષા લીધી. પોતાના કર્મને બાળી બાળી, ભસ્મ કરી, જન્મ, જરા મૃત્યુના ભયંકર દુઃખોથી જેમને બચવું છે તે શું શું નથી કરતા ! ગજસુકુમાર પ્રભુની આજ્ઞા લઈ તેજ રાત્રીએ સ્મશાનમાં ગયા, અને બારમી ભિક્ષુક પ્રતિમા ધારણ કરીને કાયોત્સર્ગ ધ્યાનમાં સ્થિર થઈને રહ્યા અને ઉત્તમ ભાવના ભાવવા લાગ્યા.

ગજસુકુમારની દીક્ષાની વાત પેલા સોમિલ બ્રાહ્મણે જાણી,

[illegible] આવ્યો. પોતાની પુત્રીને રખડતી મૂકી તે માટે [illegible] અને વેર-ભાવના તેનામાં જાગૃત થઇ. [illegible] કરવા માટે દીક્ષા સમય પહેલાં [illegible] તે સ્મશાન આગળ થઇને ઘેર [illegible] ગજસુકુમારને ધ્યાનસ્થ જોયાં. જોતાંજ તે [illegible] તેનું વેર લેવાનું ઇચ્છયું. તેણે [illegible] અંધકારે, મોડી રાત્રીએ સ્મશાનમાં [illegible] તરતજ આસપાસથી લાકડા વીણી [illegible] એક તળાવ પાસે જઈ પલળેલી [illegible] ગજસુકુમારનાં માથાપર ગોળ ફરતી [illegible] ધગધગતા અંગારા લાવી તે [illegible] કામ કરી સોમિલ ત્યાંથી ભય- [illegible] ઘેર પહોંચી ગયો.

[illegible] જાય છે, તેમ તેમ વધુને વધુ [illegible] છે માથામાં મોટા મોટા ખાડાઓ [illegible] વેદના મુનિને થતી જાય છે। પણ [illegible] તે તો અદ્‌ભુત ક્ષમાની મૂર્તિ! [illegible] છે, અને તડતડ અવાજ સંભળાય છે, [illegible] સસરાને ધન્યવાદ આપતા [illegible] ભાવના ભાવતા જાય છે; [illegible] જ્યોતિથી ગજસુકુમારના કર્મ બળીને [illegible] કેવળજ્ઞાન કેવળદર્શન પ્રાપ્ત થયું. દેવોએ [illegible] કર્યા, દીવ્યગાનનો નાદ કર્યો.

[illegible] તો પોતાના અવિચળ નિયમ

સુવર્ણ સોનેરી કિરણો જગતપર પ્રસારી દીધાં. શ્રીકૃષ્ણ મહારાજ ચતુરંગી સેના સાથે પ્રભુને વંદન કરવા નીકળ્યા; રસ્તામાં એક વૃદ્ધ માણસને જોયો. જે એક ચણાતો મકાનમાં એક પછી એક ઇંટો લઈ જતો. અને થાકથી તે નિરાશાના ઉદ્ગારો કાઢતો. આ વયોવૃદ્ધ ડોસાને જોઈ શ્રીકૃષ્ણને દયા આવી. તેથી હાથીના હોદ્દા ઉપરથી ઉતરી શ્રીકૃષ્ણે એક ઈંટ ઉપાડીને મકાનમાં મૂકી. તરતજ આખી સેનાએ એકેક ઈંટ ઉપાડી મકાનમાં મૂકી. અને ડોસાનું કામ પૂરૂં કર્યું. તેણે શ્રીકૃષ્ણનો ઉપકાર માન્યો. ત્યાંથી શ્રીકૃષ્ણ પ્રભુ પાસે પહોંચ્યા અને વંદન કર્યું. ત્યાં પોતાના ભાઈ ગજસુકુમારને શ્રીકૃષ્ણે જોયા નહિ તેથી ક્યાં છે તે જાણવા પ્રભુને પૂછ્યું. પ્રભુએ કહ્યું. હે કૃષ્ણ, ગજસુકુમારે પોતાનું કામ સિદ્ધ કર્યું! શ્રીકૃષ્ણે કહ્યું: કેવી રીતે ભગવાન! પ્રભુએ કહ્યું:—ગજસુકુમારને બારમી સાધુ પ્રતિમા ગ્રહણ કરવાની ઇચ્છા હતી. મ્હારી રજા લઈ સ્મશાનમાં ગયા. ત્યાં એક પુરૂષે તેમને સહાય કરી. પરિણામે તેમનું કાર્ય સિદ્ધ થયું. જેવી રીતે પેલા વૃદ્ધની ઇંટો ઉપાડી તમે તેનું કામ પૂરૂં કર્યું તેવી રીતે.

શ્રીકૃષ્ણનાં નેત્રો લાલ થયા, તેમને ક્રોધ આવ્યો. ભગવાને ક્રોધ ન કરવા સમજાવ્યું. શ્રીકૃષ્ણે કહ્યું, ભગવાન ત્યારે હું તે પુરૂષને કેમ ઓળખી શકું? પ્રભુએ કહ્યું. તમને તે પુરૂષ રસ્તામાં મળશે, અને તમને દેખીને તે ભયભીત પામી હૃદયભંગ થઈ ત્યાંજ મૃત્યુ પામશે. શ્રીકૃષ્ણ પ્રભુને નમસ્કાર કરી ત્યાંથી ઉઠી સ્વસ્થાનકે જવા આવ્યા. સોમિલને પણ વિચાર થયો કે શ્રીકૃષ્ણ, ભગવાનને વાત પૂછશે અને ભગવાન સઘળી હકીકત તેમને કહેશે તેથી તે ભયભીત બની ફેરથી નીકળી ગયો. ત્યાં રસ્તામાંજ શ્રીકૃષ્ણનો ભેટો થયો. સોમિલ ગભરાયો અને ત્રાસ પામી એકદમ ત્યાં હૃદયભંગ થઈ ભૂમિપર પડ્યો.

[illegible] તેની પાસે ગયા. અને મરણને શરણ થયો. શ્રીકૃષ્ણને ખબર પડી, [illegible] ચંડાળો પાસે તેના [illegible] શરીરના ટુકડેટુકડા કરી નાખ્યા અને [illegible] તે જગ્યાએ પાણીનું સિંચન કરાવી શ્રીકૃષ્ણ [illegible] ગયાં.

[illegible] ગજસુકુમાર નિર્વાણ પામી મોક્ષગતિમાં બીરાજ્યાં. ધન્ય [illegible] ગજસુકુમાર સમા મહા ક્ષમા સાગર સાધુને ! તેમને આપણાં [illegible]

૪૫ પદ્માવતી

દ્વા[illegible] રાજા, તેમને પદ્માવતી નામે રા[illegible] [illegible] શ્રીકૃષ્ણ તથા પદ્માવતી વંદન ક[illegible] [illegible] પદ્માવતી વૈરાગ્ય પામી ઘેર આવ્યાં. [illegible] હે ભગવાન આ દેવલોક સમો [illegible] [illegible] યશે ?

[illegible] —

[illegible] અગ્નિકુમાર દેવના કોપથી તારી નગરીનો વિનાશ [illegible] ધન્ય છે જાલી, મયાલી [illegible] કે જેઓએ રાજવૈભવનો ત્યાગ કરી [illegible] અપુણ્યવંત છું અને [illegible] દિક્ષા લેવા સમર્થ નથી. પ્રભુએ [illegible]

---

* [illegible] આશ્રમમાં પરાશર નામનો તાપસ [illegible] નીચ કન્યા સાથે ભોગવિલાસ [illegible] નામ દ્વૈપાયન. દ્વૈપાયન આશ્ર[illegible] [illegible] એક પુત્ર થયો તેનું [illegible] થયા અને યાદવોના સહવાસમાં મૈ[illegible] [illegible] આદિ કુમારો મદિરામાં [illegible] મરીને તે અગ્નિકુમાર દેવ [illegible] નગરીને આગીને [illegible]

તેનો મનોભાવ તરતજ કહી દીધો અને કહ્યું કે વાસુદેવ દીક્ષા લેતા નથી, લીધી નથી અને લેશે પણ નહિ. કૃષ્ણે કહ્યું ! ત્યારે હે પ્રભો ! હું અહિંથી મૃત્યુ પામીને કયાં જઇશ ? પ્રભુએ કહ્યું:—હે કૃષ્ણ, દ્વારિકા નગરી બળતી હશે ત્યારે તું માતપીતા અને ભાઇની સાથે નીકળી જઇશ. રસ્તામાં માતપિતા મરણ પામશે. ત્યાંથી તું અને બળદેવ પાંડવ મથુરા ભણી જતાં કોસંબીવનના વૃક્ષની નીચે પૃથ્વી સીલાપર જરાકુમારના બાણથી વીંધાઇને તું મરણ પામીશ. અને મરીને ત્રીજી નરકમાં જઇશ. આ સાંભળી શ્રીકૃષ્ણ ત્રાસ પામ્યાં અને ચિંતા કરવા લાગ્યા. પ્રભુએ કહ્યું, ચિંતા ન કર કૃષ્ણ, ત્યાંથી તું નીકળીને જંબુદ્વીપના ભરતક્ષેત્રમાં પાંડુદેશમાં શતદ્વાર નગરમાં આમમ નામે અરિહંત–તિર્થંકર થઇશ અને મોક્ષમાં જઇશ. આ સાંભળી કૃષ્ણને ઘણો હર્ષ આવી ગયો. સાથળપર હાથ પછાડી હર્ષથી ચન્દ્રોચ્ચાર કર્યો અને સિંહનાદ કર્યો. ત્યાંથી પ્રભુને વંદન કરી શ્રીકૃષ્ણ ઘેર આવ્યા.

શ્રીકૃષ્ણે રાજ્યમાં આવી ઢંઢેરો પીટાવ્યો કે અગ્નિકુમાર દેવના કોપથી દ્વારિકા નગરી બળીને ભસ્મ થવાની છે, માટે જેને દીક્ષા લેવી હોય તે તૈયાર થઇ જાય અને તેમના કુટુંબના નિર્વાહની સઘળી વ્યવસ્થા હું કરીશ.

પદ્માવતીને વૈરાગ્ય થયો હતો તેથી દિક્ષા લેવા માટે તે તૈયાર થઇ અને શ્રીકૃષ્ણની આજ્ઞા માગી. શ્રીકૃષ્ણ વાસુદેવે ધામધૂમ પૂર્વક પદ્માવતીનો દિક્ષા–મહોત્સવ કર્યો અને નેમનાથ પ્રભુ પાસે દિક્ષિત બનાવી. પદ્માવતી દિક્ષા લઇને ઘણા તપ, જપ કિયા કરવા લાગ્યા. અંતમાં એક મહિનાનો સંથારો કરી. પદ્માવતી નિર્વાણપદને પ્રાપ્ત થયાં.

૪૬ પદ્મ કુમાર

[illegible] ની રાણી અને કોણિક રાજાની [illegible] કાલકુમાર નામે સુકુમાર પુત્ર [illegible] રાણી હતી. સુંદર ચિત્રોથી [illegible] એકદા તે રાણીએ સ્વપ્નામાં [illegible] ચિંતન કરવા લાગી. [illegible] થયે. મહારાજાએ અપૂર્વ [illegible] પદ્મકુમાર નામ પાડ્યું. અનેક [illegible] વીતાવી યૌવનાવસ્થા [illegible] પરણાવી. રાજમહાલયમાં [illegible] દિવસો નિર્ગમન કરતા હતા. [illegible] નગરીના ઉદ્યાનમાં પધાર્યા. [illegible] પણ ગયા. પદ્મકુમાર પણ [illegible] પદ્મકુમાર વૈરાગ્યરસથી પરિપૂર્ણ [illegible] પદ્મકુમાર દીક્ષિત થયા. ઘણી [illegible] ઉપરાઉપરી તપસ્યાઓ કરવા [illegible] કરતાં [illegible] વિપુલગીરી પર સંથારો કર્યો. એક [illegible] સ્થાને આવતા [illegible]

પામી સૌધર્મ દેવલોકમાં દેવતાપણે ઉપજ્યા અને ત્યાંથી ચવી મહા વિદેહ ક્ષેત્રમાં કૈવલ્યજ્ઞાન પામી મોક્ષ જશે.

સાર—અગણિત રિદ્ધિસિદ્ધિ, સુખ સામગ્રી, પામવા છતાં ભવ્યજીવો સંસારની મોહ દશામાં લીન ન થતા આત્માનું હિત સાધી જાય છે. તેજ આ જગતનું આશ્ચર્ય છે.

૪૭ બહુપુત્રી દેવી

વાણારસી નગરી. ભદ્ર નામે સાર્થવાહ. તેને સુભદ્રા નામે સ્ત્રી હતી. તે ઘણી જ સુકોમળ અને સૌંદર્યવાન હતી. તેને ત્યાં રિદ્ધિ-સિદ્ધિ પણ ઘણી હતી. પરંતુ સુભદ્રાને એક પુત્ર કે પુત્રી ન હતી તેથી તે રોજ આર્તધ્યાન ધરતી હતી. તે સમયે સુવ્રતા નામના આર્યાજી તેને ત્યાં પધાર્યા. સુભદ્રા હર્ષ પામી. સાધ્વીજીને ભાવયુક્ત વંદણા કરી .નિર્દોષ આહારપાણી વહોરાવ્યાં. ત્યારબાદ સુભદ્રાએ સાધ્વીજીને પુછયું કે સતીજી, મ્હારે પૂર્વના પાપના ઉદયે એક પુત્ર પુત્રી નથી. માટે આપની પાસે વિદ્યામંત્ર હોય તો કૃપા કરી આપો, જેથી મને પુત્ર કે પુત્રીનો પ્રસવ થાય. ત્યારે સાધ્વીજીએ જવાબ આપ્યો. હે ભદ્રે, અમો નિર્ગ્રંથીની છીએ. અમારે આવી વાત સાંભ-ળવી પણ કલ્પે નહિ. તો પછી તેનો ઉપાય તો શી રીતે બતાવી શકાય, તમે કહો તો તમને સર્વજ્ઞ પ્રણિત ધર્મ સંભળાવીએ, સુભદ્રા-એ ઇચ્છા બતાવી, તેથી સાધ્વીજીએ તેને ધર્મ સંભળાવ્યો, તે ધર્મ પામી અને બારવ્રત ધારી શ્રાવિકા બની.

ઘણો કાળ વીતી ગયો, છતાં સુભદ્રાને કંઈ પ્રસવ થયો નહિ એકદા ધર્મ જાગરણ જાગતાં સુભદ્રાને દિક્ષા લેવાનો ભાવ થયો. પતિની આજ્ઞા માગી. પતિએ અનુમતિ વચન આપી નહીં, પરંતુ સુભદ્રાએ હઠ પકડી. તેને સમજાવી ન શકાયાથી છેવટે દિક્ષાની અનુ-મતિ આપી. સુભદ્રા સુવ્રતા આર્યાજી પાસે દિક્ષિત બની અને સંયમમાં

વિચરવા લાગી. દિક્ષિત થવા છતાં નાનાં બાળકો પ્રત્યેનો તેનો રાગ જરાએ ઓછો ન થયો. તે બાળકોમાં મૂર્છિત બની. અને નગરજનોના જ્યાં જ્યાં બાળકો દેખે, ત્યાં ત્યાં તે રમાડવા લાગી. ઉપાશ્રયમાં બાળકોને દેખે તો તેને સ્નેહપૂર્વક રમાડે, કેટલાકના હાથપગ રંગે કેટલાકના હોઠ રંગે, કેટલાકની આંખોમાં કાજળ આંજે, કેટલાકને પોતાની ગોદમાં લઇ સુવાડે, કેટલાકને ખવડાવે, દૂધ પીવડાવે. આવી રીતે પુત્ર પુત્રીઓમાં આસક્ત બનીને આનંદ મેળવવા લાગી. આ વાતની સુવ્રતા આર્યાજીને ખબર પડવાથી તેને તેમ ન કરવા કહ્યું અને સાધ-માર્ગનો પરિચય કરાવ્યો. અને પ્રાયશ્ચિત લેવા કહ્યું, છતાં તેણે માન્યું નહિ. અને પુનઃ તે પ્રમાણે કરવા લાગીઃ તેથી અન્ય સાધ્વીજીએ સુભદ્રા આર્યાજીનો સત્કાર કર્યો નહિ. સુભદ્રા સ્વચ્છંદી બનીને તેમનાથી જુદી પડી, અને એક અલગ ઉપાશ્રયમાં એકાંત રહેવા લાગી. પરિણામે તે શીથીલાચારી બની ગઇ. આવી રીતે ઘણા વર્ષ સંયમ પાળીને, પંદર દિવસનો સંથારો કરી સુભદ્રા કાળધર્મ પામી અને સુધર્મ દેવલોકમાં 'બહુપુત્રિ' નામે વિમાનમા દેવીપણે ઉત્પન્ન થઈ.

ભગવાન મહાવીર કહે છે કે તે બહુપુત્રીદેવી ત્યાંથી ચવીને જંબુ-દ્વીપના ભરતક્ષેત્રમાં એક બ્રાહ્મણને ઘેર, સોમા નામથી પુત્રીપણે અવ-તરશે. આ સોમાને રાષ્ટ્રકુંડ નામના એક બ્રાહ્મણ સાથે પરણાવવામાં આવશે. અને તેની સાથે સોમા ઘણા પ્રકારનાં સુખ ભોગવતી રહેશે, તેની સાથે વિષયસુખ ભોગવતાં ૧૬ વર્ષમાં તે ૩૨ બાળકોને જન્મ આપશે. આ બધા બાળકોની સારસંભાળ રાખતા તે પૂરેપુરી કંટાળશે, અને પોતાના જીવતર પર તેને ધિક્કાર છૂટશે. અને વંધ્યા સ્ત્રીને તે ધન્યવાદ આપશે. એવામાં સુવ્રતા નામના કોઇ સાધ્વીજી પધારશે.

બહુપુત્રીદેવી ધર્મ સાંભળી વૈરાગ્ય પામશે. અને દિક્ષા લેશે. સખ્ત, તપ, જપ, ધ્યાન ધરી ઘણા વર્ષ સંયમ પાળી એક માસનો સંથારો કરશે અને કાળ કરીને સૌધર્મેંદ્ર દેવનાં સામાનિક દેવપણે ઉત્પન્ન થશે. ત્યાંથી મહાવિદેહમાં જન્મ લઇ, સંયમ લઇને મોક્ષમાં જશે.

સાર—સંસાર તજવા છતાં, તેની માયામાં રક્ત રહેવાથી બહુપુત્રી દેવી અતિપ્રસવ અને બાળરણુશથી કંટાળી મહાદુઃખને પામી અને અંતે વંધ્યા બીને ધન્યવાદ આપ્યો, માટે સંસારમાયામાં આસક્ત ન બનવું એજ આ વાતનો સાર છે.

૪૮ શ્રી દેવી

રાજગૃહ નગરમાં સુદર્શન નામે મહાઋદ્ધિવંત ગાથાપતિ રહેતો [illegible] સ્ત્રી હતી. તેનાથી તેને એક પુત્રી થઇ હતી. તેનું નામ [illegible] ભૂતા [illegible] વૃદ્ધ જેવી, કુમારપણામાં પણ વૃદ્ધ જેવી દેખાતી [illegible] તેથી કોઇપણ પુરુષ તેને પરણ્યો નહિ. તે સમયે [illegible] પધાર્યા. ભૂતા વંદન કરવા ગઇ. પ્રભુના ઉપદેશથી [illegible] તેણે દિક્ષા લીધી અને પુષ્પચુલા નામે સાધ્વીજીના [illegible] સમય જતાં ભૂતા શિથિલાચારી બનવા લાગી. હાથ પગ [illegible] શરીર વારંવાર ધોવા લાગી, અને એ રીતે સાધુના ધર્મની [illegible] કરવા લાગી. પુષ્પચુલા સાધ્વીજીએ તેને સાધુના [illegible] ન કરવા સૂચવ્યું. અને પ્રાયશ્ચિત લેવાનું કહ્યું [illegible] નહિ, અને તેમનાથી જુદી પડીને એક [illegible] ન ગણકાર્યું [illegible] વિચરવા લાગી. ત્યાં છઠ અઠમ આદી [illegible] સંયમ પાળી, કાળકરીને તે સૌધર્મ [illegible] ઉત્પન્ન થઇ, ત્યાંથી મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં જન્મ [illegible] સિદ્ધગતીને પામશે,

સાર—પ્રભુ આજ્ઞાનું વિરાધન કરતા જીવને ભવભ્રમણ રહે છે તે આ ઉપરથી સમજાશે.

---

૪૯ નિષઢકુમાર

સુવર્ણમય દ્વારિકા નગરીમાં બળદેવ નામે રાજાને રેવતી નામે રાણી હતા. એકદા તે રાણી સુખશૈયામાં સૂતા થકા સિંહનું સ્વપ્ન દેખી જાગૃત થઈ. સ્વપ્ન પાઠકોને બોલાવી તે સ્વપ્નનું ફળ પૂછ્યું, સ્વપ્ન પાઠકોએ મહાનપુત્રનો જન્મ થશે તેવું સૂચવ્યું. રાણી હર્ષ પામ્યા. અનુક્રમે રેવતી રાણીએ એક મહાન તેજસ્વી પુત્રનો જન્મ આપ્યો. નામ પાડ્યું નિષઢકુમાર. કુમાર અનેક પ્રકારના સુખસાધનોથી વૃદ્ધિ પામતાં, બાલ્યાવસ્થા પસાર કરી યુવાવસ્થાને પામ્યા. ત્યારે તેમને એકજ દિવસમાં પચાસ રાજકન્યાઓ સાથે પાણી ગ્રહણ કરાવ્યું. સુંદર રાજમહેલમાં નિષઢકુમાર આ સૌંદર્યવાન સ્ત્રીઓ સાથે પંચેન્દ્રિયોનું સુખ ભોગવતા લાગ્યા.

એકદા પ્રસ્તાવે અરિષ્ટનેમિ ભગવાન દ્વારિકા નગરીના નંદનવન ઉદ્યાનમાં પધાર્યા. પરિષદ વંદન કરવા ગઈ. કૃષ્ણ વાસુદેવ પરિવાર સહિત પ્રભુને વાંદવા ગયા. લોકોનાં ટોળેટોળાં નિષઢકુમારે ઝરૂખામાંથી જતા જોયાં. માણસો દ્વારા તેણે જાણ્યું કે આ અરિષ્ટનેમિ પ્રભુના દર્શને સઘળી માનવમેદની જાય છે. તરતજ નિષઢકુમાર ઉઠ્યા. સુંદર વસ્ત્રાલંકારો પહેરી તે પણ પ્રભુને વંદન કરવા ગયા.

પ્રભુએ ધર્મબોધ આપ્યો. પવનના સંચારથી વાદળાંઓને એકજ વખતના ધર્મબોધથી કર્મનાં આવરણો ખસી જાય છે, તેમ નિષઢ-

[illegible] ઉત્પન્ન થયો. માતાપિતાની [illegible] રાજમહાલય, અપૂર્વ લક્ષ્મી [illegible] દિક્ષિત થયાં. મહાન તપશ્ચર્યાઓ [illegible] સંથારો કર્યો. આત્મભાવના [illegible] કાળ કરીને નિષધકુમાર [illegible] ત્યાંથી ચ્યવીને મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં [illegible] અંગીકાર કરી કેવલજ્ઞાન [illegible]

[illegible] મહાન આત્માઓ [illegible] છોડી પરમ પદની [illegible] મહાપુરુષોની વિચિત્રતા [illegible]

૫૦ શ્રેણિક પુત્ર કુણિક

[illegible]

નિયમ એવા હતા કે જૈન ધર્મીનેજ કન્યા આપવી. તેથી રાજા શ્રેણિક નિરાશ થયા હતા. (અદ્યાપિ શ્રેણિક રાજા બૌદ્ધ ધર્મી હતા) અભયકુમાર શ્રેણિકને વંદન કરવા આવ્યા અને પિતાનું નિરાશ વદન જોઇ કારણ પૂછતાં શ્રેણિકે ચેલ્લણાને પરણવાની ઇચ્છા બતાવી. અભયકુમારે પોતાની નિપુણતાથી ચેલ્લણા રાણીને મેળવી આપી. રાજા શ્રેણિક ચેલ્લણાને પરણ્યા અને તેની સાથે સુખ ભોગવવા લાગ્યા.

કાળાન્તરે ચેલ્લણા રાણીને ગર્ભ રહ્યો. બાદ ત્રણ મહિને ચેલ્લણા રાણીને રાજા શ્રેણિકના કાળજાનું માંસ ખાવાનો દોહદ થયો. આ વાત રાણીથી રાજાને કેમ કહી શકાય? તેથી નિરંતર તે રાણી સુકાવા લાગી, એકવાર તેને ચીંતામગ્ન જોઇને શ્રેણિકે પૂછયું, ત્યારે તેણે સઘળી હકીકત જાહેર કરી. રાજાની પણ ચીંતા વધી, અભય કુમારને બોલાવ્યો, અભયકુમારે આશ્વાસન આપી દોહદ પૂર્ણ કરી આપવાનું વચન આપ્યું.

અભયકુમારે કસાઇખાનામાંથી એક પશુના ઉદર સ્થાનનું માંસ મંગાવ્યું. રાજા શ્રેણિકને એક પલંગ પર સુવાડી, મંગાવેલું માંસ તેના હૃદયપર કપડામાં વીંટીને બાંધ્યું, અને રાજા શ્રેણિકનું મ્હોં દેખાય તેવી રીતે તેના પર એક ચાદર ઓઢાડી દીધી. ચેલ્લણા રાણીને બોલાવીને તે પલંગની પાસેજ એક આસન પર તેને બેસાડી. શ્રેણિક રાજાએ મુર્છા પામ્યા હોય તેવો દેખાવ શરૂ કર્યો. અભય કુમાર પેલું માંસ છરી વતી કાપ્યા જતા હતા. અને તેને એક વાસણમાં મુકતા હતા. માંસ સઘળું કપાઇ રહ્યા બાદ અભયકુમારે તે ચેલ્લણાને આપ્યું. ચેલ્લણા રાણીએ તે માંસ ખાધું અને દોહદ પુરો કર્યો. ચેલ્લણા પ્રસન્નતાપૂર્વક ગર્ભનું રક્ષણ કરવા લાગી.

એક વખત ચેલ્લણાએ વિચાર કર્યો કે આ બાળક ગર્ભમાંથીજ

[illegible] આગળ જતાં આ પુત્ર શું જુલમ નહિ [illegible] નાસ કરવો શ્રેયસ્કર છે, એમ [illegible] માટે ઔષધ ખાવા લાગી, પરંતુ [illegible] અનુક્રમે નવ માસે પુત્રનો જન્મ થયો. [illegible] ને કુળનાશક ધારીને ઉકરડામાં [illegible] બાળકની આંગળી કરડી ખાધી [illegible]

[illegible] ને જેવી દાસી પાછી ફરતી હતી [illegible] શ્રેણિકે પૂછતાં દાસીએ સર્વ [illegible] સાથે ઉકરડામાં ગયા. ત્યાં આ [illegible] શ્રેણિકે તેની આંગળી મોંમાં [illegible] ને લઈને અંતપુરમાં ચેલણા પાસે [illegible] આ બાળકનું રક્ષણ કરવાનું કહ્યું. [illegible] નું રક્ષણ કરવા લાગી.

[illegible] કરડી ખાધી હતી, તેથી તેનું [illegible] કુણિક યુવાવસ્થાને પામ્યો, [illegible] કુણિક યુવરાજપદે [illegible] કુંતુ લક્ષ આપતો હતો.

[illegible] થયો. કે જ્યાંસુધી શ્રેણિક રાજ્ય [illegible] રાજ્ય ભોગવવા પામશે નહિ, માટે [illegible] ને હું બંદીખાને પર મોકલું. એવો વિચાર [illegible] માણસોને મોકલી પિતાની જાગીર [illegible]

પ્રસંગ સાધીને કુણિકે શ્રેણિક મહારાજાને કેદખાનામાં પૂરી દીધા, અને પોતે રાજ્યગાદી પર બેસી ગયો. અને નગરમાં પોતાની આણ ધાક બેસાડી દીધી. કોઈપણ માણસ શ્રેણિક રાજાને મળવા જાય એ નહી, તેમજ શ્રેણિક રાજાને ખાવાપીવા આપવાનું પણ કુણિકે બંધ કરાવ્યું, આ સાંભળવાથી ચેલણા રાણીના દુઃખનો પાર રહ્યો નહિ, તે ખુબ આર્ત ધ્યાન કરવા લાગી. પણ શું ઉપાય! છતાં તેણી હિંમતવાન બનીને કુણિક પાસે જઈને શ્રેણિકને મળવા જવાની રજા માંગી. કુણિક ના કહી શક્યો નહિ. તેથી ચેલણા રાણી રોજ શ્રેણિકને મળવા જાય. અને છાની રીતે ખાવાનું લઈ જઈને તેમને આપે

આ પ્રમાણે કેટલાક દિવસ વીતી ગયા. કુણિકને એક પુત્ર હતો. તેના પર કુણિકને ઘણીજ પ્રીતિ હતી. તે બાળકને રમાડતો હતો, પાસે ચેલણા રાણી બેઠી હતી. તેને જોઈને કુણિક બોલ્યો હે માતા, મારા જેટલી પ્રીતિ જગતમાં કોઈને પુત્ર પર હશે! રાણી ચેલણાએ જવાબ આપ્યો, કુણિક, પુત્ર પ્રેમ તો મહારાજા શ્રેણિકનો! બાકીના જીવનો પ્રેમ તો સ્વાર્થી અને ક્ષણિક. કુણિકે કારણ પૂછ્યું. રાણી ચેલણાએ કુણિકનો [illegible] કહ્યો અને કહ્યું કે શ્રેણિકરાજા પ્રતાપે તું જીવતો રહ્યો છે, નહિ તો કરતાએ ક્યારનુ પરલોકે ગયો હોત. [illegible]

તેવા ચાર ગોકુલ હતાં. તેમને શીવાનંદા નામની સુશીલ અને ગુણવાન સ્ત્રી હતી. તેઓ મનુષ્ય સંબંધીના સુખ ભોગવતા હતા.

તે સમયે પ્રભુ મહાવીર તે નગરમાં પધાર્યા. પરિષદ વંદન કરવા ગઈ. આણંદ પણ વંદન કરવા ગયા. પ્રભુએ સાધુ ધર્મ અને શ્રાવક ધર્મ એ બે પ્રકારના ધર્મનું ઉત્તમ રહસ્ય સમજાવ્યું. પ્રભુની અમૃત વાણી સાંભળી આણંદ પ્રતિબોધ પામ્યા. પ્રભુને બે હાથ જોડી કહેવા લાગ્યા: હે પ્રભો, આપનો ઉપદેશ મને રુચ્યો છે. હું આજસુધી આનંદ પ્રાપ્તિની શોધમાં હતો. પરંતુ મને કયાંય શાંતિ મળતી ન હતી. આપની પાસે રાજા, યુવરાજ, શેઠ સાર્થવાહ સર્વ કોઈ દિક્ષા લે છે. પણ હું દિક્ષા લેવા અસમર્થ છું. માટે હું શ્રાવકના બારવ્રત અંગીકાર કરવા ઈચ્છું છું. પ્રભુએ સંમતિ આપી અને આણંદ શ્રાવકે બારવ્રત ગ્રહણ કર્યાં. ઘરોજ ઓછો પરિગ્રહ બ્રહ્મચર્ય, સત્ય, દયા, અચોરી, ભોગોપભોગ નિષેધ, દ્રવ્યની મર્યાદા, સામાયક, પૌષધ, અંતિમ સંલેખના આદિ નિયમો પ્રભુ પાસેથી લીધા અને પ્રભુને વંદન કરી ઘેર ગયા, અને હકીકત પોતાની સ્ત્રી શીવાનંદાને કરી. શીવાનંદાએ પણ પ્રભુ પાસે જઈ બારવ્રત અંગીકાર કર્યાં.

લીધેલા નિયમોનું સુન્દર રીતે પાલન કરી રહ્યાં છે, એમ કરતાં ચૌદ વરસો શ્રાવકપણાના પસાર થયાં છે. તે સમયે આણંદ શ્રાવકને ૧૧ પ્રતિમા ગ્રહણ કરવાની ઇચ્છા થઇ. તેણે કુટુંબ સર્વને બોલાવ્યો, અને પોતાની ઈચ્છા જાહેર કરીને મોટેરા પુત્રને ઘરનો કારભાર તેને સુપ્રત કર્યો, આણંદ શ્રાવક ૧૧ પ્રતિમા ગ્રહણ કરી, કઠીન તપશ્ચર્યા કરતાં સાદુ જીવન ગાળવા લાગ્યા. તપશ્ચર્યાને લીધે તેમનું શરીર ક્ષીણ થવા માંડયું. તે વખતે આણંદ શ્રાવકે

એવા ચાર ગોકુલ હતાં. તેમને શીવાનંદા નામની સુશીલ અને સ્વરૂપવાન સ્ત્રી હતી. તેઓ મનુષ્ય સંબંધીના સુખ ભોગવતા હતા.

તે સમયે પ્રભુ મહાવીર તે નગરમાં પધાર્યા. પરિષદ વંદન કરવા ગઇ. આણુંદ પણ વંદન કરવા ગયા. પ્રભુએ સાધુ ધર્મ અને શ્રાવક ધર્મ એ બે પ્રકારના ધર્મનું ઉત્તમ રહસ્ય સમજાવ્યું. પ્રભુની અદ્ભુત વાણી સાંભળી આણુંદ પ્રતિબોધ પામ્યા. પ્રભુને બે હાથ જોડી કહેવા લાગ્યા: હે પ્રભો, આપનો ઉપદેશ મને રૂચ્યો છે. હું આજસુધી આત્મ શાંતિની શોધમાં હતો. પરંતુ મને કયાંઇ શાંતિ મળતી ન હતી, આપની પાસે રાજા, યુવરાજ, શેઠ સાર્થવાહ સર્વ કોઇ દિક્ષા લે છે, પણ હું દિક્ષા લેવા અસમર્થ છું. માટે હું શ્રાવકના બારવ્રત અંગીકાર કરવા ઇચ્છું છું. પ્રભુએ સંમતિ આપી અને આણુંદ શ્રાવકે બારવ્રત ધારણ કર્યાં. ઘણોજ ઓછો પરિગ્રહ બ્રહ્મચર્ય, સત્ય, દયા, અચોરી, પંદરકર્માદાન નિષેધ, દ્રવ્યની મર્યાદા, સામાયક, પૌષધ, અંતિમ સંલેખના આદિ નિયમો પ્રભુ પાસેથી લીધા અને પ્રભુને વંદન કરી ઘેર ગયા, સર્વ હકીકત પોતાની સ્ત્રી શીવાનંદાને કરી. શીવાનંદાએ પણ પ્રભુ પાસે જઇ બારવ્રત અંગીકાર કર્યા.

બંને જણા નિયમોનું સુન્દર રીતે પાલન કરી રહ્યાં છે, અને એમ કરતાં ૫ંદર વરસો શ્રાવકપણાના પસાર થયાં છે. તે વખતે આણુંદ શ્રાવકને ૧૧ પ્રતિમા ગ્રહણ કરવાની ઇચ્છા થઇ. તેથી તેમણે જ્યેષ્ઠ પુત્રને બોલાવ્યો, અને પોતાની ઇચ્છા જાહેર કરીને ઘરનો સઘળો કાર્યભાર તેને સુપ્રત કર્યો, આણુંદ શ્રાવક ૧૧ પ્રતિમા ગ્રહણ કરી, મહાન તપશ્ચર્યા કરતાં સાધુ જીવન ગાળવા લાગ્યા. તપના પરિણામે તેમનું શરીર ક્ષીણ થવા માંડયું. તે વખતે આણુંદ શ્રાવકે

આ સૌધર્મ દેવ લોકમાં દેવપણે ઉત્પન્ન થયાં, ત્યાંથી મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં જન્મ લઇ, ચારિત્ર પાળીને તેજ ભવમાં મોક્ષ જશે.

સાર—સંસાર તજવાને અશક્ત, છતા આદર્શ આચરણ, ગૃહસ્થ કરીને ઉત્તમ અને નિર્દોષ જીવન જીવી શકાય છે, તે આ વાર્તા સાક્ષી પૂરે છે.

પર કામદેવ શ્રાવક.

ચંપા નગરી, કામદેવ નામે ગાથાપતિ, ભદ્રા નામે તેમની સ્ત્રી, ઋદ્ધિ સિદ્ધિનો પાર નહિ, ૭ ક્રોડ સોનૈયા જમીનમાં, ૭ ક્રોડ [illegible] માં, ૭ ક્રોડ ઘર વખરીમાં, અને ૭ ગોકુલ, કામદેવ [illegible] કરતા ઉપભોગમાં આનંદથી દીવસો પસાર કરતા હતા. એક [illegible] પ્રભુ મહાવીર પધાર્યા, કામદેવ, આણંદ શ્રાવકની જેમ પ્રભુને [illegible] વંદન ગયા, પ્રભુના અપુર્વ ઉપદેશથી પ્રતિબોધ પામ્યા, અને [illegible] બાર વ્રત અંગીકાર કર્યા. નિયમોનુ બરાબર પાલન કરતાં [illegible] વર્ષે દીક્ષા બાદ ઘરનો સઘળો કારભાર જ્યેષ્ઠ પુત્રને સોંપી [illegible] ધર્મ કાર્યને માટે નિવૃત્ત થયા. એક વાર અર્ધ રાત્રીએ [illegible] પૌષધવ્રત કરીને આત્મધ્યાન ધરતાં કાયોત્સર્ગમાં [illegible] તેવામાં તેમને ધ્યાનથી ચળાવવા માટે એક મિથ્યાત્વ દ્રષ્ટિ દેવ [illegible] પિશાચનું રૂપ ધારણ કરીને તેમની પાસે આવ્યો અને [illegible] હે કામદેવ, ત્હારા લીધેલા વ્રત તુ છોડી દે, નહિતર આ [illegible] ત્હારા શરીરનો ટુકડે ટુકડા કરી નાંખું છું. આ સાંભળી [illegible] જરા પણ ક્ષોભ પામ્યા વિના ધ્યાનમાં સ્થિરજ રહ્યા. [illegible]

[illegible]

સાર—સંસાર વ્યવહારને આદરતા, છતાં આત્માને પરમાત્મપદ શુદ્ધ કરીને ઉત્તમ અને નિર્દોષ જીવન જીવી શકાય છે, તે આ વાર્તા સાક્ષી પૂરે છે.

પર કામદેવ શ્રાવક.

ચંપા નગરી, કામદેવ નામે ગાથાપતિ, ભદ્રા નામે તેમની સ્ત્રી, રિદ્ધિ સિદ્ધિનો પાર નહિ, ૭ ક્રોડ સોનૈયા જમીનમાં, ૭ ક્રોડ વ્યાપારમાં, ૭ ક્રોડ ઘર વખરીમાં, અને ૭ ગોકુલ, કામદેવ શ્રાવક તે સર્વના ઉપભોગમાં આનંદથી દિવસો પસાર કરતા હતા. એક વાર પ્રભુ મહાવીર પધાર્યા, કામદેવ, આનંદ શ્રાવકની જેમ પ્રભુને વંદન કરવા ગયા, પ્રભુના અપૂર્વ ઉપદેશથી પ્રતિબોધ પામ્યા, અને શ્રાવકના બારવ્રત અંગીકાર કર્યાં. નિયમોનું બરાબર પાલન કરતાં કેટલાક વર્ષો વીત્યા બાદ ઘરનો સઘળો કારભાર જ્યેષ્ઠ પુત્રને સોંપી કામદેવ ધર્મ કાર્યને માટે નિવૃત્ત થયા. એક વાર અર્ધ રાત્રીએ કામદેવ શ્રાવક પૌષધવ્રત કરીને આત્મધ્યાન ધરતાં કાયોત્સર્ગમાં ઉભા હતા, તેવામાં તેમને ધ્યાનથી ચળાવવા માટે એક મિથ્યાત્વ દ્રષ્ટિ દેવ ભયંકર પિશાચનું રૂપ ધારણ કરીને તેમની પાસે આવ્યો અને બોલ્યો, હે કામદેવ, ત્હારા લીધેલા વ્રત તું છોડી દે, નહિતર આ તરવારથી તારાં શરીરનાં ટુકડે ટુકડા કરી નાંખું છું. આ સાંભળી કામદેવ જરા પણ ક્ષોભ પામ્યા વિના ધ્યાનમાં સ્થિરજ રહ્યા. ફરીથી તે

૫૩ સુલસાજી [illegible]

વાણારસી નગરી, [illegible]
તેની સ્ત્રી, રિદ્ધિ સિદ્ધિમાં આણંદ [illegible]
સામી. સુલસાજી પોતા વંદન કરવા [illegible]
સંગ્ર પામી બારવ્રત ધારી શ્રાવક થયાં. [illegible]
પૌષધશાળામાં આવીને તે ધર્મ ધ્યાન કરતો [illegible]
દેવ પ્રગટ થયો, અને ભયંકર રૂપ [illegible]
પોતાને પણ વ્રત ભંગ કરવાનું કહ્યું. [illegible]
તેથી દેવે તેના જ્યેષ્ઠ પુત્રને તેની સામે [illegible]
તેના ત્રણ ટુકડા કરી, તેના માંસને [illegible]
તેના લોહીના છાંટા સુલસાજી પોતાના [illegible]
તેને ઘણી વેદના થઇ, છતાં પણ [illegible]
ચળ્યા નહિ. પછી તે દેવે. તેના બીજા પુત્રને [illegible]
આક્રંદ કર્યું. છતાં સુલસાજી પોતા [illegible]
દેવે તેના ત્રીજા પુત્રને લાવી તેની પણ [illegible]
લોહી સુલસાજી પોતાના શરીર પર છાંટ્યું, [illegible]
જરા પણ ક્ષોભ પામ્યો નહિ. તેથી તે દેવ [illegible]
અને સુલસાજી પોતાને તેની માતાને મારી [illegible]
સુલસાજી પોતા માતાનું નામ સાંભળીને ક્ષોભ [illegible]
જોયું કે આ દેવ અનાર્ય છે, અને એણે [illegible]

૫૩ ચુલણી પીતા.

વાણારસી નગરી, ચુલણી પીતા નામે ગાથાપતી. શ્યામા નામે સ્ત્રી, રિદ્ધિ સિદ્ધિ આનંદ શ્રાવક પ્રમાણે. પ્રભુ મહાવીર પધાર્યા. ચુલણી પીતા વંદન કરવા ગયા, અને પ્રભુના ઉપદેશથી વૈરાગ્ય પામી બારવ્રત ધારી કેટલાક વર્ષે જ્યેષ્ઠ પુત્રને ઘરભાર સોંપીને પૌષધશાળામાં આવીને તે ધર્મ ધ્યાન કરવા લાગ્યા. અર્ધ રાત્રીએ એક દેવ પ્રગટ થયો, અને ભયંકર રૂપ ધારી કામદેવની માફક ચુલણી પીતાને પણ વ્રત ભંગ કરવાનું કહ્યું. પણ તે જરાપણ ડગ્યા નહિ. તેથી દેવે તેના જ્યેષ્ઠ પુત્રને તેની સામે લાવીને મારી નાખ્યો. અને તેના ત્રણ ટુકડા કરી, તેના માંસને એક ધગધગતી કડાહમાં તળીને, તેના લોહીના છાંટા ચુલણી પીતાના શરીરપર છાંટ્યા. પરિણામે તેને ઘણી વેદના થઇ. છતાં પણ પોતાના વ્રતથી તે જરા પણ ચળ્યા નહિ. પછી તે દેવે તેના બીજા પુત્રને લાવી જ્યેષ્ઠ પુત્રની માફક કર્યું. છતાં ચુલણી પીતા લેશ માત્ર પણ ડગ્યા નહિ. પછી દેવે તેના ત્રીજા પુત્રને લાવી તેની પણ તેવીજ સ્થિતિ કરી તેનું લોહી ચુલણી પીતાના શરીર પર છાંટ્યુ, તો પણ ચુલણી પીતા જરા પણ ક્ષોભ પામ્યો નહિ. તેથી તે દેવ વધારે કોપાયમાન થયો, અને ચુલણી પીતાને તેની માતાને મારી નાખવાનો ભય બતાવ્યો. ચુલણી પીતા માતાનું નામ સાંભળીને ક્ષોભ પામ્યા અને વિચાર કર્યો કે આ દેવ અનાર્ય છે, અને જેવી રીતે આ ત્રણ પુત્રોને

[illegible] દેવગુરૂસમાન વ્હાલી માતાને પણ [illegible] ચુલણી પીતા તે દેવને પકડવા ઉઠયો; [illegible] આકાશમાં નસી ગયો, અને ચુલણી પીતાના [illegible] તેથા તેણે મોટા શબ્દો વડે કોલાહલ [illegible] તેમની માતા દોડી આવ્યાં અને ભયંકર કોલા• [illegible] ચુલણી પીતાએ સર્વ વાત નિવેદન કરી. [illegible] એ ત્હારા પુત્રને ઘેરથી લઇ જઇને માર્યો [illegible] તને ઉપસર્ગ આપ્યો છે અથવા કોઇ માયાવી દેવ [illegible] આમ કર્યું લાગે છે. માટે હે પુત્ર, ત્હારાં વ્રતને [illegible] થયો છે; માટે તેનું પ્રાયશ્ચિત લઇને શુદ્ધ થા. [illegible] ચુલણી પીતાએ માતાનું વચન માનીને પ્રાયશ્ચિત લીધું. પછી તેમણે [illegible] પ્રતિમા ધારણ કરી, કાળાન્તરે સંથારો કરી, ૨૦ વર્ષ [illegible] ચુલણી પીતા કાળકરીને સૌધર્મ દેવલોકમાં ગયા અને ત્યાંથી મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં જન્મી, સર્વ દુઃખનો અંત કરી મોક્ષપદને પામશે.

૫૪ સુરાદેવ

વાણારસી નગરી, સુરાદેવ ગાથાપતિ, તેને ધન્ના નામની સ્ત્રી. રિદ્ધિસિદ્ધિમાં કામદેવ સમાન જ. એકવાર પ્રભુ મહાવીર તે નગરીમાં પધાર્યા. સુરાદેવ પ્રભુને વાંદવા ગયા, પ્રભુની અમોઘ વાણીથી પ્રતિબોધ પામ્યા અને શ્રાવકના બારવ્રત અંગીકાર કર્યા. તેમની સ્ત્રી પણ શ્રાવિકા બની અને જીનેશ્વરનું વ્રત નિયમનું પાલન કરવા લાગ્યા. કેટલાક વર્ષો વીત્યા બાદ સુરાદેવ, ગૃહનો સઘળો કારભાર પોતાના જ્યેષ્ઠ પુત્રને સોંપી પૌષધશાળામાં ધર્મધ્યાન કરવા લાગ્યા. સુરાદેવ એક વખત

[illegible]

૫૫ સુક્ષ્મણી શતક

[illegible]

કરવા લાગ્યા. મધ્ય રાત્રે તેમને ધર્મથી ચળાવવા ભયંકર રૂપ કરીને એક દેવ આવ્યો, અને સુરાદેવની માફક તેના પુત્રોને સમીપ લાવી મારી નાંખ્યા, અને તેનું માંસ તળીને કકડા લોહી તેના શરીર પર છાંટયું. છતાં ચુલ્લણીશતક જરાપણ ડ નહિ. આખરે દેવે તેનું તમામ ધન હરણ કરીને આલંભિકા ન ની ચોતરફ ફેંકી દેવાનો ભય બતાવ્યો. તેથી ચુલ્લણીશતક ક્ષે પામ્યા અને દેવને પકડવા દોડયા. દેવ નાસી ગયો. કોલાહલ સાંભ તેમની સ્ત્રી બહુલા દોડી આવી અને કોલાહલનું કારણ પૂછ ચુલ્લણીશતકે વાત જણાવી. તેની સ્ત્રી એ દેવતાનો ઉપસર્ગ છે, એ કહેવાથી ચુલ્લણીશતકે પ્રાયશ્ચિત કર્યું. ચુલ્લણીશતકે ત્યારબાદ ૧ પ્રતિમા ધારણ કરી. અંતિમસમયે સંથારો કર્યો અને એક માસ સંથારો ભોગવી કાળકરીને પહેલા દેવલોકમાં ગયા, અને ત્યાંથી ચ ચુલ્લણીશતક મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં મોક્ષ જશે.

૫૬ કુંડ કોલિક

કપીલપુરનગર, કુંડકોલિક ગાથાપતિ, પૂષા નામે સ્ત્રી, રિ સિદ્ધિ પણ ઘણીજ. પ્રભુ મહાવીરનો ઉપદેશ સાંભળી તે પ આણંદ કામદેવની માફક શ્રાવક થયા અને પવિત્ર જીવન ગાળ લાગ્યા. એકવાર મધ્યાન્હકાળે પોતાની નામાંકિત મુદ્રિકા (વીંટી ઉતારીને, પ્રભુ મહાવીર પાસેથી લીધેલાં વ્રતનું શાંતચિત્તે સ્મરણ હતા. તેવામાં એક દેવ તેમની પાસે આવ્યો અને કહ્યું: ગોશાળાનો ધર્મ સાચો છે, અને મહાવીરનો ધર્મ ખોટો ગોશાળો કહે છે કે જે થવાનું હોય તેજ થાય છે કે ઉદ્યમ કરવાથી થાય છે. તો ગોશાળાનું

વીર પ્રભુથી કહેવું ઠીક ખોટી છે, અને નહીંક વાદ જપ કરી મારે આત્માને ઠગું છું! ત્યારે કુંડકોલિકે કહ્યું, ધર્મ તો પ્રભુ મહાવીરનોજ સત્ય છે; હે દેવ તું આગ્રહ શો કરે છે તું જે દેવની ઋદ્ધિ પામ્યો તે શાના પ્રતાપે? જો ઉદ્યમ ન કર્યો હોત તો તને તું કહે છે ન મળત. માટે પ્રભુનોજ પ્રરૂપેલો ધર્મ માત્ર સત્ય છે. એ ધર્મથી તું સ્વપ્નામાંય ડગાવી ન શકે! તેની તમારે ખાત્રી નથી. ઉત્તર એમાંનું સાંભળી દેવ લજ્જા પામી ચાલ્યો અને કુંડકોલિકની દ્રઢતાના દેવે વખાણ કર્યાં. દેવ ત્યાંથી સ્વસ્થાનકે ગયો.

ત્યારબાદ પુત્રને ગૃહકાર્યભાર સોંપી કુંડકોલિક સંસાર કાર્યમાંથી રહિત થયા. ૧૧ પ્રતિમા વહન કરીને, એક માસનો સંથારો ભોગવી કાળ કરીને તે સૌધર્મ દેવલોકમાં દેવપણે ઉત્પન્ન થયાં અને ત્યાંથી મહાવિદેહમાં જન્મ લઈ મોક્ષ પામશે.

ધન્ય હો કુંડકોલિકની અડગશ્રદ્ધાને!

૫૭ સદ્દાલ પુત્ર.

પોલાસપુર નગરમાં ગોશાળાના મતનો ઉપાસક સદ્દાલ પુત્ર નામે એક કુંભાર રહતો. તેને એક ક્રોડ સોનામ્હોર જમીનમાં, એક ક્રોડ વ્યાપારમાં અને એક ક્રોડ ઘર વખરામાં એ રીતે ત્રણ ક્રોડ સોનામ્હોરો હતી. દશ હજાર ગાયોનું એક ગોકુળ તેને ત્યાં હતું. તે મહા ઋદ્ધિવંત હતો. તેને કુંભારના ધંધાની પાંચસો દુકાનો હતી. અગ્નિમિત્રા નામની સુશીલ અને સુસ્વરૂપવાન સ્ત્રી હતી. આ સર્વ સુખમય સામગ્રીમાં સદ્દાલ પુત્ર સમય વ્યતીત કરતો હતો. એક સમયે સદ્દાલ પુત્ર પોતાની અશોક વાડીમાં આવી-ગોશાળાના કહેલા ધર્મની ચિંતવણા કરતો હતો, તે સમયે એક દેવ

[illegible]

આવી, અને ગોશાળાને માન આપ્યું નહિ. અનુક્રમે તેને ધર્મ સંભળાવ્યો. એ સદાલ પુત્ર પાછો ધર્મ શ્રાવક થયો. ગોશાળાને ખબર પડી. તે સદાલ પુત્ર પાસે આવ્યો. પોતાના મતમાં મનાવવા તેને ઘણું પ્રયત્ન કર્યો. પણ તે સર્વ નિષ્ફળ ગયા. ત્યારપછી સદાલ પુત્ર પૌષધશાળામાં ધર્મ ધ્યાન કરતો હતો. તે વખતે અર્ધ રાત્રીએ એક દેવ આવ્યો. ભયંકર રૂપ કરી સદાલ પુત્રને ધર્મથી ચળાવવા ઘણું જોખમ કર્યું છતાં સદાલ પુત્ર ડગ્યો નહિ. સદાલ પુત્રના ત્રણે પુત્રોને મારી દેવે તેમનો સંહાર કર્યો, છતાં તે જરા પણ ડગ્યો નહિ. છેવટે દેવે તેની સ્ત્રીને મારી નાખીને તેનું માંસ તળી તેના શરીરપર લોહી છાંટવાનો ભય જ્યારે બતાવ્યો, ત્યારે સદાલ પુત્રને મનમાં લાગી આવ્યું; તેથી તે દેવને પકડવા સદાલ પુત્ર ઉઠયો. તરત જ દેવ નાસી ગયો. અને તેના હાથમાં એક સ્તંભ આવ્યો. સદાલ પુત્રે કોલાહલ કર્યો. આ સાંભળી તેની સ્ત્રી દોડી આવી. સદાલ પુત્રે હકીકત કહી. દેવની માયા હોવાનું તેની સ્ત્રીએ કહેવાથી સદાલ પુત્રે પ્રાયશ્ચિત લીધું. ૧૧ પ્રતિમા ગ્રહણ કરીને, એક માસનો સંથારો ભોગવી, સદાલ પુત્ર કાળ ધર્મ પામ્યા, અને મરીને પહેલાં દેવલોકમાં ગયા. ત્યાંથી ચવી મહા વિદેહ ક્ષેત્રમાં જન્મ પામી મોક્ષ જશે.

---

૫૮ મહાશતક.

રાજગૃહિ નગરીમાં મહાશતક નામે ગાથાપતિ હતા. તે મહા ઋદ્ધિવંત હતા, તેમને રેવતી પ્રમુખ તેર સ્ત્રીઓ હતી. એકદા પ્રભુ મહાવીર પધારવાથી મહાશતક વંદન કરવા ગયા પ્રભુના સદુબોધથી તે વૈરાગ્ય પામ્યા અને પ્રભુ પાસે બારવ્રત અંગીકાર કરી શ્રાવક બન્યાં. અને ધર્મ ધ્યાન કરવા લાગ્યા. દીવસ અને રાત્રીનો ઘણો

[illegible] ધ્યાનમાં વીતાવતા હોવાથી રેવતીને આ ગમતું [illegible] તેને શોકયોનું પણ પુરેપુરૂં સાલ હતું. [illegible] સુખ ભોગવી શકતી ન હતી. બીજી [illegible] અદેખાઈ વધતી હતી, તેથી [illegible], અને તે દરેકની એક [illegible] સ્વાધીન કરી લેવાનો સંકલ્પ [illegible] સાધીને આ રેવતીએ તેની બારે [illegible] મારી નાખી, અને સર્વ [illegible] તે મહાશતક સાથે સુખ ભો- [illegible]

[illegible] અને તેને ખુબ પૈસો મળવાથી તે છકી ગઈ, [illegible] બનીને દારૂ, માંસ ઈત્યાદિ પણ [illegible] રાજા શ્રેણિકે રાજગૃહિ નગરીમાં [illegible] કે મારા રાજ્યમાં કોઈએ પંચેંદ્રિ જીવોની હિંસા [illegible] રેવતીને ઘણું લાગી આવ્યું. [illegible] વ્યસન, તે વગર ચાલે જ નહિ. એટલે તેણે [illegible] માણસ રોજ બબ્બે ગાયોને કપાવવા માંડી અને [illegible] લાગી.

[illegible] રાતે શુદ્ધ કારભાર પોતાના પુત્રને સોંપી, [illegible] ધર્મ ધ્યાન કરવા લાગ્યા. રેવતી એક [illegible], નિર્લજ્જ બની પૌષધશાળામાં મહાશતક [illegible] પોતાની સાથે [illegible] આમંત્રણ કર્યું. મહાશતક ધર્મ ધ્યાનમાં લીન હતા. તેમણે રેવતીને કંઈ પણ ઉત્તર આપ્યો નહિ, રેવતી તો વધારે [illegible]

વાર મહાશતકને ભોગ ભોગવવાનું કહેવા લાગી. છતાં મહાશતક કંઇ પણ બોલ્યા નહિ. અને નિરાશ થઇને રેવતી ત્યાંથી ચાલી ગઈ. સમય જતાં મહાશતકે ૧૧ પ્રતિમા ધારણ કરી, તપ કરતાં. તેમનું શરીર દુર્બળ થયું. મહાશતકે સંથારો કર્યો, આત્માના શુભ ધ્યાનમાં પ્રવર્તતાં મહાશતકને અવધિ જ્ઞાન ઉત્પન્ન થયું.

ફરી પાછી રેવતી, મદિરામાં ચકચુર બનીને મહાશતક પાસે આવી, અને પોતાની સાથે ભોગ ભોગવવાનું મહાશતકને કહ્યું. મહાશતકે જવાબ ન આપ્યો. તેથી વારંવાર તે કહેવા લાગી. આથી મહાશતકને ક્રોધ ચડયો, અને રેવતાને કહ્યું, હે માંસભક્ષી રેવતી, આજથી તું સાતમે દિવસે રોગ ગ્રસ્ત થઇને મરણ પામીશ, અને પહેલી નરકમાં ચોરાસી હજાર વર્ષની સ્થીતિએ ઉપજીશ. આ સાંભળી રેવતી દીન બની ગઇ, અને ભયભીત બની કલ્પાંત કરવા લાગી. પરીણામે તે રોગ ગ્રસ્ત બની. સાત રાત્રી થતાં તે મરણ પામી. અને પહેલી નરકે ગઇ.

તે સમયે પ્રભુ મહાવીર પધાર્યા. મહાશતકે રેવતી પ્રત્યે વાપરેલા અઘટિત શબ્દો શ્રાવકને બોલવા કલ્પે નહિ. તે વાત મહાશતકને કહેવા અને તેનું પ્રાયશ્ચિત લેવડાવવા માટે શ્રી ગૌતમને મહાશતક પાસે મોકલ્યા. ગૌતમને દેખી મહા શતકે વંદન કર્યું. શ્રી ગૌતમે અઘટિત શબ્દોનું મહા શતકને પ્રાયશ્ચિત કરાવ્યું. મહાશતક પ્રાયશ્ચિત લઇ વિશુદ્ધ થયા, ધર્મનું યથાયોગ્ય આરાધન કરી. એક માસનો સંથારો ભોગવી મહાશતક કાળ કરીને પહેલા દેવલોકમાં ગયાં. ત્યાંથી મહા વિદેહ ક્ષેત્રમાં જન્મ પામી મોક્ષ ગતિને પ્રાપ્ત કરશે.

---

૫૯ નંદિની પીતા

શ્રાવસ્તિનગરી, નંદીની પિતા નામે મહાઋદ્ધિવંત ગાથાપતિ, અશ્વિની નામે સુશીલ અને સુસ્વરૂપવાન સ્ત્રી. એકદા પ્રભુ મહાવીર પધાર્યા. નંદીની પીતા વંદન કરવા ગયા, અને પ્રભુના ઉપદેશથી ધર્મબોધ પામી બારવ્રત ધારી શ્રાવક થયા. ૧૫ વર્ષ શ્રાવકપણામાં ઘેર રહ્યા પછી પ્રતિમા અંગીકાર કરી, વિચરવાની ઇચ્છા થઇ. તેથી ઘરનો સઘળો કારભારં જ્યેષ્ઠ પુત્રને સોંપી સંસાર કાર્યમાંથી તદનજ નિવૃત્ત થઇ ગયાં, અને પૌષધ શાળામાં જઇ ૧૧ પ્રતિમા ધારણ કરીને આત્માના અપૂર્વ ભાવમાં વિચરવા લાગ્યા. છેલ્લી પ્રતિમા પૂરી થતાં, તપથી શરીર ક્ષીણ બનવાથી નંદીની પિતાએ અંતિમ સંથારો શરૂ કર્યો. એક માસનો સંથારો ભોગવી જ્ઞાનદર્શન ચારિત્રની આરાધનામાં તલ્લાલીન બની નંદીનીપીતા મૃત્યુ પામ્યા. અને પહેલા દેવલોકમાં દેવપણે ઉત્પન્ન થયાં. ત્યાંથી મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં જન્મ પામી, ચારિત્ર લઇને તેજ ભવમાં મોક્ષગતિને પામશે.

---

૬૦ શાલીહી પીતા

શ્રાવસ્તિ નગરી, શાલીહીપીતા નામે મહાઋદ્ધિવંત ગાથાપતિ-ફલ્ગુની નામે સુશીલ અને સુસ્વરૂપવાન સ્ત્રી. એકદા પ્રભુ મહાવીર તે નગરીમાં પધાર્યા. શાલીહી પિતા લઘુકર્મી જીવ. એટલે પ્રભુને વંદન કરવા ગયા. પ્રભુએ વ્યાખ્યાન આપ્યું. સાધુનો અને શ્રાવકનો એમ બે પ્રકારનાં ધર્મો પ્રભુએ સંભળાવ્યા. શાલીહી પીતાએ વિચાર્યું કે મ્હારાથી સાધુ ધર્મ ગ્રહણ કરી શકાય તેમ નથી. પણ શ્રાવક

ધર્મ તો હું જરૂર અંગીકાર કરૂં. એમ ધારી પ્રભુ પાસે શ્રાવકના બાર વ્રત ધારણ કર્યાં અને ધર્મ ધ્યાનમાં, વ્રતનિયમમાં અડગપણે રહેવા લાગ્યા. કેટલાક વર્ષો વીત્યાબાદ તેમને ઉપાધિમુક્ત થવાની ઇચ્છા થઇ. તેથી ઘરનો સઘળો કારભાર પોતાના જ્યેષ્ઠ પુત્રને સોપ્યો, અને પૌષધશાળામાં જઇ ધર્મધ્યાન કરવા લાગ્યા.

ઉપરાંત તેમણે શ્રાવકની અગીયાર પ્રતિમા ધારણ કરી, સાધુ જીવન ગાળવું શરૂ કર્યું, તપશ્ચર્યાથી શરીર ક્ષીણ થતા સંથારો કર્યો. એક માસનો સંથારો ભોગવી અને આત્માની ઉચ્ચતમ દશાને ભાવતાં શાલીહીપીતા કાળધર્મને પામ્યા. અને મરીને ૧લા દેવલોકમાં ગયા. ત્યાંથી ચવી મહાવિદેહમાં અવતરી તેજ ભવમાં મોક્ષ જશે.

સાર—ધન્ય છે, સાધુ જીવન ગાળનાર આવાં પવિત્ર મહાત્માઓને। જેઓ અનેક પરિષહ પડતા છતા; પોતાની લીધેલી ટેકમાં મેરૂની જેમ નિશ્ચળ રહી શકે છે. અને મનુષ્ય જીવનનું સાર્થક કરે છે. પ્રભો। આવાં શ્રાવકો જગત પર ઉત્પન્ન થાઓ। જૈન ધર્મની જય ઘોષણા બજાવો, અને સત્ય, દયા, પરોપકાર ક્ષમા આદિ મહાન ગુણો [illegible]

૬૧ મેતાર્ય મુનિ

ઉનાળાના સખ્ત તાપમાં મેતાર્ય નામના એક જૈન મુનિ ગોચરી અર્થે રાજગૃહિ નગરીમાં નીકળ્યાં છે. મુનિવર મહાન તપસ્વી અને સહન શીલતાના અવતાર છે. એક માસના ઉપવાસ છતાં તેમનું તેજ, ગંભીરતા અને આત્મશ્રદ્ધા જોતાને તેવાજ સુદ્રઢ છે. ભિક્ષાર્થે ફરતા ફરતા આ મેતાર્ય મુનિવર એક સોનીના ઘર પાસે થઈને જતા હતા. સોનીની દ્રષ્ટિ આ સાધુ ઉપર પડી. સોનીએ ઉભા રહી તેમને વંદન કરીને વહોરવાનું આમંત્રણ કર્યું. મુનિ આહાર માટે સોનીના ઘરમાં ગયા. સોની કોઈ ગ્રાહકને માટે સોનાની ગહેનાઓ તૈયાર કરતો હતો. અને તે માટે તે સોનાના જવલા બનાવતો હતો. મુનિને વહોરાવવા માટે કામ એમને એમ પડતું મૂકીને સોની રસોડામાં ગયો અને મુનિને પ્રેમ પૂર્વક આહાર પાણી વહોરાવ્યા. જે વખતે સોની આ મુનિને વહોરાવતો હતો, તે વખતે એક ક્રૌંચ નામનું પક્ષી સોનીના ઘરમાં આવ્યું અને પેલા સોનાના બનાવેલા જવલા ચરી ગયું. અને ઉડીને સામેના એક ઝાડની ડાળી પર બેસી ગયું. આ દ્રશ્ય મેતાર્ય મુનિના જોવામાં આવ્યું. મેતાર્ય મુનિ આહાર લઈને બહાર નીકળ્યાં.

હવે પેલો સોની મુનિને વહોરાવીને કામ હાથમાં લેવા જાય છે ત્યાં તો તરતજ પેલા જવલા તેના જોવામાં આવ્યા નહિ. સોનીને શંકા થઈ કે જરૂર આ મુનિએ જવલા લીધા હશે. તેથી તે મુનિ પાછળ દોડ્યો; મુનિ બહુ દૂર ન્હોતા ગયા તેથી સોની તરતજ મુનિને પકડી લાવ્યો. અને મુનિને કહેવા લાગ્યો:—હે મુનિ, મ્હારાં જવલા ચોરીને લઈ જાવ છો તે પાછા લાવો, મુનિ મૌન રહ્યા, ફરીવાર

સોનીએ કહ્યું, છતાં મુનિ એમના એમ રહ્યા. મેતાર્ય મુનિએ જાણ્યું કે જો હું કહીશ કે આ ઝાડ પર બેઠેલું પક્ષી તારા જવલા ચણી ગયું છે, તો જરૂર આ સોની આ બિચારા પક્ષીને મારી નાખશે. સોનીએ ચોરીચાર મુનિ પાસે જવલા માગ્યા. છતાં મુનિ મૌન રહ્યા. તેથી સોની વધારે ક્રોધાયમાન થયો. મુનિને ખૂબ માર માર્યો. અને ચામ-ડાની દોરીથી મુનિના હાથ પગ વગેરે મજબુત રીતે બાંધ્યા. અને મુનિને તે જવલા આપવાનું કહ્યું, પણ ધ્યાન મુનિ મુનીશ્વરે તો પરિષહ સહન કરવાનો હતો. અને પોતાના જીવ સમાન જ બીજા જીવોને પણ ગણતાં હતાં, તેથી તે સારુ શાંતિથી સહન કરવા લાગ્યાં. પછી સોનીએ મુનિને સખ્ત તાપથી ધગધગતી રેતીમાં બેસાડયા, અને માર મારવા લાગ્યો. સખ્ત તાપથી આ તપસ્વી મુનિનું શરીર ઢીલું થવા લાગ્યું. અને ચામડી ઉતરવા લાગી. માથામાં પણ ખાડા પડવા માંડયા. પરિણામે મેતાર્ય મુનીની ખોપરી ફાટી અને તડ દઈને અવાજ થયો. સોનીએ જાણ્યું કે હવે મુનિ મ્હારા જવલાં પાછા આપશે, પણ મુનિવર તો જેમ જેમ પરિસહ પડતો જાય તેમ તેમ સમભાવે સહન કરે, જરા પણ રોષ સોની ઉપર ન લાવે અને આત્માની અપૂર્વ ભાવનાનું સ્મરણ કરે, આત્માની ઉચ્ચ દશાને ભાવનાં ત્યાંજ થી મેતાર્ય મુનિવરને કેવળ જ્ઞાન ઉત્પન્ન થયું અને આત્મા દેહથી જુદો પડીને નિર્વાણ પદને પામ્યો

તેવામાં એક બાઈ માથે લાકડાનો ભારો લઈને જતી હતી. અતિશે ભાર લાગવાથી તેણે ભારો સોનીના ઘર આગળ જોરથી પછાડયો. ભારો નીચે પડવાથી જોરથી અવાજ થયો. પેલું ઝાડપર બેઠેલું ક્રૌંચ પક્ષી બીન્યું. તેનું મોઢું એકદમ પહોળું થઇ ગયું. અને પેલા ચરી ગયેલા જવલા તેના મોઢામાંથી બહાર નીકળી ગયાં. અને નીચે પડયાં.

[illegible] માં. તેથી રાજા ક્રોધે ભરાયો [illegible] જાને જણાવી દીધું.

[illegible] ઉની કરાવી. અને ખંધક આદિ [illegible] તમે ગુન્હેગાર છો, તેથી [illegible] ને મારી નાખવાના છે, માટે [illegible] આ. સાંભળી ખંધક આદિ અણ [illegible] કે પ્રભુએ કહેલો આ [illegible] છોડવાનું નથી. તેથી તેમણે [illegible] મરવા માટે તૈયાર થઈ જવાનું [illegible] એક પછી એક ૪૯૯ મુનિ- [illegible] ભાવના ભાવતાં કૈવલ્ય જ્ઞાન [illegible] ખંધક મુનિ અને તેમના ન્હાના [illegible] ખંધક મુનિને ઘણું લાગી આવ્યું, તેથી [illegible] આ શિષ્ય ઉપર ઘણો પ્રેમ છે, માટે [illegible], અને પછી આ શિષ્યને પીલજે, [illegible] દુઃખ આપવા માટેજ મેં આ બધું કર્યું છે, અને જેમ તમને વધારે દુ:ખ ઉપજે, તેમ કરવાનો મારો ઈરાદો છે, [illegible] તે શિષ્યને જ પીલવાનો છે. એમ કહી શિષ્યને પાલકે ઘાણીમાં [illegible] નાખ્યો. તે શિષ્ય પણ શુભ ધ્યાનના [illegible] કૈવલ્ય જ્ઞાન પામી મોક્ષમાં ગયો. પછી ખંધક મુનિનો વારો આવ્યો. [illegible] ભયંકર રીતે પ્રાણ જવાથી ખંધક મુનિને ઘણો ક્રોધ ચડ્યો, તે બોલ્યા કે જો મારા તપ સંયમનું ફળ હોય તો હું આવતા ભવમાં આ દંડક દેશને બાળનારો થાઉં. આવું નિયાણું કરી ખંધક મુનિ ઘાણીમાં પીલાવા અને મૃત્યુ પામીને અગ્નિ કુમાર

નામે દેર થયાં. નિયાણા મુજબ અગ્નિ કુમાર દેવે દંડક દેશ બાળી મુક્યો. અને ત્યારથી દંડકારણ્ય હાલ કહેવાય છે.

૬૩ અનાથી મુનિ અને રાજા શ્રેણિક

રાજગૃહિ નગરીના મહારાજા શ્રેણિક એકવાર અશ્વક્રિયા રમવા માટે નીકળ્યા હતા, ઘોડાને ખેલાવતાં ખેલાવતા તે દૂર અઘોર વનમાં નીકળી પડ્યા. વિશ્રાંતિ લેવા માટે એક ઝાડીની ઝુંડ પાસે તે બેઠા. તેવામાં તેમણે એક ઝાડની નીચે સમાધિમાં બેઠેલા એક મહાત્માને જોયાં. મુનિનું તેજ, અને લલાટની ભવ્યતા જોઈને શ્રેણિકને લાગ્યું કે આ એક મહાન પુરૂષ જણાય છે. તેથી શ્રેણિક રાજા પોતાની જગ્યાએથી ઉભા થઈ તે મુનિની પાસે ગયા. અને મુનિને ભાવપૂર્વક વંદન કરી કહેવા લાગ્યા. અહો મુનિવર, આપનું રૂપ પ્રશંસાને પાત્ર છે, આપ સુકોમળ જણાઓ છો, આપની તરૂણ ઉંમર છે; આટલી ન્હાની ઉંમરમાં આપ સઘળાનો ત્યાગ કરીને, આવો વેષ પહેરી શા માટે કઠીન તપ કરો છો? શું આપ નિર્ધન હતા? શું આપને કામ ભોગના સાધનોનો અભાવ હતો, કે જેથી આપને આ નાની ઉંમરમાં ત્યાગી થઈ તપ કરવાનું સુઝયું.

શ્રેણિકનું કથન સાંભળી આ મુનિ, કે જેમનુ નામ અનાથી મુનિ હતું, તેમણે જવાબ આપ્યો, હા રાજન્ હું અનાથ હતો તેથી મારે આ તપશ્ચર્યા કરવી પડે છે.

આ સાંભળી શ્રેણિક બોલ્યા, હે મહાત્મન્, જો તમે અનાથ છો તો હું તમારો નાથ થઉં. હું મગધ દેશનો અધિપતિ રાજા છું, મ્હારે

[illegible] ...લો, અનુપમ સુખ સામગ્રીઓ, સુંદ
[illegible] મુનિરાજ, આપ ત્યાં પધારો અને
[illegible] ભોગવો. અનાથી મુનિ બોલ્યા, મહા-
[illegible] તો પછી મ્હારા નાથ કયાંથી થશે ?
[illegible] અને બોલ્યા. મહારાજ, તમે
[illegible] ને, આટલી બધી રિદ્ધિસિદ્ધિ, નોકર
[illegible] મારા તાબામાં હોવા છતાં શું આપ
[illegible] અનાથી મુનિએ કહ્યું. સાંભળો
[illegible] તેની આપને હું વાત કરૂં. એમ કહી.
[illegible] સાંભળો.

[illegible] છે. ત્યા ધનસંચય નામે મારા પિતા
[illegible] ધન ધાન્ય રિદ્ધિ સિદ્ધિ નોકર ચાકરનો
[illegible] અને મનુષ્ય સંબંધીનું સર્વ સુખ ભોગવતા
[illegible] મારી આંખો ખૂબ દુખવા આવી. મને
ઘણીજ પીડા થવા લાગી. ધીમે ધીમે તે રોગની અસર મારા આખા
શરીરમાં વ્યાપી ગઇ. દાહજ્વર શરીરમાં વરસવા લાગ્યો. ખાવા પીવામાં
પણ ખૂબ વેદના થવાથી હું તદ્દન શરીરે અશક્ત થઇ ગયો. મારા
માતાપિતાને બહુજ દુઃખ લાગવા માંડયું અને ઘણા વૈદ્યોને પુષ્કળ
પૈસા આપીને મારી આંખોની દવા કરાવી. છતાં મ્હારૂં તે દુઃખ લેશ
માત્ર પણ ઓછું ન થયું, મ્હારી આસપાસ ઘણા માણસો બેસીને
આંસુ પડતા, પણ તેઓમાંના કોઇ મ્હારૂં દુઃખ લઇ લેવા સમર્થ
ન હતા મારા માતાપિતા જેમને મારા પર ઘણો જ પ્રેમ હતો.
તેઓ પણ મ્હારા દુઃખના ભાગીદાર ન થઇ શકયા, મારી સુંદર સ્ત્રીઓ
જેઓ ચોધાર આંસુએ રડતી અને મ્હારી સતત સેવા બજાવતી,

[illegible]

[illegible]

માતાએ તેને કાશ્યપના એક મિત્ર શાસ્ત્રી ઇંદ્રદત્તને ત્યાં શ્રાવસ્તી નગરીમાં જવાનું કહ્યું માતાની મદદથી કંઈક રજા લઇ કપીલ શ્રાવસ્તી નગરી તરફ રવાને થયો અને ઇંદ્રદત્તને મળ્યો. ઇંદ્રદત્તે તેને ઓળખીને વિદ્યાભ્યાસ કરાવવો શરૂ કર્યો. ઇંદ્રદત્તે તેને એક વિધવા બાઇને ત્યાં જમવાની સગવડ કરી આપી. આ વિધવા યુવાન હતી. કપિલ પણ યુવાન હતો. વખત જતાં બંનેને પ્રેમ બંધાયો, કપિલ વિદ્યાભ્યાસ છોડી આ વિધવાના પ્રેમ-ઉપભોગમાં દિવસો વિતાવવા લાગ્યો. વિધવાની સ્થિતિ પણ સારી ન હતી અને અહિં પણ કપિલને માથે નિર્વાહ ચલાવવાનું આવ્યું. કપિલની ચિંતા પૈસા મેળવવા માટે વધતી ગઇ. એકવાર વિધવાએ તેને કહ્યું કે આ ગામનો રાજા દાનેશ્વરી છે; અને વહેલી સવારમાં કોઈ રાજદરબારમાં જઇને રાજાને પ્રથમ આશીર્વાદ આપે, તેને રાજા બે માસા સોનું આપે છે. માટે તમે ત્યાં જાવ. આ સાંભળી કપીલ રોજ સવારમાં વહેલો ઉઠીને રાજા પાસે જાય; પરંતુ તેના પહેલાં કોઈએ આવીને રાજાને આશીર્વાદ આપ્યો જ હોય, તેથી નિરાશ થઇ કપીલ પાછો ફરે. આમ આઠ દિવસ વીતી ગયા. એકવાર તેણે વિચાર કર્યો કે આજ તો બરાબર ચિંતા રાખીને ઉઠું, અને રાજાને પહેલો આશીર્વાદ આપું. એમ ધારી તે સમી સાંજમાં સુઇ ગયો. અર્ધ રાત્રી હતી: ચંદ્ર બરાબર ખીલ્યો હતો, તે વખતે ચિંતામાં ને ચિંતામાં કપીલ ઉઠ્યો; અને આશીર્વાદ આપવા માટે રાજમહેલ તરફ દોડયો. તેવામાં પહેરેગીરોએ તેને દોડતો જોયો; ચોર ધારીને પકડયો અને સવાર થતાં રાજા પાસે કેદી તરીકે તેને હાજર કર્યો. કપીલને તો એક કરતા બે, અને બે કરતાં ત્રણ ઉપાધિ થઇ. ધન લેવા જતા બિચારો પકડાયો. તે અફસોસ કરવા લાગ્યો. જ્યારે રાજા પાસે તેને ઉભો

૬૫ ભરત અને બાહુબળ.

ભરત અને બાહુબળ એ રૂષભદેવ ભગવાનના પુત્રો હતા. ...ભગવાન પોતાનું રાજ્ય આ બે પુત્રોને સોંપી, દિક્ષા લઇ નીકળ્યા હતા. ભરત અને બાહુબળના બળની આખા જગતમાં ...નહિ. રાજ્યાસને આવ્યા પછી ભરત રાજાએ મોટી મોટી ...કરી. મોટા મોટા રાજ્યો જીત્યા. અને ૭ ખંડ જીતીને ...ર્તિ થયાં. બાહુબળ પણ ઘણા જબરા. એકવાર ભરત ...વચાર થયો કે ૭ ખંડ રાજ્યોને હું જીત્યો. પણ મારા ...નું બળ વધારે છે માટે તેમને જીતું તોજ હું ખરો ...કહી બાહુબળને પોતાની સાથે લડવાનું આમંત્રણ ...બળ પણ ભરતથી ગાંજ્યા જાય તેમ ન હતા. તે ભર-...ન હતા. તે બંને યુદ્ધ કરવા તૈયાર થયા. યુદ્ધમાં ...નો સંહાર થાય, તે કરતાં બંનેએ સામસામે લડવું ...ધારીને બંને ભાઇઓ લડવા માટે રણમેદાનમાં ઉતરી

...તે પોતાનું ચક્ર સણણણણ કરતું બાહુબળ પર છોડયું; પણ ...ઉદરથી ઉત્પન્ન થયેલા ભાઇ પર તે ચક્ર કંઇપણ અસર કરી ...નહી, તેવો નિયમ હોવાથી ભરતનું તે ચક્ર બાહુબળના શરીરની આસપાસ ફરીને પાછું ભરત પાસે આવી ગયું. આથી બાહુબળજીને ઘણો ક્રોધ ચડયો. તેથી ભરતને મારવા માટે પોતાની વજ્ર સમાન મુઠી ઉપાડી. ત્યાંજ બાહુબળને લાગ્યું કે માત્ર રાજ્ય લોભને ખાતર

[illegible] અને [illegible] માટે [illegible] માટે હું આ [illegible] છે. તેમ [illegible] અને [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

રો પહેરી
પોતાનું રૂપ
સા કરે છે. ગુણની
છે. તેવામાં તેમની નજર
વીંટી પહેરવી ભૂલી ગયા. તેથી
આંગળી કેવી ખરાબ લાગે છે ? ત્યારે
માત લાગુ છું. અલંકારો ન હોય
જોવા તો દે. એમ ધારી તેમણે મુગટ, કુંડળ,
પછી એક અલંકારો ઉતારી નાખ્યા. અને શરીર
સામે જોઈ વિચારવા લાગ્યા. આ શરીર, આ રૂપ, કેટલો ફેર. ત્યારે
શું બાહ્ય વસ્તુમાંજ હું લોભાયો, બહારના સુખમાંજ હું મોહ્યો,
ત્યારે ખરૂં સુખ કયું, આત્માનું સુખ કયું, વિચાર કરતાં જણાયું કે
જ્ઞાન દર્શન અને ચારિત્ર એજ આત્માનું ખરૂં સુખ છે, આ લક્ષ્મી, આ
રાજવૈભવ, બધીયે ઉપાધિ માત્ર છે, તેનો ત્યાગ શા માટે ન કરવો,

અને ખરું આત્મ સુખ કેમ ન મેળવવું. એમ વિચારતાં વૈરાગ્યમાં ભરતજી ચાલ્યા અને ત્યાંજ આરીસા ભુવનમાં કેવળજ્ઞાન પામ્યા.

ધન્ય છે, ભરત અને બાહુબળ જેવા બહાદુર મહાપુરુષોને.

સાર—માન એ જીવને કેટલી અહિતકર છે. તેમજ આ શરીર પણ નાશવંત છે. માટે સુજ્ઞ પુરુષોએ ક્રોધ, માન, માયા, લોભ, રાગ, દ્વેષ એ છ શત્રુઓને જીતવા પ્રયત્ન કરવો.

---

૬૬ ચક્રવર્તી સનંતકુમાર.

હસ્તીનાપુર નગર હતું. ત્યાં અશ્વસેન નામે રાજા રાજ્ય કરતો હતો. તેમને સહદેવી નામે સુસ્વરૂપવાન રાણી હતી. એક રાત્રીએ આ રાણીએ ચૌદ સ્વપ્ન જોયાં. તરત રાણી જાગૃત થઈ અને દીઠેલ સ્વપ્નનું રટણ કરવા લાગી પ્રભાત થતાં રાણીએ રાજા પાસે જઈને સ્વપ્નની વાત કરી. રાજાએ સ્વપ્ન પાઠકોને બોલાવી સ્વપ્નનું ફળ પૂછ્યું. સ્વપ્ન પાઠકોએ કહ્યું કે ચૌદ પ્રકારના સ્વપ્નો તિર્થંકરની માતાને કે ચક્રવર્તીની માતાનેજ આવે. તેથી તમારે ત્યાં એક ભાગ્યશાળી પુત્ર અવતરશે. કાંતો તે તિર્થંકર થશે. અગર ચક્રવર્તિ થશે રાજાએ સ્વપ્ન પાઠકોને પુષ્કળ દ્રવ્ય આપી વિદાય કર્યા.

અનુક્રમે નવમાસ પુર્ણ થયે સહદેવી રાણીએ એક તેજસ્વી, દૈદિપ્યમાન પુત્રનો જન્મ આપ્યો રાજાએ કુમારનો જન્મોત્સવ ધામધુમપૂર્વક ઉજવ્યો. રાજાને રિદ્ધિ સિદ્ધિને પાર ન હતો તેણેગરીબ ગુરબાને ખૂબ દાન દીધું. અને કુમારનું નામ 'સનંતકુમાર' પાડ્યું.

સનંતકુમાર આનંદપૂર્વક વૃદ્ધિ પામ્યા. અને માતપીતાના મૃત્યુ બાદ તે રાજ્યાસન પર આવ્યા. આવતાંજ તેમણે અનેક દેશોપર લડાઇ શરૂ કરી. મોટા મોટા રાજાઓને હરાવી તેમણે છ ખંડ ધરતીમાં એકતરફ પોતાની આણ વરતાવી. કેમકે ચક્રવર્તિને ચક્રરત્ન, છત્રરત્ન આદિ નવરત્નો, તથા દેવો વગેરે સહાય હોય છે. આવી રીતે ચક્રવર્તિ થઇ તે રાજગાદી સૂખ પૂર્વક ભોગવવા લાગ્યા.

સનંતકુમારનું શારીરિક રુપ અદ્‌ભુત હતું. તેમના રુપની જોડી સારાયે જગતમા પણ ન મળે. એકવાર સુધર્મ દેવલોકમાં સભા હતી, તેમાં ઇંદ્રમહારાજાએ સનંતકુમારના રૂપની ઘણીજ પ્રશંસા કરી. તેમાંના એક દેવને અતિશયોક્તિ લાગવાથી જાતેજ સનંતકુમારનું રુપ જોવાનો નિશ્ચય કરી એક બ્રાહ્મણનું રુપ ધરીને સનંતકુમારને જોવા આવ્યા. આ વખતે સનંતકુમાર સ્નાન કરતાં હતાં, અને ન્હાવાના કેટલાક પદાર્થો ચોપડવાથી તેમનું શરીર જોઇએ તેવું સુંદર ન હતું, છતાં તેવું શરીર દેખીને પણ આ દેવના આશ્ચર્યનો પાર રહ્યો નહિ, સનન્તકુમારે આ બ્રાહ્મણને જોઇને પૂછ્યું, મહારાજ, કેમ પધારવું થયુ છે. આ દેવરુપે આવેલા બ્રાહ્મણે કહ્યું, મહારાજા, મેં સાંભળ્યું હતું કે આપનું રૂપ બહુ તેજસ્વી અને સુંદર છે, તેથી જોવા માટે અત્રે આવ્યો છું, અને ખરેખર મેં સાંભળ્યું હતુ તેથી ઓછું નહિ પણ વિશેષ દેદિપ્યમાન આપનું રુપ અને કાંતિ છે, આ સાંભળી સનંતકુમારને અભિમાન આવ્યુ અને બોલ્યાઃ-મહારાજ, અત્યારે તો હું સ્નાન કરૂં છું અને શરીરે લેપ કરેલો છે, પરન્તુ હું વસ્ત્રાભુષણો સજી જ્યારે રાજસભામા આવું ત્યારે આપ મારૂં રુપ જોવાં પધારજો. બ્રાહ્મણે કહ્યું. ભલે, મહારાજા, હું આવીશ.

સનંતકુમાર સ્નાન કરી, સુંદર વસ્ત્રાભુષણો પહેરી રાજસભામાં

સ્નાન કર્યા વિના આ રૂપનું તેજ હતું તે અત્યારે દેવતાઓને પણ શરમાવે તેવું હતું. રાજ દરબારમાં બેઠા કે તેઓમાં બ્રાહ્મણ આવ્યા અને બ્રાહ્મણ રૂપ જોઈ લીધું. સનંતકુમારે વિચાર્યું કે અમારા આ મહારાજ ન્હાઈ ધોઈ પૂરા શણગાર સજીને પછી રાજ સભાએ ગયેલ હતા એમને નિહાળવા આવ્યા અને જોઈ મોઢું બગાડી ઊભા રહ્યો. આ દેખી સનંતકુમારને આશ્ચર્ય થયું. તરત જ તે બ્રાહ્મણોને પૂછ્યું. મહારાજ, આપ કેમ, પહેલી વખત તો તમે ખુશ થયા હતા અને આ વખતે ઉદાસીન થવાનું કારણ શું? બ્રાહ્મણે કહ્યું. મહારાજ, પહેલા તમારું શરીર અપૂર્વ હતું અને અત્યારે તે રોગ મય છે. મહારાજ સમજાવો અમે પૂછ્યું. એમ શાથી મહારાજ. બ્રાહ્મણે કહ્યું. મહારાજ, પરીક્ષા કરવી હોય તો તમે શરીરમાંથી થૂંકો અને તે થૂંક પર માખી બેસવાથી સાથે તે મરણ પામશે. આ સાંભળી સનંતકુમાર થૂંક્યા, તરત જ માખી તે પર બેઠી મરણ પામી, સનંતકુમાર બોલ્યા, તે સમજ્યા કે ખરેખર અભિમાન રૂપી ઝેરનું મિશ્રણ થવાથી આ સ્થિતિ થઈ. તો ક્રોધ માન, માયા, લોભ, રાગ દ્વેષ એ બધી વસ્તુઓ જ્યાં સુધી આત્મામાં હોય, ત્યાં સુધી શા કામનું? તેમજ આ નાશવંત અને દુર્ગંધિક શરીર પર આટલો બધો મોહ શાને, આ શરીર મળમૂત્રનું ભાજન છે, તેમાંથી ઝેર પણ પ્રગમે છે આવા ગંદા શરીરનો ભરોસો શો! માટે તે પરથી મમતા ઉતારી નાખવાની આવશ્યકતા છે, તરતજ સનંતકુમારને વૈરાગ્ય થયો અને રિદ્ધિસિદ્ધિ છોડીને દીક્ષા લઈને ચાલી નીકળ્યા.

એકવાર તેમના શરીરમાં રોગ ઉત્પન્ન થયો. એક દેવતા વૈદનું રૂપ ધરીને આવ્યો અને સનંત કુમારને કહ્યું. હે મુનિ આપને રોગ થયો છે. તો હું આપની દવા કરી તે રોગ મટાડું. સનત કુમારે

[illegible] કયા અસાધ્ય રોગને મટાડી શકતા
[illegible] આવા આ રોગ તો હું પણ મટાડી
[illegible] પોતાની આંગળી થૂંકવાળી કરી
[illegible] સનત્ કુમારનો રોગ શાંત થઈ
[illegible] કુમારને વંદન કરીને સ્વસ્થાનકે
[illegible] કરીને નિર્વાણ પહોં

[illegible] મહાનુભાવને. ચક્રવ-
[illegible] ક્ષણ માત્રમાં શરીર
[illegible] દશાને પામ્યા. અને
[illegible]

---

૬૭ પ્રદેશી રાજા

[illegible] નગરી હતી. ત્યાં પ્રદેશી નામે રાજા રાજ્ય [illegible] અધમી હતો. [illegible] તેને પરલોકનો [illegible] નાસ્તિક હતો. પરલોકને [illegible] [illegible] નામનો [illegible] હતો. [illegible]

સાથે સારો સંબંધ હતો એકવાર પરદેશી રાજાએ ચિત્ત સારથી સાથે મહા મૂલ્યવાન નજરાણું જીતશત્રુ રાજાને ભેટ આપવા સારૂં મોકલ્યું. ચિત્ત સારથી પ્રધાન કેટલાક માણસો લઇને અશ્વરથમાં બેસીને શ્રાવસ્તિ નગરીમાં ગયો, રાજા પાસે જઇને નજરાણું ભેટ કર્યું. જીતશત્રુ રાજા પ્રમોદ સંતોષ પામ્યો. અને ચિત્ત પ્રધાનનો આદર સન્માન કરીને તેને થોડોક વખત રહેવા માટે એક સુંદર મહેલ આપ્યો, જેમાં ચિત્ત સારથી આનંદ પૂર્વક રહેવા લાગ્યો.

એકદા પાર્શ્વનાથ ભગવાનના શિષ્ય ચાર જ્ઞાન અને ચૌદ પૂર્વના અનુક્રમ શ્રી કેશી સ્વામી શ્રાવસ્તિ નગરીના કોષ્ટક ઉદ્યાનમાં પધાર્યા. લોકો ટોળેટોળાં શ્રી કેશી સ્વામીને વંદન કરવા જવા લાગ્યા. આ હકીકત ચિત્ત સારથીના જોવામાં આવ્યું. માણસોને પૂછતાં જણાયું કે શ્રી કેશી સ્વામી નામના વિદ્વાન મહાત્મા પધાર્યા છે. ચિત્ત સારથિ સ્નાન કરી, વસ્ત્રાલંકારો પહેરી તે કોષ્ટક ઉદ્યાનમાં ગયા. શ્રી કેશી સ્વામીને વંદન કર્યું. કેશી સ્વામીએ દેશના આપી, ચિત્ત સારથિ પ્રતિબોધ પામ્યો, અને કેશી સ્વામીને વંદન કરી કહ્યું, પ્રભુ, [illegible]

[illegible]

[illegible] કર્મ રૂપી અસાધ્ય રોગને મટાડી શકયા [illegible] મટાડો. બાકી આ રોગ તો હું પણ મટાડી [illegible] તેમણે પોતાની આંગળી થૂંકવાળી કરી [illegible] પરિણામે સનંત કુમારનો રોગ શાંત થઈ [illegible] અને સનંત કુમારને વંદન કરીને સ્વસ્થાનકે [illegible] તપશ્ચર્યાઓ કરીને નિર્વાણ પદને [illegible]

[illegible] સમા મહાનુભાવને. ચક્ર- [illegible] છતાં ક્ષણ માત્રમાં શરીર [illegible] ત્યાગ દશાને પામ્યા, અને [illegible]

---

૬૭ પ્રદેશી રાજા

[illegible] નગરી હતી ત્યાં પ્રદેશી નામે રાજા રાજ્ય [illegible]

સાથે સારો 'સંબંધ હતો' એકવાર પરદેશી રાજાએ ચિત્ત સારથી સાથે મહા મૂલ્યવાન નજરાણું જીતશત્ર રાજાને ભેટ આપવા સારૂં મોકલાવ્યું. ચિત્ત સારથી પ્રધાન કેટલાક માણસો લઇને અશ્વરથમાં બેસીને શ્રાવસ્તિ નગરીમાં ગયો, રાજા પાસે જઇને નજરાણું ભેટ મૂક્યું. જીતશત્રુ રાજા ઘણોજ સંતોષ પામ્યો. અને ચિત્ત પ્રધાનનો સત્કાર સન્માન કરીને તેને થોડોક વખત રહેવા માટે એક સુંદર મહેલ આપ્યો, જેમાં ચિત્ત સારથી આનંદ પૂર્વક રહેવા લાગ્યો.

એકવાર પાર્શ્વનાથ ભગવાનનાં શિષ્ય ચાર જ્ઞાન અને ચૌદ પૂર્વના જાણનાર શ્રી કેશી સ્વામી શ્રાવસ્તિ નગરીનાં કોષ્ટક ઉદ્યાનમાં પધાર્યા. લોકોના ટોળે ટોળાં શ્રી કેશી સ્વામીને વંદન કરવા જવા લાગ્યા, આ દૃશ્ય ચિત્ત સારથીના જોવામાં આવ્યું. માણસોને પૂછતાં જણાયું કે શ્રી કેશી સ્વામી નામના વિદ્વાન મહાત્મા પધાર્યા છે. ચિત્ત સારથી સ્નાન કરી, વસ્ત્રાલંકારો પહેરી તે કોષ્ટક ઉદ્યાનમાં ગયા. શ્રી કેશી સ્વામીને વંદન કર્યું. કેશી સ્વામીએ દેશના આપી, ચિત્ત સારથી પ્રતિબોધ પામ્યો, અને કેશી સ્વામીને વંદન કરી કહ્યું, પ્રભુ, તમારો ઉપદેશ ખરેખર મુક્તા જીવોને આધાર ભૂત છે, મને તમારા ધર્મ પ્રત્યે માન અને રૂચિ ઉત્પન્ન થયાં છે. મારે હું સાધુ થઇ શકતો નથી. પરંતુ શ્રાવકના બાર વ્રત અંગીકાર કરાવો, કેશી સ્વામીએ તેને બાર વ્રત ધરાવ્યા. અને ચિત્ત સારથી તેમનો ઉપાસક થયો. અને પછી સ્વસ્થાનકે ગયો.

થોડોક વખત વીત્યા બાદ ચિત્ત સારથી શ્વેતાંબિકા નગરીમાં જવા તૈયાર થયો. અશ્વ રથ પર બેસીને માણસો સાથે પ્રયાણ કરવા માંડયું. પ્રથમ તે કેશી સ્વામીને વંદન કરવા આવ્યો, તેમને વંદન કરીને કહ્યું પ્રભુ, હું શ્વેતાંબિકા નગરીમાં જાઉં છું, આપ ત્યાં કૃપા

ફરી પધારશો? કેશી સ્વામી આ સાંભળી મૌન રહ્યાં, ચિત્તે ફરીથી આમંત્રણ કર્યું. છતાં મૌન રહ્યાં, જ્યારે ત્રીજી વખત કહ્યું, ત્યારે કેશી સ્વામી બોલ્યા:—હે ચિત્ત સારથી, ભયંકર વન હોય. જેમાં, વાઘ, વરુ, સિંહ રહેતા હોય અને જીવોનો સંહાર કરતા હોય ત્યાં પશુ પક્ષીઓ આવે ખરાં? ચિત્ત—ન આવે, પ્રભુ.

કેશી—તો પછી તમારી નગરીનો રાજા અધર્મી છે, તો હું ત્યાં કેવી રીતે આવું?

ચિત્ત—પ્રભુ, આપને પ્રદેશી રાજા સાથે શું નિસ્બત છે, ત્યાં ઘણા સાર્થવાહ, શેઠ, શાહુકાર રહે છે તે બધા આપને વંદન કરવા આવશે અને આહાર પાણી વહોરાવશે.

ત્યારે કેશી સ્વામીએ કહ્યું કે સમય જોઈને તે તરફ વિહાર કરીશ. ત્યાંથી ચિત્ત સારથી શ્વેતાંબિકા નગરીમાં ગયો. પછી તે નગરીના મૃગ નામના ઉદ્યાનમાં આવ્યો અને ચિત્ત સારથીએ તે ઉદ્યાનના માળીને કહ્યું કે અહીંયા કેશી નામના સ્વામી પધારે તો તું વંદન કરી તેમનો આદર સત્કાર કરજે. પાટ, પાટલા, મકાનનું આમંત્રણ કરજે, પછી મને ખબર આપજે. આટલી સૂચના આપીને ચિત્ત સારથી રાજદરબારમાં આવ્યો, શ્રાવસ્તિના રાજા તરફથી મોકલેલ નજરાણું પ્રદેશી રાજાને ચરણે ધર્યું. રાજા પ્રસન્ન થયો.

કેટલાક સમય વીત્યા બાદ શ્રી કેશી સ્વામી ગ્રામાનુગ્રામ વિહાર કરતા કરતા શ્વેતાંબિકા નગરીના મૃગ ઉદ્યાનમાં પધાર્યા, વનપાલકે તેમને વંદન કર્યું. પાટ, પાટલા વગેરે ચીજોનો બંદોબસ્ત કર્યો અને ત્યાંથી નીકળી તરત જ કેશી સ્વામી પધાર્યાની ચિત્ત સારથીને ખબર આપી. ચિત્ત સારથીનું હૃદય પોતાના ધર્માચાર્યના આગમનથી આનંદથી પ્રફુલ્લિત થયું. આસન પરથી ઊઠી

થઇ તેમણે કેસી સ્વામીને ભાવ પૂર્વક વંદન કર્યું: પછી વસ્ત્રાલંકારો પેરી અશ્વરથમાં બેસી ચાંદય ગયો. અને કેશી સ્વામીને ભાવ પૂર્વક નમસ્કાર કરીને કહ્યું:-પ્રભુ, અમારા રાજા અધર્મી છે. તો તેમને આપ ધર્મબોધ આપો તો ઘણો લાભ થશે. ત્યારે કેશી સ્વામી બોલ્યા:-હે ચિત્ત, જીવ ચાર પ્રકારે કેવળી પ્રરુપિત ધર્મ સાંભળી શકતો નથી. (૧) આરામ અથવા ઉદ્યાનમાં રહીને સાધુ મહારાજ પાસે જઈ ને વંદણા નમસ્કાર ન કરે. (૨) ઉપાશ્રયમાં જઇને વંદન ન કરે, (૩) ગૌચરી અર્થે આવેલ સાધુ મુનિની સેવા ભક્તિ ન કરે તેમને ભાવનાથી અન્નપાણી ન વહોરાવે. (૪) જ્યાં મુનિ મહારાજને દેખે ત્યાં તેમને વંદન ન કરે અને પોતાનું મ્હોં છૂપાવે. વળી ચાર પ્રકારે જીવ ધર્મને સાંભળી શકે છે.

(૧) આરામ અથવા ઉદ્યાનમાં રહેતા થકાં વંદન કરે. (૨) ઉપાશ્રયમાં વંદણા, સેવા ભક્તિ કરે, (૩) ગોચરી વખતે સાધુમુનિની સેવા કરે. ભાત પાણી વહોરાવે. (૪) જ્યાં જ્યાં સાધુ મુનિને દેખે ત્યાં ત્યાં પ્રેમ પૂર્વક વંદન કરે, હે ચિત્ત. તમારા પ્રદેશી રાજા આરામમાં પડયા રહે છે. સાધુ મુનિનો સત્કાર કરતા નથી, તો હું તેમને કઈ રીતે ધર્મ બોધ આપું ? ત્યારે ચિત્ત સારથીએ કહ્યું. પ્રભુ, મારે તેમની સાથે ઘોડા જોવાને માટે ફરવા નીકળવું છે, તો તે રીતે હું તેમને આપની પાસે લાવીશ તો આપ ધર્મ બોધ આપજો. એટલું કહી ચિત્ત વંદન કરીને સ્વસ્થાનકે ગયો.

પ્રભાત થયું. ચિત્ત સારથીએ પ્રદેશી રાજાને કહ્યું કે કંબોજ દેશથી જે ચાર ઘોડા આવ્યા છે, તે ઘોડાઓ આસરામાં કેવા છે તે જોવા સારુ પધારો. આપણે બંને જઇએ. પ્રદેશી રાજા તે સાંભળી તૈયાર થયો. રાજા અને ચિત્ત એક રથમાં બેસી તે ઘોડાઓ તે

[illegible] ચાલી નીકળ્યા. ઘોડાઓ પાણીદાર હતા તેથી [illegible] દોડવા લાગ્યા અને થોડાક વખતમાં [illegible] ગયાં, રાજાને ભૂખ, તરસ અને થાક [illegible] ફેરવવા ચિત્તને કહ્યું. ચિત્તસારથીએ રથને પાછો ફેરવ્યો, અને જ્યાં મૃગવન નામનું ઉદ્યાન હતું. અને જ્યાં શ્રી કેશી સ્વામી ઉતરેલા, ત્યાં રથને લાવ્યા. ઘોડાઓ ત્યાં છુટા કર્યા. અને બંને જણા એક વૃક્ષની નીચે વિસામો લેવા બેઠા. અહિંયા કેશી સ્વામી બુલંદ અવાજથી લોકોને ધર્મોપદેશ આપી રહ્યા હતા. અવાજ સાંભળી પરદેશી રાજા મનમાં વિચારવા લાગ્યો કે આ જડ જેવો લાગે છે. અને તેને સાંભળનારા લોકો પણ જડ છે. કે જેઓ માત્ર જડની જ ઉપાસના કરે છે. વળી આ ભાષણ કરનારા માણસે મારા બાગની કેટલી બધી જમીન રોકી છે. પણ આ માણસ દેખાવમાં ઘણોજ કાંતિ વાળો જણાય છે, એમ ધારી તે માણસને ઓળખવા માટે રાજાએ ચિત્ત પ્રધાનને પૂછ્યું. ચિત્તે કહ્યું કે મહા-રાજા. આ તો એક મહાન પુરૂષ છે, વળી તે અવધિ ગ્નાની છે અને જીવ શરીરને જુદા માને છે. આ સાંભળી રાજાને તેની પાસે જવાનો ભાવ થયો. ચિત્ત અને પરદેશી શ્રી કેશી સ્વામી પાસે ગયાં પરદેશી રાજાએ સામે ઉભા રહીને કેશી સ્વામીને પૂછ્યું.

' શું તમે અવધિ ગ્નાની છો ? અને શરીર અને જીવ જુદા માનો છો ?

કેશી—હે પ્રદેશી રાજા, કોઇ વેપારી દાણની ચોરી કરે તેની માફક તું વિનય ભક્તિ કર્યા વગર પ્રશ્ન પૂછે છે તે ઉચિત નથી. હે રાજા, મને દેખી તને એવો વિચાર થયો હતો કે આ [illegible]

માણુસ છે. અને સાંભળનાર પણ જડ છે. તેમજ આ મારો બગીચો રોકીને બેઠો છે?

પ્રદેશી—હા, સત્ય છે, આપની પાસે એવું કયું જ્ઞાન છે કે જેથી આપે મારા મનનો ભાવ જાણ્યો!

કેશી—હમારા જેવા સાધુને પાંચ જ્ઞાન હોય છે. પણ મને ચાર જ્ઞાન છે. તેથી તમારા મનનો ભાવ મેં જાણ્યો. પાંચમું કેવળ જ્ઞાન શ્રી અરિહંત ભગવાનને હોય.

પ્રદેશી—ભગવાન, હું શું અહિં બેઠો છું?

કેશી—હા, આ તમારી ઉદ્યાન ભૂમિ છે. તેથી તમે બેસો.

પ્રદેશી—તમારી પાસે એવું પ્રમાણ છે કે જેથી જીવ અને શરીર જુદા માનો છો?

કેશી—હા, મારી પાસે પ્રમાણ છે.

પ્રદેશી—મારા દાદા હતા. તે મારા પર બહુજ પ્રીતિ રાખતા. તે ઘણાજ અધર્મિ અને માંસાહારી હતા, તો તમારા કહેવા પ્રમાણે તે નારકીમાં હશે. તો મને આવીને તે એમ કેમ નથી કહેતા કે તું અધર્મ કરીશ નહિ. નહિતો નારકીમાં જઇશ, જો તે આવીને મને કહે, તો હું જીવ શરીર જુદા માનું.

કેશી—હે રાજન, તમારી સૂરીકાન્તા નામની રાણી કોઈ બીજા પુરુષ સાથે કામભોગ સેવે તો તું શું કરે?

પ્રદેશી—હું તે પુરૂષના હાથ પગ કાપી શૂળી પર ચઢાવી દઉં,

કેશી—જો તે પુરૂષ તને કહે કે મને થોડોક વખત છૂટો રાખો, હું મારા સગા સંબંધીઓને કહી આવું કે વ્યભિચાર કોઇ કરશો નહિ. નહિતો મારા જેવી દુર્દશા થશે. તો હે રાજન, તું તેને થોડોક વખત માટે પણ છૂટો કરે ખરો?

[illegible] સમજવા જ વિચાર કરેલો કે હું વક્તા[illegible]
[illegible] અને ગાનનો લાભ મળશે.
[illegible] પ્રકારનો છે તે તમે જાણો છો?
[illegible] ( ) માગનારને આપે પણ વચન[illegible]
[illegible] વચનથી સંતોષ પમાડે, પણ કં[illegible]
[illegible] આપે અને સંતોષ પમાડે, (૪) આ[illegible]
[illegible] પણ નહિ તેમાં આપે અને સંતોષે ત[illegible]
[illegible] અને ઉત્તમ કોટિનો છે.
[illegible] શરીર કંથવાનો જીવ પણ સરખો?
[illegible] જેમ એક મકાનમાં દીવો મૂકી મકાન બંધ
કરે તો તેનો પ્રકાશ બહાર નહિ આવતાં તે મકાનમાં જ
રે [illegible] તે દીવા ઉપર ટોપલો ઢાંકી દે તો તે ટોપલા
જેટલા જ જગ્યામાં પ્રકાશ આપે; તેવી રીતે જીવ કર્મોદયથી
જે શરીરનો બંધ કરે, તેટલામાં જ અવગાહીને રહે.

આ સાંભળી પ્રદેશી રાજા ધર્મ પામ્યો. કેશી સ્વામી પાસેથી શ્રાવકનાં વ્રત ધારણ કર્યા. તેણે પોતાના રાજ્યનો ચોથો ભાગ પરમાર્થ માટે કાઢ્યો. દાનશાળા બંધાવી. પોતાના રાજ્યને રામ રાજ્ય બનાવી દીધું. અને વ્રત નિયમ સામાયક પૌષધ વગેરે શ્રાવકની ક્રિયાઓ કરતા પરદેશી રાજા આત્મ ભાવના ભાવવા લાગ્યો. કેશી સ્વામી પરદેશી રાજાને સદાય રમણિક રહેવાનો બોધ આપી વિહાર કરી ગયાં.

પ્રદેશી રાજા સતત્ ધર્મ ધ્યાનમાં મગ્ન રહે છે. રાજ્ય પોતાના પુત્રને સોંપ્યું છે. તેની રાણી સૂરીકાન્તા રાજાના આ કૃત્યથી ઈર્ષા પામી. રાજા આખો દહાડો પૌષધ શાળામાં રહી ધ્યાન ધરે તે તેને ગમ્યું

નહિ. તેથી સૂરીકાન્તાએ રાજાને મારી નાખવાનો વિચાર કર્યો. એક વાર પરદેશી રાજા આનંદમાં હતા. તે વખતે રાણીએ ભાતભાતની સ્વાદિષ્ટ રસોઇ બનાવી. તેમાં ઝેર ભેળવ્યું અને રાજાને તે રસોઇ જમાડી. ઝેરથી રાજાને શરીરમાં ખૂબ વેદના ઉત્પન્ન થઇ. રાજા જાણી ગયા કે આ કૃત્ય મારી રાણીએ કર્યું છે. છતાં એક રોમમાં પણ તેણે રાણીનું દુષ્ટ ચિંતવ્યું નહિ. ઝેરના પ્રસરવાથી ખૂબ વેદના પામી આત્મ ચિંતન કરતાં, સર્વ જીવની ક્ષમાપના લઇ સમાધિ પૂર્વક પરદેશી રાજા મૃત્યુ પામ્યા અને સૌ ધર્મ દેવલોકમાં સૂર્યાભ નામે મહા ઋદ્ધિવાન દેવ થયાં. ધન્ય છે પ્રદેશી રાજાને, નાસ્તિક છતાં કેશીસ્વામી જેવા મહા પુરૂષના સમાગમથી આત્મ કલ્યાણ પામ્યા.

---

૬૮ પ્રભુ મહાવીર

મગધ દેશના ક્ષત્રિયકુંડ નગરમાં સિદ્ધાર્થ રાજાની રાણી ત્રિશલાદેવીની કુક્ષિએ શ્રી મહાવીર પ્રભુ આજથી લગભગ અઢી હજાર વર્ષ પહેલા જન્મ્યા હતા. મહાવીર પ્રભુનો જન્મ થવાથી રાજ્યમાં અમર્યાદિત ધન ધાન્યની વૃદ્ધિ થઇ. તેથી તેમનું નામ વર્ધમાનકુમાર પાડવામાં આવ્યું. પ્રભુ મહાવીરના જીવે ત્રીજા ભવ-ના વખતમાં ભરતપુત્ર મરિચીના ભવમાં પોતે વાસુદેવ, તથા તીર્થંકર થશે, તેનું અભિમાન કર્યું હતું, તેથી (તેઓ એક ભિક્ષુક કુળ) રૂષભ-દત્ત બ્રાહ્મણને ત્યાં તેની દેવાનંદા બ્રાહ્મણીના ગર્ભમાં ઉત્પન્ન થયા હતા. પરંતુ તીર્થંકરો કદાપિ ભિક્ષુક કુળમાં જન્મ પામે નહિ, તેથી હરિણૈગમેષી દેવે પ્રભુ મહાવીરના જીવનું દેવાનંદાના ગર્ભમાંથી સંહરણ કર્યું અને તે ગર્ભ ત્રિશલા દેવીના ગર્ભમાં મૂક્યો અને

... ગર્ભ ઉલટાવવામાં પ
... ન હતો. કારણ
... હતા અને દેવાનંદાએ
... માનો ચોરી લીધો
... દેવનંદાએ તે રત્નને
... પડ્યો. તે નીકાચિત કર્મનો
... રત્નસમાન પ્રભુ મહાવીરનો
... ત્રિશલા માતાને દુઃખ થાય
... રાખ્યું, પરિણામે ત્રિશલાને
... હશે કે નહિ; તેથી માતાના
... ગર્ભમાં હલનચલન ક્રિયા કરી. આમ
... અપૂર્વ પ્રેમ બતાવવા માંડયો જન્મ
... અંગૂઠા આંગળી વડે મેરુ પર્વતને ડગાવ્યો;
... વર્ધમાનકુમારનું નામ 'મહાવીર' પાડ્યું.
... ગૃહસ્થાવાસમાં રહ્યા. યશોદા નામની
... એક પુત્રી થઇ. ગૃહસ્થાવાસ છતાં તેમનું
... જીવન જેવું જ હતું. સર્વ કર્મથી મુક્ત
... માતાપિતાની આજ્ઞા માગી પરંતુ; પુત્ર પરનો
... પ્રેમ ... માતાપિતાએ રજા ન આપી, એટલે તેમની
... ખાતર તેઓ થોડા વખત સંસારમાં રહ્યા. ત્યારબાદ
માતાપિતા તેમના ... વર્ષની ઉંમરે ગુજરી ગયા એટલે તેમણે
દીક્ષા લેવા માટે મોટા ભાઇ નંદીવર્ધનની આજ્ઞા માગી, ભાઇ પરનો
પુષ્કળ પ્રેમ, એટલે નંદીવર્ધને જણાવ્યું કે ભાઇ માતાપિતા તો
હમણાં જ સ્વર્ગવાસ પામ્યા છે, વળી તમારા વિયોગનું દુઃખ મને

તો આપો છો? કૃપા કરી આ રાજગાદી ભોગવો. પ્રભુ મહાવીરે રાજગાદી નહિ ભોગવતાં દિક્ષા લેવાનો ભાવ પ્રદર્શિત કર્યો. નંદીવર્ધને બે વર્ષ રોકાવાનું કહ્યું. પ્રભુ મહાવીર વધુ બે વર્ષ રોકાયા અને ૩૦ વર્ષ બાદ તરત જ પ્રભુ મહાવીર રાજવૈભવ, સ્ત્રી, પુત્રી, ભાઈ, અનુચરો એ સર્વનો ત્યાગ કરી જગત જીવોના કલ્યાણ પથે દિક્ષા લઈ નીકળી પડ્યાં તરત જ પ્રભુને મનઃપર્યવજ્ઞાન પ્રાપ્ત થયું હતું. દીક્ષા સમયે પ્રભુને ઇંદ્રે એક દેવ દુષ્ય વસ્ત્ર આપ્યું હતું પરંતુ તેઓ એટલી બધી તીવ્ર વૈરાગ્ય દશાને પામ્યા હતા કે એ વસ્ત્ર હું શીયાળામાં પહેરીશ એવો વિચાર સરખોયે તેમણે કદિ કર્યો ન હતો. તે વસ્ત્ર તેર મહિના સુધી પ્રભુના ખભે પડી રહ્યું હતું. ગમે તેવી સખ્ત ટાઢ હોય, તો પણ પ્રભુ કદિ હાથ સંકોચતા નહિ, સખ્ત ઉનાળો હોય, છતાં પ્રભુ તે સ્થળે ખુલ્લા પગે ઉભા રહી તપ કરતા હતા. દિક્ષા વખતે પ્રભુને કરેલા સુગંધી દ્રવ્યના વિલેપ નથી. ભમરા, મધમાખ વગેરે અનેક જંતુઓ ચાર માસ સુધી ડંખ મારી લોહી ચૂસતા હતા, છતાં શ્રી પ્રભુએ તેમને ઉડાડવાનો જરા પણ પ્રયાસ કર્યો ન હતો.

ભગવાન કોઈ વખત નિર્જન ઝુંપડાઓમાં, પાણી પીવાની પરબોમાં, લુહાર વગેરેની કોડોમાં, અથવા ઘાસની ગંજીઓ નીચે રહેતા, કોઈ વખતે બાગમાં, પરામાં કે શહેરમાં રહેતા, અને કોઈ કોઈવાર સ્મશાન, નિર્જન સ્થળ, ઝાડ, ગૂફાઓ વગેરે ઠેકાણે રહેતા, ત્યાં તેમને અનેક પ્રકારના પરિસહો પડતા. જ્યારે પ્રભુ અનાર્ય દેશમાં ગયા હતા, ત્યારે તો તેમના પર આવેલા પરિસહો અવર્ણનિય હતા. અનાર્ય વસ્તી ધર્મને કોઈ સમજે નહિ, એટલે પ્રભુ વહોરવા [illegible] આહારના બદલે માર, અને પાણીને બદલે પ્રહાર મળતો.

[illegible] અર્જુન [illegible] માળી. [illegible]ની કરી ખ્વારી,
[illegible], અજબ અદા ? ટેકને ધારી.
[illegible], અતિ ઉપસર્ગ નિહાળી.
[illegible] અજબ અદા ? ટેકને ધારી,
[illegible], દયા સમતા રહો ધારી,
[illegible], અજબ અદા ! ટેકને ધારી.

[illegible] ધર્મની સન્નારીઓ[illegible] ગઝલ

[illegible] સન્નારી.
[illegible] અદા ? ટેકને ધારી.
[illegible]
[illegible] ટેકને ધારી
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

અગાઉથી ગ્રાહક થઇ ઉત્તેજન આપનારનાં નામ.

૧૭૭ અમદાવાદ.

૫૧ શેઠ ધરમચંદ સૌભાગ્યચંદ
૨૫ શેઠ આત્મારામ માણેકલાલ
૫ શા. અમરતલાલ કેશવલાલ
૫ શા. શામળદાસ ગોરધનદાસ
૪ શા. આત્મારામ નગીનદાસ કસોલવાળા
૨ શેઠ વાડીલાલ ડાહ્યાભાઈ
૨ શેઠ ઘેલાભાઇ મહાસુખરામ
૨ શેઠ કચરાભાઇ વાડીલાલ
૨ શા. સોમચંદ હરીલાલ
૨ શા. સાંકલચંદ મોતીલાલ
૨ શા અમરતલાલ મોતીલાલ
૨ શા મોતીલાલ દલસુખરામ
૨ શા. છગનલાલ વનમાળીદાસ
૨ શા. અમરસી કરમચંદ
૨ મ્હેતા મુગચંદ મગનલાલ
૨ શા. રતનજીલાલ બહેચરદાસ
૨ શા. છોટાભાઇ મગનલાલ
૨ દોસી મોહનલાલ છગનલાલ વકરાખુવાળા
૨ બ્હેન મહાબેન વાડીલાલ

૨ બ્હેન પરસન, શેઠ અંબાલાલ ડાહ્યાભાઇનાં માતુશ્રી
૨ બ્હેન સમરત, શા. ગીરધર નરોત્તમને ત્યાં
૨ બ્હેન ચંચળ, મોદી નાથાલાલ મહાદેવને ત્યાં
૨ બ્હેન વીજીબેન, શા. વાડીલાલ જમનાદાસને ત્યાં
૨ શા. પ્રેમચંદ હરીલાલ હ. જીવીબેન
૨ બ્હેન કેસરબેન પાલણપુરવાલા
૧ શા. પ્રેમચંદ ગોપાલદાસ
૧ શા. દેવચંદ કાળીદાસ
૧ શા. પુંજાલાલ શકરચંદ
૧ શા સોમચંદ રણછોડ
૧ શા. મણીલાલ કચરાભાઈ
૧ શા. ભાલાભાઇ મહાસુખરામ
૧ શા. ગીરધરલાલ મહાસુખરામ
૧ મ્હેતા પુરાપદાસ ગોપાલદાસ
૧ શા. વાડીલાલ છોટાલાલ
૧ શા. કસ્તુરભાઇ ચુનીલાલ હ. મગનભાઇ

૧૩ નડીઆદ

[illegible]	૩ શા મોહનલાલ જુરાભાઈ
[illegible]	૫ દોશી મોતીચંદ ધારશીભાઇ
	ચીફ ઓફીસર મ્યુનીસીપાલીટી

૧૦ ઉતરસંડા

[illegible]	૨ શા મોહનલાલ રાજપાળ
	૩ શા ચંદુલાલ કલ્યાણજીભાઇ

૧૨ કલોલ

[illegible]	૧ શકરી બેન છોટાલાલ
[illegible]	૧ મરઘાબેન નરસીદાસ
[illegible]	૧ ઝમકબ્હેન છગનલાલ
[illegible]	૧ ચંચળ બેન ઉગરચંદ
[illegible]	

૮ ખસ

૧ [illegible]	૧ ખંધાર ડાયાલાલ વીરચંદ
૧ [illegible]	૧ વસાણી હરીચંદ રઘુ
[illegible]	૧ વસાણી પરસોતમ નાનચંદ
૧ [illegible]	૧ સ્થાજૈન શાળામાં કર્તા તરફથી ભેટ

૭ ખંભાત

[illegible]	૧ શા મોહનલાલ મોતીચંદ
[illegible]	૧ શા દલસુખભાઈ ફતેહચંદ
[illegible]	૧ શા મોહનલાલ દોલતચંદ

६ કડી

૩ ભાવસાર દલસુખ માનચંદ — ૧ શ્રી કડી જૈન સ્થા. ઉપાશ્રય
૨ „ ભલાભાઇ નાગરદાસ

६ સીતાપુર

૧ શા પોપટલાલ તળશી — ૧ શા પોપટલાલ માધવજી
૧ શેઠ સુંદર વાલજી — ૧ ભા. હરખચંદ ડાહ્યાલાલ
૧ શા ઠાકરશી માધવજી — ૧ શ્રી જૈન સ્થા. ઉપાશ્રય

૪ વડોદરા

૨ માસ્તર ગોરધનભાઇ છોટાલાલ — ૧ શા ચંદુલાલ દામોદર
૧ શેઠ ધરમચંદ ચુનીલાલ

૪ ઊળીયા

૧ ઓઝળીયા નારણદાસ સુંદરજી — ૧ રા. રા. ઠાકરશી વેલશી
૧ રા. રા. તારાચંદ પીતાંબર — ૧ રા. રા. જીવરાજ બેચરદાસ

૫ રાજકોટ

૨ મેતા કપુરચંદ પાનાચંદ — ૧ શા બેચરદાસ ગોપાળજી
૨ વોરા ચુનીલાલ નાગજીભાઇ

૪ ધ્રાંગધ્રા

૧ સંઘવી જેચંદ વાડીલાલ — ૧ શા પ્રેમચંદ જીવન
૧ સંઘવી હરીલાલ સોમચંદ — ૧ શા વ્રજલાલ ઓધવ

૫ બેરવા

૧ શ્રી બેરવા જૈન વિદ્યાશાળા
૯ માનદ ડિરેક્ટર મગનલાલ છોટાલાલ

૫ કસોડા

૧ ભાવસાર હરીલાલ મગનલાલ

૫ નાર

૫ પા. ફુલાભાઇ બાબરભાઇ

૪ ભાવનગર

૨ બાબાજી હરીલાલ જીવરાજ
૧ મુનિશ્રી ઉમેદચંદજી સ્થા જૈન પુસ્તકાલય
૧ શ્રીજૈન શ્રાવિકા પુસ્તકાલય
૧ શા. અચરતલાલ જગજીવન જૈન સસ્તી વાંચનમાળા

૩ લીંમલી

૧ સંગવી કુંઝાભાઇ ગાંગજીભાઈ
૧ શા વાડીલાલ ત્રીભોવન
૧ શા. ત્રીભોવન ગાંગજીભાઇ

૨ સરખેજ

૨ શા પેપટલાલ રણછોડ

૧ માંગરોલ

૧ શા જેચંદ હરજીવન બાબુ
પ્રમુખ સ્થા જૈન સંઘ

૧ પાછીયાપુરા

૧ શા શાંતિલાલ લખમીચંદ

૧ પેટલાદ

૧ ભા. નાથાલાલ વેણીદાસ

૧ ગોધરા

૧ કાન્તીલાલ રતીલાલ શાહ

૧ ખેરજ

૧ શા તલકસી ઓઘડ

૨ વસો

૧ મોહનલાલ એન શેઠ
૧ જમનાદાસ નરસીદાસ

૨ ઓગાણ

૧ મ્હેતા કેશવજી રવચંદ
૧ મ્હેતા રંગજીભાઇ લખમીચંદ

૧૨ સરસપુર

૫ રા. રા. ભાવસાર છગનલાલ શામળદાસ
૨ રા. રા. મંગળજી પાનાચંદ હ. બેન પુરી
૨ ભા. સોમાભાઈ રામચંદ હ. પરસનબેન
૧ વોરા સોમાભાઈ કપુરચંદ હ. બેન ક
૧ રા. રા. જેસંગભાઈ ડાહ્યાભા
૧ હીરાલાલ માધવજી

૧૦ શાહપુર

૫ રા. રા. ભાવસાર હીરાલાલ કાશીદાસ
૧ સાંકળચંદ દોલતરામ
૧ શાંતિલાલ પુંજાભાઈ હ. ભુરીબેન
૧ નગીનદાસ લખમીચંદ હ. શકરીબેન
૧ દોલતરામ ઉમેદરામ હ. શકરીબે
૧ બેન રૂખમણી, વિરમગામવાળા, હુખા

૨૩ વીરમગામ

૧ ભાવસાર મુળચંદ વીરચંદ, શિક્ષક જૈન શાળા
૧ શા. મણીલાલ રણછોડ
૧ મોદી જગજીવન રતનશી
૧ જીવીબેન. નથુભાઈ નાનચંદના ધર્મપત્ની
૧ ચંદનબેન માણેકચંદ
૧ વ્હેન જસીબેન દલીચંદ ભગવાનદાસ
૧ દાકતર સુખલાલ જીવણલાલ પુત્રી બેન
૧ મોદી સાંકળચંદ ગોકળદા
૧ શા. નારણભાઈ નાનજી
૧ શા. પોપટલાલ કેશવજી
૧ શા. લલ્લુભાઈ મુળચંદ
૧ શા. જેઠાલાલ. વીરજી
૧ ભા. મગનલાલ લખમીચ
૧ ભા. રણછોડ નાનચંદ

૧ મેતા ઓધડભાઇ [illegible]
૧ નથ્વી નરસીદાસ [illegible]
૧ રેવાબ્હેન પ્રેમચંદ [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

૧ ભાવસાર હરગોવન પુરષોત્તમ
૧ ભા. ગીરધર બેચર
૧ શા. ટોકરશી છગનલાલ
૧ શા. બેકોરભાઇ રવચંદ
૨ શા. ભુધર પ્રાગજી
૧ મેતા ઓધડભાઇ કેસવજી
૧ સંઘવી નરસીદાસ છગનલાલ
૧ રેવાબ્હેન પ્રેમચંદ શિક્ષિકા જૈન કન્યાશાળા.

૧૭ પીહીજ

૧ પા. પરસોતમ ઉમેદભાઇ
૧ પા. હાથીભાઇ કાશીભાઈ
૧ પા. ચતુરલાઇ ગોકળભાઇ
૧ પા. મોતીભાઇ વેરીભાઇ
૧ મોતીભાઇ કરસનદાસ
૧ મોતીભાઇ મથુરભાઇ
૧ જીવાભાઇ ખુશાલભાઇ
૧ ભાઇલાલભાઇ શંકરભાઇ
૧ હાથીભાઇ તુલજાભાઈ
૧ સોમરભાઇ લલ્લુભાઇ
૧ પા. રાવજીભાઈ મથુરભાઇ
૧ પા. ડાહ્યાભાઇ ભાઇલાલભાઇ
૧ પા. ઇશ્વરભાઇ ભાઇલાલભાઇ
૧ સ્થા. જૈનશાળા હ. શનાભાઈ માસ્તર
૧ સ્થા. જૈન લાયબ્રેરી હ. શનાભાઇ માસ્તર
૧ રા. રા. સ્ટેશન માસ્તર હરગોવીંદદાસભાઇ

૧૬ સુણાવ.

૧૨ પા. ઘોરીભાઇ સોમાભાઇ
૫. ડૉ. ભુદરદાસ બેચરદાસ લીંબડીવાળા

૧૫ વવાણીયાબંદર.

૧૨ દેસાઇ વલમજીભાઇના સ્વ. ધર્મપત્ની બાઇ ઉજમના સ્મરણાર્થે
૩ સ્વ. દેસાઇ વિક્રમચંદભાઇના ધર્મપત્નીબાઇ સમરત તરફથી
હ. દેસાઇ ચંદુલાલ વલમજીભાઇ

---

૧ [illegible] [illegible] [illegible] — ૧ શેઠ મોહનલાલ [illegible]
૧ [illegible] [illegible] [illegible] — ૧ સંઘવી નગીનદાસ [illegible]
૧ [illegible] [illegible] [illegible] — ૧ દેવચંદ [illegible] [illegible] [illegible]
૧ [illegible] [illegible] [illegible]
૧ [illegible] [illegible] [illegible]

૬૭ પીઠીઆ

૧ [illegible] [illegible] [illegible] — ૧ પ. [illegible]
૧ [illegible] [illegible] [illegible] — ૧ પ. [illegible] [illegible]
૧ [illegible] [illegible] [illegible] — ૧ પ. [illegible] [illegible]
૧ [illegible] [illegible] [illegible] — ૧ સ્થા. જૈનશાળા હ. [illegible]
૧ [illegible] [illegible] — ૧ સ્થા. જૈન શ્રાવિકા હ. [illegible]
૧ [illegible] [illegible] — ૧ સ. સ. [illegible] [illegible]
૧ [illegible] [illegible]
૧ [illegible] [illegible]
૧ [illegible] [illegible]
૧ [illegible] [illegible]

૬૭ સુણાવ.

૧૧ પ. [illegible] [illegible] — ૫. ડૉ. [illegible] [illegible]

૬૫ વવાણીઆબંદર

૧. [illegible] [illegible] સ્વ. ધર્મપત્ની [illegible] [illegible] [illegible]
૧ [illegible] [illegible] [illegible] ધર્મપત્નીબાઇ [illegible] [illegible]
૬ [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] રેમાણી

[illegible] નરસીદાસ છગનલાલ

[illegible] પ્રેમચંદ ત્રિકોક

જૈન કન્યાશાળા

[illegible]

[illegible]

૨૧. ઉજ્ઝિયકુમાર

હસ્તિનાપુર નામનું નગર હતું. સુનંદ નામનો રાજા રાજ્ય કરતો હતો. તે નગરમાં એક જોવા લાયક અનેક સ્તંભવાળી ગોશાળા હતી. જેમાં ગાય ભેંસ બળદ, પાડા વગેરે અનેક પશુઓ સુખપૂર્વક રહેતા હતા. તે ગામમાં ભીમ નામે એક કુટગ્રાહી રહેતો હતો તે ઘણોજ પાપી હતો. તેને ઉપ્પલા નામે સ્ત્રી હતી. તે ગર્ભવંતી થઈ ત્યારે તેને ગાય ભેંસના આંચળનું તથા ગરદનનું માંસ ખાવાનો દોહદ ઉત્પન્ન થયો. દોહદ પૂર્ણ કરવા નિરંતર તે ચિન્તાતુર રહેતી, અને આર્તધ્યાન ધરતી. એક વાર ભીમને આ વાતની ખબર પડી એટલે તે મધ્ય રાત્રીએ ગૌશાળામાં આવ્યો અને હથીયાર વડે કેટલી એક ગાયો તથા ભેંસોની ગરદન તથા આંચળની ચામડી કાપી નાખી, અને માંસ લઈને ઘેર આવ્યો. સ્ત્રીએ તે માંસ દારૂ સાથે મેળવી ભક્ષણ કર્યું. દોહદ પૂર્ણ કર્યો. અનુક્રમે નવમહિને એક બાળકનો જન્મ આપ્યો. જન્મતાવેંતજ બાળકે એક મ્હોટી ભયાનક ચીસ પાડી, જેને પરિણામે ગામનાં ઘણા ઢોર બીકથી નાસભાગ કરવા લાગ્યા. તેથી આ બાળકનું નામ 'ગોત્રાસિયા' પાડયું. આ બાળક મ્હોટું થયું ત્યારે તેનો બાપ ભીમ મરી ગયો. ગોત્રાસિયો ઘણો અધર્મી, કુકર્મ સેવનારો નીવડયો, તેથી રાજાએ તેને સેનાપતિ બનાવ્યો કે જેથી ગામમાં તેના દુષ્કર્મો ઓછા થાય; છતાં ગોત્રાસીયો રોજ અર્ધી રાતે ઉઠી, બખતર પહેરી હાથમાં હથીયાર લઇ ગોશાળામાં જાય અને અનેક પશુઓના માંસ કાપી તેનું ભક્ષણ કરે.

સ્ત્રીની સાથે ઉજ્ઝિયકુમારને ભોગવિલાસ કરતો જોયો. રાજા કોપે ભરાયો. માણસો મારફતે તેને પકડાવ્યો અને ખૂબ માર મરાવ્યો. અને હુકમ કર્યો કે આના બધા અંગો બાંધીને ખૂબ માર મારો. તેના નાક કાન કાપી નાખો અને બને તેટલો તેના પર જુલમ ગુજારી ગામમાં ફેરવી શૂળી પર ચઢાવો. આ હુકમ સાંભળી માણસો તે પ્રમાણે કરવા તત્પર થયાં. પ્રથમ તેને હાથ પગમાં બેડી પહેરાવી. નાક કાન કાપી નાખ્યાં. ચોર જેવા કપડા પહેરાવ્યા. મ્હોં કાળું કર્યું. શરીર પર ગેર ચોપડી, અને ગામમાં ફેરવવા લાગ્યા. રસ્તામાં તેને ખૂબ માર મારતાં, તેના શરીરના ઝીણા ઝીણા કકડા કરી તેને ખવરાવતાં ખવરાવતાં, ત્રાસ પમાડતાં પમાડતાં ગામ વચ્ચેથી લઇ જતા હતા. ઉઝ્ઝિયકુમાર ત્રાસ ત્રાસ પોકારી રહ્યો હતો. અને કર્મનો બદલો ભોગવતો હતો.

તે સમયે પ્રભુ મહાવીર તેજ નગરના ઉદ્યાનમાં બીરાજતા હતા. શ્રી ગૌતમ, પ્રભુની આજ્ઞા લેઇ ગૌચરી અર્થે નીકળ્યા હતા. રસ્તામાં તેમણે આ દ્રશ્ય જોયું. ગૌતમે વિચાર્યું કે પૂર્વ ભવના ખરાબ આચરણથી તે આવી દુખદ દશાને પામ્યો હશે, ત્યાંથી ગૌતમ શ્રી પ્રભુ પાસે આવ્યાં. રસ્તામાં જોયેલ દ્રશ્યની વાત કહી. પ્રભુએ ઉજ્ઝિયકુમારનો ઉપર કહ્યો તે પૂર્વભવ વર્ણવ્યો. શ્રી ગૌતમે પૂછ્યું, હે પ્રભુ. હવે ઉજ્ઝિયકુમારનું શું થશે ? અને મરીને તે ક્યાં જશે ? પ્રભુએ ઉત્તર આપ્યો. હે ગૌતમ, આ ઉજ્ઝિયકુમાર હવે ત્રણજ પહોરનું આયુષ્ય ભોગવીને, શૂળી પર ચઢીને મરણ પામશે. અને પહેલી નરકમાં જશે. અને ત્યાંથી ચવી અનંત સંસારમાં પરિભ્રમણ કરશે. છેવટે એક શેઠને ત્યાં સાધુ મહાત્માની પાસેથી ધર્મ સાંભળી દિક્ષા લેશે. આયુષ્ય પૂર્ણ કરી પહેલા દેવ લોકમાં જશે. અને મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં જન્મી સર્વ દુઃખોનો અંત કરશે.

હિંસા કરતો અને ત્રાસ ત્રાસ વર્તાવતો. તેને ખંદસિરિ નામની સ્ત્રી હતી. તે ગર્ભવંતી થઈ ત્યારે તેને ત્રીજે માસે, હાથમાં તલ-વાર લઈ, દારૂમાં ચકચૂર બનીને ચોરપલ્લીની આસપાસ ગર્જના કરવાનો દોહદ થયો હતો, અને વિજય ચોરે તે પૂર્ણ કર્યો. અનુક્રમે નવ માસે પુત્રનો જન્મ થયો. તેનું નામ 'અભગ્નસેન ચોર.'

બાલ્યાવસ્થા વીતાવી અભગ્નસેન યુવાવસ્થામાં આવ્યો. વિજયચોર કાળાન્તરે મરણ પામ્યો અને તે ચોરપલ્લીનો અભગ્નસેન સેનાપતિ બન્યો, તે તેના બાપથી સવાયો થયો. દેશના ધનમાલ લૂંટી અન-બેજન કરી, ત્રાસ ત્રાસ વર્તાવવા લાગ્યો. દેશતે મહાજન રાજા પાસે જઈ ફરિયાદ કરી. રાજાએ કોટવાળને બોલાવી અભગ્નસેનને પકડી લાવવા હુકમ કર્યો. કોટવાળ લશ્કર લઈને અભગ્નસેનની પલ્લી પર ચડી આવ્યો. અભગ્નસેનના એક ખાનગી માણસે આ વાત જાણી. તેથી તેણે તે વાત અગાઉથી પલ્લીમાં પહોંચાડી. પરિણામે અભગ્ન-સેન અને તેના સાથીઓ લડવા માટે સાવધ થઈ ગયા. કોટવાળ તેઓની સાથે લડ્યો. પરંતુ તે ફાવ્યો નહી. અને નિરાશ વદને પાછો આવી, રાજાને વાત નિવેદન કરી. કળાથી કામ લેવા કોટવાળે કહ્યું.

એકદા રાજાએ દશ દિવસનો મહોત્સવ ઉજવ્યો. પ્રજાને જમણ આપ્યું. ગામમાં આનંદ છવાઈ રહ્યો, રાજાએ યુક્તિ કરી અને પોતાના માણસો અભગ્નસેનની પલ્લીમાં મોકલી કહેવડાવ્યું કે અમારા રાજાએ મહોત્સવ કર્યો છે, તો આપને આનંદપૂર્વક ભાગ લેવા નિમંત્રણ મોકલ્યું છે. અભગ્નસેન ફસાયો. રાજાએ આદરેલ મહોત્સ-વમાં સુંદર વસ્ત્રાલંકારો પહેરીને આવ્યો. સંકેત મુજબ અભગ્નસેન ચોરને પકડ્યો અને બાંધ્યો. અને પછી તેને પહેલા ચોરા (મુખ્ય જગ્યા) પર લાવ્યા. અને તેના આઠ કાકાઓને મારી તેનું થોડું

પાસે આવ્યાં અને પૂછ્યું. હે ભગવંત. તેઓ પૂર્વે કોણ હતા! અને શું પાપ કર્યાં હતા! જેથી આવું ફળ ભોગવે છે. પ્રભુએ તેનો પૂર્વભવ વર્ણવતા કહ્યું, ઉજ્જયપુર નામનું નગર હતું. સિંહગીરી નામે રાજા હતો. તે નગરમાં ઉલિક નામનો એક કસાઈ રહેતો હતો. તે ધનવાન હતો. પાપી હતો અને દુરાચારી હતો. તેણે પોતાના વાડામાં બકરા, બકરી, ગાય, બળદ, ભેંસ, પાડા, હરણ, રોઝ, મોર, મોરલી વગેરે લાખો જાનવરો મારવા માટે એકઠા કર્યા હતા. બીજા પાસે દ્રવ્ય આપી એકઠા કરાવતો, અને માંસ વગેરે ખરીદતો હતો પછી તે કસાઈ તે જાનવરોને કાપી તેના માંસને કઢાઈમાં તળીને, અગ્નિપર સેકીને બજારમાં વેચવા નીકળતો અને પોતાની આજીવિકા ચલાવતો. એવી રીતે તે સાતસો વર્ષનું આયુષ્ય ભોગવી મરીને ચોથી નરકમાં ઉત્પન્ન થયો. ત્યાંથી નીકળીને સુભદ્રસાર્થવાહને ત્યાં જન્મ લીધો, શકટ ઉંમર લાયક થતાં તેના માતા પીતા મરી ગયા. શકટ ધીમે ધીમે દુર્વ્યસની બન્યો. ચોરી, જુગાર, વ્યભિચાર આદી દુષ્ટ વ્યસનોનું સેવન કરવા લાગ્યો. સમય જતાં તે સુદર્શના નામની ગણિકાના પ્રેમમાં પડ્યો, આ વાતની પ્રધાનને ખબર પડી, તેથી તેને ત્યાંથી હાંકી કાઢ્યો. અને પ્રધાને તે વેશ્યાને પોતાના જનાનામાં રાખી.

શકટ રખડુ બનવાથી અહિં તહિં ભટકવા લાગ્યો, તેને ક્યાંય ચેન પડ્યું નહિ. તેથી મોહને વશ થઈ તે વેશ્યાને ત્યાં જવાનો લાગ

૨૪ બૃહસ્પતિદત્ત

સર્વભદ્ર નામનું નગર હતું, જીતશત્રુ નામે રાજા હતો, તેને એક મહેશ્વરદત્ત નામનો પુરોહિત હતો. જે ચાર વેદને જાણનારો હતો, આ પુરોહિત, રાજાને રાજ્યની વૃદ્ધિ અર્થે હોમ કરાવતો હતો. આ હોમ શેનો હતો ! બ્રાહ્મણ ક્ષત્રિય, વશ્ય અને શુદ્રના જીવતા બાળકોનો હોમ કરાવતો હતો. જીવતા તેઓનું માંસ કાઢી તેના પિંડ બનાવી તે હોમમાં રાજા પાસે હોમાવતો હતો. આઠમ ચૌદશને દીન દરેક વર્ગમાંથી બબ્બે બાળક લઈ આઠ બાળકો, ચોથે મહિને સોળ બાળકો, છઠે મહિને ૩૨, અને વર્ષ પુરું થતાં ૬૪. અને શત્રુભય હોય ત્યારે ૪૩૨ બાળકોના પ્રાણ લઇ ઉપદ્રવ શાંતિનો હોમ કરાવતો હતો. આવી રીતે પુષ્કળ પાપ ઉપાર્જન કરીને મહેશ્વર દંત ત્રણ હજાર વર્ષનું આયુષ્ય ભોગવી મરી ગયો અને પાંચમી નરકમાં ગયો. ત્યાં સત્તર સાગરની સ્થીતિ ભોગવી કૌશાંબી નગરીમાં સોમદત્ત પુરોહિતની સ્ત્રી વસુદત્તાની કુખમાં ઉત્પન્ન થયો. જન્મ થતાં તેનું નામ બૃહસ્પતિદત્ત રાખવામાં આવ્યું. યુવાવસ્થાએ ને પહોંચ્યો ત્યારે કૌશાંબીનગરીના શતાનિક રાજાના કુંવર ઉદાયન સાથે તેને મિત્રાચારી થઈ, શતાનિક રાજા કાળક્રમે મૃત્યુ પામ્યા. અને ઉદાયનને રાજ્ય મળ્યું. બૃહસ્પતિદત્ત પુરોહિત બન્યો અને ઉદાયનના અંતેઉરમાં જવા આવવા લાગ્યો. પરિણામે ઉદાયનની સ્ત્રી પદ્માવતી પર તે આશક્ત થયો. એક વાર પદ્માવતી સાથે બૃહસ્પતિદત્તને ભોગ ભોગવતો

ઘોડાનો પેશાબ પાતો; આવો મહા દુષ્કર્મ [illegible] પાપના પુષ્કળ દળ ભેગાં કર્યા. પરિણામે [illegible] ભોગવી તે કોટવાળ છઠી નરકમાં ગયો.

ત્યાંથી નીકળી મથુરા નગરીમાં શ્રીદામ રાજાની [illegible] રાણીને પેટે પુત્ર પણે અવતર્યો તેનું નામ પાડ્યું નંદીવર્ધન. [illegible] પાસમાં ઉછરી કુમાર યુવાવસ્થા પામ્યો અને [illegible] યો. તે યુવરાજ છતાં જલ્દી રાજ્ય મેળવવા ખાતર [illegible] છી, મારી નાખવાની યુક્તિ ખોળવા લાગ્યો. તેણે [illegible] હજામને બોલાવ્યો. જે રાજ્યનો વિશ્વાસુ [illegible] અંતઃપુરમાં પણ જતો. નંદીવર્ધને પોતાનો વિચાર તેને [illegible] હજામત કરતાં કરતાં પોતાના પીતાના ગળામાં [illegible] હજામને કહ્યું, સાથે સાથે અર્ધું રાજ્ય આપવાની લાલચ [illegible] હજામે તે કબુલ કર્યું પરંતુ પાછળથી તેને વિચાર થયો કે [illegible] આ વાત જાણે તો મારા રાઇ રાઇ જેવડા કુટકા કરે; તેથી તે [illegible] રાજા પાસે ગયો અને નંદીવર્ધન રાજ્યની ખાતર પિતાને [illegible] નાખવા માગે છે તે જણાવ્યું. આથી રાજા ઘણો ગુસ્સે થયો [illegible] નંદીવર્ધનને પકડી મંગાવ્યો. તેના હાથ પગ બાંધ્યા અને તેને [illegible] ધગધગતા સિંહાસનપર બેસાડ્યો. તેનાપર ધગધગતું સીસું [illegible] રેડાવ્યું અને ખૂબ ઉકળેલા તેલથી તેનો અભિષેક કરાવ્યો. [illegible] ધગધગતા હાર તેના કંઠમાં પહેરાવ્યા. સાંખી ન શકાય એવું [illegible] નંદીવર્ધન ખૂબ પોકાર કરવા લાગ્યો, પણ કર્મના [illegible] કોઇ થઇ શકતું નથી. પરીણામે કાળને અવસરે તે [illegible] છઠ્ઠી નરકમાં ગયો ત્યાંથી અનંત સંસારમાં ભટકી [illegible] દુઃખને પામશે.

ઘોડાનો પેશાબ પાતો; આવો મહા જુલમ વર્તાવતાં આ કોટવાળે પાપના પુષ્કળ દળ ભેગાં કર્યાં. પરિણામે એકત્રીસ સો વર્ષનું આયુષ્ય ભોગવી તે કોટવાળ છઠ્ઠી નરકમાં ગયો. . .

. ત્યાંથી નીકળી મથુરા નગરીમાં શ્રીદાસ રાજાની બંધુશ્રી નામની રાણીને પેટે પુત્ર પણે અવતર્યો તેનું નામ પાડ્યું નંદીવર્ધન. અનેક લાલપાલમાં ઉછરી કુમાર યુવાવસ્થા પામ્યો અને અંતઃપુરમાં મૂર્છિત બન્યો. તે યુવરાજ છતાં જલ્દી રાજ્ય મેળવવા ખાતર પોતાના પિતાનું મૃત્યુ ઇચ્છી, મારી નાખવાની યુક્તિ ખોળવા લાગ્યો તેણે મિત્ર નામના એક હજામને બોલાવ્યો. જે રાજ્યનો વિશ્વાસુ હજામ હતો અને અંતઃપુરમાં પણ જતો. નંદીવર્ધને પોતાનો વિચાર તેને જણાવ્યો અને હજામત કરતાં કરતાં પોતાના પીતાના ગળામાં 'અસ્ત્રો' ખોસી દેવા હજામને કહ્યું, સાથે સાથે અર્ધું રાજ્ય આપવાની લાલચ બતાવી. હજામે તે કબુલ કર્યું પરંતુ પાછળથી તેને વિચાર થયો કે જો રાજા આ વાત જાણે તો મારા રાઇ રાઇ જેવડાં ટુકડા કરે; તેથી તે બીન્યો. રાજા પાસે ગયો અને નંદીવર્ધન રાજ્યની ખાતર પિતાને મારી નાખવા માગે છે તે જણાવ્યું. આથી રાજા ઘણો ગુસ્સે થયો અને નંદીવર્ધનને પકડી મંગાવ્યો. તેના હાથ પગ બાંધ્યા અને તેને લોખંડના ધગધગતા સિંહાસનપર બેસાડ્યો. તેનાપર ધગધગતું સીસું, તાંબુ રેડાવ્યું અને ખૂબ ઉકળેલાં તેલથી તેનો અભિષેક કરાવ્યો. લોખંડના ધગધગતા હાર તેના કંઠમાં પહેરાવ્યા. લોખંડનો ગરમ મુગટ પણ પહેરાવ્યો, નંદિવર્ધન ખૂબ પોકાર કરવા લાગ્યો, પણ કર્મના કાયદાની સામે કોઇ થઇ શકતું નથી. પરિણામે કાળને અવસરે તે કાળ કરીને પહેલી નરકમાં ગયો ત્યાંથી અનંત સંસારમાં ભટકી આખર મુક્તદશાને પામશે.

નું કહેતો, કોઇને કાચબાનું માંસ [illegible]
નું, કોઇને રોઝનું, કોઇને મુગનું, કોઇને [illegible]
રનું. એમ જુદા જુદા પ્રાણીઓનું માંસ [illegible]
પોતે પણ તાજુ મચ્છીનું માંસ રોજ [illegible]
તો હતો. આવી રીતે માંસ દારૂમાં [illegible]
ખાવાનો ઉપદેશ આપી મહા પાપકર્મ [illegible]
મરણ પામ્યો. અને છઠી નરકે ગયો.

ત્યાંથી નીકળીને તે ધન્વંતરી [illegible]
સ્ત્રીની કુક્ષિમાં આવ્યો. ગર્ભમાં [illegible]
માંસ ખાવાનો દોહદ થયો. સાગરદત્તે તે દોહદ [illegible]
પ્રભાવે પુત્ર મળ્યો એમ માની તેનું નામ [illegible]
વરષા વીતાવી ઉંબરદત્ત યુવાન થયો. તેના [illegible]
રાજાએ તેના ઘરમાંથી ઉંબરદત્તને કાઢી [illegible]
થોડા વખત બાદ પાપકર્મના ઉદયથી ઉપર [illegible]
થયાં. તે મહા વેદનાના દુઃખથી મરણ પામીને [illegible]
ભોગવી પહેલી નરકમાં જશે. ઉપરનું કથન [illegible]
પશ્ચાતભવ જાણવા ઇચ્છા બતાવી. પ્રભુએ [illegible]
પેલી નરકમાંથી નીકળી અનંત સંસાર [illegible]
મોક્ષગતિને પામશે.

સાર—દારૂ, માંસ એ કેટલાં અનર્થકારી છે. [illegible]
બુરૂં ફળ હોય છે તે આ ઉપરથી [illegible]
માંસ મિશ્રિત ઔષધિઓ આપવી, [illegible]
મહા પાપ છે.

ખાવાનું કહેતો, કોઇને કાચબાનું માંસ ખાવાનું કહેતો. કોઇને બકરીનું, કોઇને રોઝનું. કોઇને મૃગનું. કોઇને શાવનું તો કોઇને કબુતરનું. એમ જુદાં જુદાં પ્રાણીઓનું માંસ ખાવાનું સૂચવતો અને તે પોતે પણ તાજું મચ્છીનું માંસ રોજ ખાતો હતો. વળી દારૂ પણ પીતો હતો. આવી રીતે માંસ દારૂમાં ચકચૂર બની બીજાને માંસ ખાવાનો ઉપદેશ આપી મહા પાપકર્મ સેવી ૩૨૦૦ વર્ષ જીવીને મરણ પામ્યો. અને છઠી નરકે ગયો.

ત્યાંથી નીકળીને તે ધન્વંતરી સાગરદત્ત શાહુકારને ત્યાં ગંગદત્તા સ્ત્રીની કુક્ષિમાં આવ્યો. ગર્ભમાં ગંગદત્તાને યક્ષની પુજા કરી દારૂ માંસ ખાવાનો દોહદ થયો. સાગરદત્તે તે દોહદ પુરો કરાવ્યો. યક્ષના પ્રભાવે પુત્ર મળ્યો એમ માની તેનું નામ ઉંબરદત્ત રાખ્યું. બાલ્યાવસ્થા વીતાવી ઉંબરદત્ત યુવાન થયો. તેના માતાપીતા મરણ પામ્યા. રાજાએ તેના ઘરમાંથી ઉંબરદત્તને હાંકી કાઢયો અને ઉંબરદત્તને થોડા વખત બાદ પાપકર્મના ઉદયથી ઉપર પ્રમાણે મહાન રોગો ઉત્પન્ન થયાં. તે મહા વેદનાના દુઃખથી મરણ પામીને બોતેર વરસનું આયુષ્ય ભોગવી પહેલી નરકમાં જશે. ઉપરનું કથન સાંભળી શ્રી ગૌતમે તેનો પશ્ચાતભવ જાણવા ઇચ્છા બતાવી. પ્રભુએ ઉત્તર આપ્યો ઉંબરદત્ત પેલી નરકમાંથી નીકળી અનંત સંસાર ભટકશે અને કર્મક્ષય થતા મોક્ષગતિને પામશે.

સાર—દારૂ, માંસ એ કેટલાં અનર્થકારી છે, અને તેનું કેવું બુરૂ ફળ હોય છે તે આ ઉપરથી જણાશે. તેમજ માંસ મિશ્રિત ઔષધિઓ આપવી, લેવી તે પણ એક મહા પાપ છે.

❧

... ભરાઈ ગયો. તેનાથી તેને તીવ્ર વેદના
... જઈ શકે નહિ, જેથી તે ભુખ અને
... ખોરાક ન લઈ શકવાથી તે દીન પ્રતિદીન
... શરીર ક્ષીણ થવા લાગ્યું. તેથી તેણે ઘણાં વૈદોને
... ઉપચારો કરાવી. બીજા ઘણા
... રોગમાંથી કાઢવા કોઈ સમર્થ થયું નહિ.
... પામ્યો અને પહેલી નરકમાં ઉત્પન્ન
... પરિભ્રમણ કરતાં કરતાં છેવટ
... મોક્ષે જશે.

... દુઃખદાયક છે. તે આ વાત પરથી
...

... ...

... નામે રાજા હતો. તેને
... રાણીઓ હતી. ધારીણીને
... કુમાર યુવાવસ્થા પામતાં
... સુંદર મહેલો બંધાવી
... એમ દરેક પાંચસો
... હેટલાક વર્ષે
... ભરી મળી. પાંચસો

માછલીનો કાંટો તેના ગળામાં ભરાઈ ગયો. તેનાથી તેને તીવ્ર વેદના થઇ. ગળામાં કંઇ પણ પદાર્થ જઇ શકે નહિ, જેથી તે ભુખ અને તૃષાથી પીડાવા લાગ્યો. ખોરાક ન લઈ શકવાથી તે દીન પ્રતિદીન સુકાવા લાગ્યો. તેનું શરીર ક્ષીણ થવા લાગ્યું. તેથી તેણે ઘણાં વૈદોને ઉપચાર અર્થે બોલાવ્યા. વૈદોએ ખૂબ ઉલટીઓ કરાવી. બીજા ઘણા ઉપચારો કર્યા. પણ તે કાંટો ગળામાંથી કાઢવા કોઈ સમર્થ થયું નહિ. પરીણામે તે મચ્છીમાર મરણ પામ્યો અને પહેલી નરકમાં ઉત્પન્ન થયો. ત્યાંથી નીકળી અનંત સંસાર પરિભ્રમણ કરતાં કરતાં છેવટ મનુષ્ય જન્મ પામી તે મોક્ષમાં જશે.

સાર—હિંસા એ કેટલી દુઃખદાયક છે. તે આ વાત પરથી સમજાશે.

---

૨૮ દેવદત્તા

સુપ્રતિષ્ઠિત નામનું નગર હતું. મહાસેન નામે રાજા હતો. તેને ધારીણી પ્રમુખ એક હજાર રાણીઓ હતી. ધારીણીને એક પુત્ર થયો હતો. તેનું નામ સિંહસેન. કુમાર યુવાવસ્થા પામતાં તેને ૫૦૦ રાજકન્યાઓ પરણાવી, પાંચસો સુંદર મહેલો બંધાવી આપ્યા, પાંચસો ક્રોડ સોનૈયા, પાંચસો હાથી એમ દરેક પાંચસે પાંચસો ચીજો આપી. કુમાર સુખપૂર્વક રહેવા લાગ્યો. કેટલાક વર્ષે રાજા મૃત્યુ પામ્યો અને સિંહસેનકુમારને ગાદી મળી. પાંચસો